

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

М. Д. Білик, Н. Д. Бабяк, О. Б. Соколова

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Практикум

Навчальний посібник з практичних занять
для студентів вищих навчальних закладів

Київ
«Центр учбової літератури»
2008

ББК 65.290-93я73
Б 61
УДК 658.14/.17(076)

Рекомендовано
Вченою радою економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 13 листопада 2007 року).

Рецензенти:

Кудряшов В. П. – доктор економічних наук, професор, Заступник директора НДФІ при Міністерстві фінансів України;

Любкіна О. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Білик М. Д., Бабяк Н. Д., Соколова О. Б.
Б 61 Фінанси підприємств: Практикум. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 184 с.

ISBN 978-966-364-745-6

Завдання для практичних занять складено відповідно до структури курсу за освітньо-професійною програмою підготовки – „Економіка і підприємництво”, „Фінанси”, „Банківська справа”, „Економічна статистика”, „Бухгалтерський облік”, „Облік і аудит”, „Біржова діяльність”, „Комерційна діяльність”. Завдання можуть використовуватись при підготовці фахівців і з інших спеціальностей.

Навчальний посібник призначено як для проведення аудиторних практичних занять, так і для самостійної роботи студентів. Книга буде особливо корисною для студентів, які навчаються заочно, оскільки до кожного завдання наведено методичні вказівки, в яких зазначено нормативні документи, алгоритми розрахунку тощо.

ISBN 978-966-364-745-6

© М. Д. Білик, Н. Д. Бабяк,
О. Б. Соколова 2008

© Центр учбової літератури, 2008

ВСТУП

Підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємницьких структур і економіки країни в цілому можливо тільки за умови підготовки та використання висококваліфікованих управлінських кадрів. У сучасних умовах розвитку економіки України та нормативно-правової бази як основи діяльності суб'єктів господарювання значно зросли вимоги до знань спеціалістів у галузі фінансів підприємств.

Оволодіти знаннями та набути достатніх практичних навичок для прийняття ефективних рішень у галузі фінансів підприємств під час навчання у вищому навчальному закладі можна тільки вирішивши певну кількість навчальних завдань.

Навчальний посібник підготовлено згідно із сучасними вимогами до знань фахівців з дисципліни "Фінанси підприємств", що зазначені у галузевих стандартах вищої освіти, затверджених Міністерством освіти і науки України.

До збірника включено навчальні завдання, що мають таку тематичну спрямованість: основи організації фінансів підприємств різних форм власності та господарювання; порядок проведення грошових розрахунків підприємств з різними суб'єктами господарювання та державою; порядок формування, методи планування, розподіл та використання фінансових результатів на підприємстві; обчислення податкових платежів підприємств до бюджету та соціальних фондів; розрахунок потреби підприємства в основних засобах і оборотних коштах та забезпечення їх ефективного використання; порядок отримання підприємствами кредитів та повернення їх комерційним банкам; розрахунок основних показників оцінки фінансового стану підприємств; прогнозування основних фінансових показників, складання фінансових планів, розробка операційного та фінансового бюджетів на підприємстві; виявлення фінансової кризи, подолання банкрутства та проведення фінансової санації на підприємстві.

Кожна тема умовно поділяється на дві частини: перша спрямована на закріплення теоретичних знань студентів, вона включає фінансовий кросворд і тестове завдання, друга – практична, спрямована на набуття необхідних навичок з вирішення різних ситуацій, що виникають у процесі фінансової роботи на підприємстві.

Слід зазначити, що терміни та визначення, розгадані у вміщених до навчального посібника фінансових кросвордах, є ключем до відповідей на тести. Кросворди містять основні терміни, які мають засвоїти студент

нти після вивчення кожної теми. Розгадування кросвордів дасть змогу студентам не тільки перевірити, але й систематизувати набуті знання. Задачі розміщено послідовно, за зростанням ступеня складності. Більша частина задач побудована на основі реальних фінансових показників діяльності підприємств, що значно підвищує їх практичну цінність. До кожної задачі викладені пояснення щодо її розв'язання: посилання на необхідні нормативні чи законодавчі акти, формули, які необхідно використати, або наведено алгоритм розрахунку. Також до деяких тем додаються задачі для самостійної роботи студентів. Навчальні завдання, які увійшли до збірника, призначені для розв'язання не тільки під час проведення аудиторних практичних занять, а й для самостійного вирішення під час виконання домашніх завдань. Це сприятиме ґрунтовнішому засвоєнню навчальної дисципліни "Фінанси підприємств".

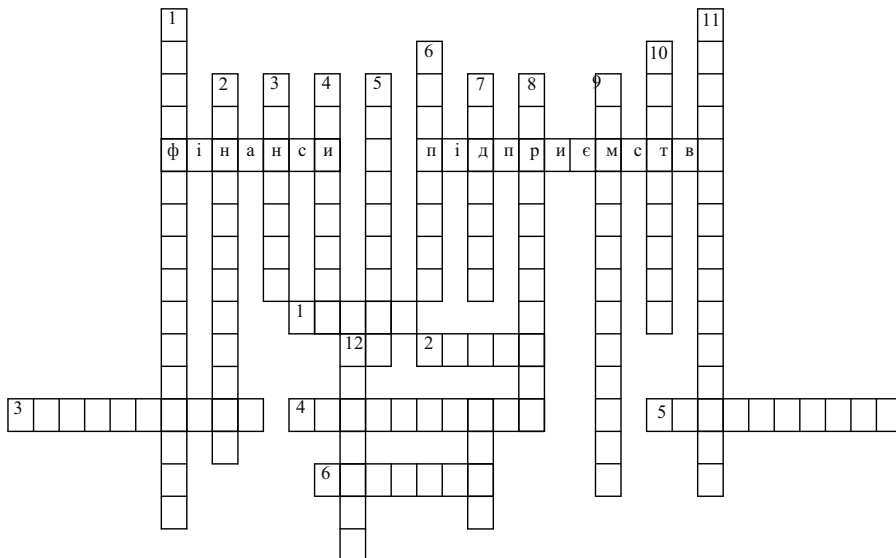
У процесі підготовки другого видання навчального посібника було враховано нові законодавчі й нормативні документи, що регулюють фінансову діяльність підприємницьких структур, удосконалено зміст і форму викладення матеріалу шляхом розширення тематики.

Автори з вдячністю приймуть зауваження та побажання вчених і практиків щодо подальшого покращення змісту навчального посібника.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

1.1 . Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Цінний папір, який засвідчує частку власника у статутному капіталі акціонерного товариства.
2. Правовий документ, який приймається вищим органом законодавчої гілки влади і яким керуються суб'єкти господарювання в процесі управління фінансами підприємств.
3. Фінансовий метод, за допомогою якого визначається загальна потреба в грошових коштах для забезпечення нормальної виробничо-господарської діяльності підприємства.
4. Нормативний документ, що видається державними органами влади, і яким керуються суб'єкти господарювання в процесі підприємницької діяльності.
5. Тимчасове добровільне об'єднання підприємств без права втручання у виробничу і комерційну діяльність будь-кого з учасників.
6. Статутне об'єднання підприємств на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств, які перебувають під єдиним контролем.

За вертикаллю:

1. Принцип комерційного розрахунку, який передбачає забезпечення за рахунок власних коштів не тільки покриття поточних витрат, а й здійснення довгострокових інвестиційних вкладень.
2. Процес вибору напрямів, форм і періодів використання фінансових ресурсів з метою забезпечення економічного розвитку й зростання ринкової вартості підприємства.
3. Функція фінансів підприємств, яка виявляється через аналіз фінансових показників діяльності підприємства.
4. Найважливіше внутрішнє джерело фінансових ресурсів підприємств.
5. Договірне об'єднання підприємств без права втручання у виробничу і комерційну діяльність будь-кого з учасників.
6. Функція фінансів підприємств, яка пов'язана з утворенням грошових фондів для фінансового забезпечення звичайної діяльності підприємства.
7. Фінансова категорія, важіль, що є основою фінансового механізму, за допомогою якого регулюються взаємовідносини суб'єктів господарювання з державою.
8. Фінансовий метод, який є частиною фінансового механізму, через який суб'єкти господарювання гарантують відшкодування втрати прибутку внаслідок надзвичайних обставин.
9. Принцип комерційного розрахунку, який визначає спроможність підприємства повністю покривати свої витрати за рахунок отриманих доходів.
10. Правовий акт, що видається вищими органами законодавчої та виконавчої влади, яким керуються суб'єкти підприємницької діяльності в процесі управління фінансами підприємств.
11. Принцип комерційного розрахунку, який реалізується за допомогою важелів відповідної податкової, амортизаційної, відсоткової, протекційної політики.
12. Елемент фінансового механізму, який визначає знижку ціни товару або цінного паперу, а також застосовується як коефіцієнт приведення майбутньої вартості грошей до вартості грошей у теперішньому часі.

???

1.2. Тестові завдання

Виберіть одну правильну відповідь

1. Утворення на підприємстві грошових фондів:

- а) завжди передбачає розподіл валових доходів;
- б) не передбачає розподілу валових доходів;
- в) передбачає розподіл грошових надходжень у результаті повернення авансованих коштів у основні та оборотні фонди;
- г) передбачає розподіл коштів для формування фондів відшкодування.

2. У сфері фінансів підприємств відбувається:

- а) створення та первинний розподіл валового внутрішнього продукту (ВВП);
- б) первинний та вторинний розподіл та перерозподіл ВВП;
- в) створення ВВП;
- г) власний варіант.

3. До інформаційного забезпечення фінансового механізму підприємства належать:

- а) накази та листи міністерств і відомств;
- б) методичні вказівки міністерств і відомств;
- в) звітні бухгалтерські дані підприємств;
- г) закони держави.

4. Щоденна робота фінансиста підприємства, яка пов'язана з виробництвом, реалізацією продукції та отриманням доходів відрізних видів діяльності, це:

- а) аналітична та контрольна робота;
- б) прогнозування та планування;
- в) поточна та оперативна фінансова робота.

5. До нормативного забезпечення фінансового механізму підприємства належать:

- а) статут юридичної особи;
- б) статистичні дані;
- в) інструкції, нормативи;
- г) бухгалтерські дані підприємств.

6. Під фінансовими ресурсами підприємства слід розуміти:

- а) частину грошових коштів, які мають цільове спрямування;
- б) усі грошові кошти, що є в розпорядженні підприємства;
- в) статутний фонд, фонд оплати праці, амортизаційний фонд, резервний фонд;
- г) фонди накопичення та фонди споживання.

7. Основними особливостями організації фінансів малих підприємств є:

- а) фінансові ресурси формуються переважно за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань та кредиторської заборгованості;
- б) вони не потребують великих накопичень грошових коштів за рахунок повільної оборотності їх оборотних активів;
- в) у них порівняно з великим виробництвом вища питома вага готівкових коштів і водночас менші запаси оборотних активів;
- г) прибуток для них не є головним джерелом інвестицій.

8. Чи згодні ви з тим, що фінансові взаємовідносини суб'єктів господарювання з державою виникають лише з приводу сплати податків та різних обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних цільових фондів?

- а) так, оскільки відносини підприємств з державою мають односторонній характер.
- б) ні, тому що держава може надавати малим підприємствам субсидії.
- в) правильна відповідь не зазначена.

9. Складати спрощену фінансову звітність мають право:

- а) приватні підприємства;
- б) будь-які суб'єкти господарювання;
- в) малі підприємства, що є платниками єдиного податку;
- г) суб'єкти малого підприємництва.

10. Власний капітал малого підприємства – це:

- а) ресурси, контрольовані малим підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому;
- б) частина в активах малого підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань;

- в) грошові кошти, що надійшли у результаті діяльності малого підприємства в звітному періоді;
- г) грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні.

11. Фінансові ресурси підприємства – це:

- а) грошові кошти, які спрямовано на фінансування поточної діяльності;
- б) прибуток, амортизаційні відрахування, які створюються в процесі господарської діяльності;
- в) розмір виручки від реалізації продукції, грошові нагромадження, що спрямовано на виробничий і соціальний розвиток;
- г) грошові кошти цільового призначення, які знаходяться у розпорядженні підприємства.

12. До збільшення джерел власних фінансових ресурсів підприємств приведуть такі операції:

- а) продаж надлишкових активів;
- б) збільшення кредиторської заборгованості;
- в) отримання чистого прибутку за звітний період;
- г) введення в експлуатацію основних засобів, що перебували в резерві.

13. Зміст фінансової діяльності на підприємстві полягає в:

- а) системі використання різних форм та методів для фінансового забезпечення розвитку підприємства та досягнення поставлених цілей;
- б) виборі форм, методів, способів формування та використання ресурсів, контролі за їх кругооборотом для досягнення економічних цілей;
- в) системі управління фінансами, призначеної для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати діяльності підприємства.

14. До правового забезпечення системи управління фінансами підприємств належать:

- а) постанови уряду, накази та листи міністерств і відомств;
- б) закони, інструкції, методичні вказівки;
- в) інструкції, нормативи;
- г) статистичні дані.

15. Неправильним твердженням є:

Висока питома вага залучених коштів...

- а) ускладнює фінансову діяльність підприємства;
- б) потребує додаткових витрат на сплату відсотків;
- в) підвищує фінансовий ризик;
- г) позитивно впливає на фінансову діяльність підприємства.

16. Не належать до власних або прирівняних до них коштів:

- а) амортизаційні відрахування;
- б) стійкі пасиви;
- в) прибуток від іншої операційної діяльності;
- г) страхові відшкодування.

17. До фінансових методів, які складають основу фінансового механізму підприємства, належать:

- а) планування та прогнозування;
- б) фінансові санкції;
- в) страхування;
- г) форма розрахунків;
- д) самофінансування;

18. Юридичні та фізичні особи можуть бути засновниками підприємств:

- а) державного та приватного;
- б) акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю;
- в) приватного та командитного товариств;
- г) товариства з обмеженою відповідальністю, командитного та акціонерного товариств.

19. На фінансову діяльність підприємства висока питома вага власних коштів впливає:

- а) позитивно;
- б) ускладнює її;
- в) потребує додаткових витрат на сплату дивідендів на акції;
- г) зменшує ліквідність балансу;
- д) підвищує фінансовий ризик.

20. Поточна оперативна фінансова робота на підприємстві включає:

- а) аналіз та оцінку складу та динаміки майна підприємства;
- б) аналіз ліквідності балансу;
- в) забезпечення своєчасності розрахунків за поставлені товарно-матеріальні цінності та послуги;
- г) контроль за використанням чистого прибутку підприємства.

21. Внески в статутний фонд акціонерних товариств можна здійснювати:

- а) тільки в національній або іноземній валюті;
- б) у грошовій формі, у вигляді нерухомості, обладнання, інтелектуальної власності;
- в) основних фондів;
- г) коштів, отриманих у кредит.

22. Через аналіз фінансових показників реалізується така функція фінансів підприємств:

- а) розподільча;
- б) стимулююча;
- в) контрольна;
- г) формування фінансових ресурсів.

23. До фінансових важелів фінансового механізму належать:

- а) дисконтування;
- б) оренда;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) інвестування;
- д) фінансові санкції.

24. Аналітична робота на підприємстві включає:

- а) аналіз фінансових результатів підприємств;
- б) забезпечення своєчасної сплати податків;
- в) своєчасне проведення розрахунків із заробітної плати;
- г) здійснення платежів за фінансовими операціями;
- д) оцінку майнового стану підприємства

25. До власних джерел формування фінансових ресурсів підприємств належать:

- а) кошти від емісії акцій, облігацій;
- б) цільові внески членів трудового колективу, стійкі пасиви;
- в) страхові відшкодування;
- г) кредитні ресурси.

26. Консорціум – це:

- а) об'єднання підприємств на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств, які перебувають під єдиним контролем;
- б) договірне об'єднання підприємств з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників;
- в) тимчасове статутне об'єднання промислового і банківського капіталу для досягнення спільної мети;
- г) договірне об'єднання підприємств з метою координації господарської діяльності без права втручання у виробничу і комерційну діяльність будь-кого з її учасників.

1.3. Задачі

Задача 1.3.1. На основі даних у таблиці 1 визначте, чи буде віднесено підприємство до категорії малих.

Таблиця 1

№ з/п	Показники	Квартали			
		1	2	3	4
1	Чисельність штатних працівників (осіб)	23	26	27	26
2	Чисельність працівників, які працюють за сумісництвом (осіб)	29	25	25	15
3	Валовий дохід від реалізації продукції (тис. грн)	1256	2 284	3 065	2 287
4	Курс євро, грн.	7,48	7,49	7,42	7,41

! Методичні вказівки

Згідно зі ст. 1 Закону України "Про державну підтримку малого підприємництва" від 19.10.2000 р. № 2063-III до суб'єктів малого підприємництва належать юридичні особи, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний рік не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 500 тис. євро. При

визначенні середньооблікової чисельності працівників необхідно врахувати всіх працівників підприємства як штатних, так і тих, які працюють за сумісництвом.

Задача 1.3.2. Статутний фонд ВАТ "Зірка" становить 450 тис. грн. Серед акцій прості та 10 % привілейованих акцій з фіксованою доходністю 20 % річних. Номінальна вартість акції – 150 грн. За результатами роботи за поточний рік підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 110 тис. грн. На загальних зборах акціонерів було вирішено 60 % прибутку спрямувати на виплату дивідендів, до тогож за привілейованими акціями планується сплатити дивіденди в грошовій формі, а за простими акціями нового випуску. **Визначте розмір дивідендів на одну привілейовану акцію та розмір статутного капіталу після реінвестиції дивідендів за простими акціями.**

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі треба врахувати вимоги ст. 158 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами і доповненнями), за якими привілейовані акції можуть випускатися із фіксованим у процентах до їх номінальної вартості щорічно виплачуваним дивідендом, але обсяг випуску таких акцій не може перевищувати 25 % статутного фонду акціонерного товариства.

Задача 1.3.3. Статутний фонд ВАТ "Пролісок" становить 650 тис. грн. Серед акцій прості та 10 % привілейованих з фіксованою доходністю 25 % річних. Номінальна ціна акції – 50 грн. За результатами роботи за рік підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 20 тис. грн. На загальних зборах акціонерів було вирішено 100 % прибутку спрямувати на виплату дивідендів. **Визначте розмір дивідендів на кожну акцію.**

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі треба врахувати вимоги ст. 158 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами і доповненнями), за якими привілейовані акції можуть випускатися із фіксованим у процентах до їх номінальної вартості щорічно виплачуваним дивідендом, але обсяг випуску таких акцій не може перевищувати 25 % статутного фонду акціонерного товариства. Виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється у розмірі, зазначеному в акції, незалежно від розміру одержаного товариством прибутку у відповідному році. Якщо прибуток є недостатнім,

виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється за рахунок резервного фонду.

Задача 1.3.4. На основі даних у таблиці 2 визначте, чи буде віднесено підприємство до категорії малих.

Таблиця 2

№ з/п	Показники	Квартали			
		1	2	3	4
1	Чисельність штатних працівників (осіб)	19	26	26	27
2	Чисельність працівників, які працюють за сумісництвом (осіб)	32	22	21	11
3	Валовий дохід від реалізації продукції (тис. грн), у т.ч.:	700	878	588	820
3.1	реалізація за готівку	111	236	88	100
3.2	за бартером	456	125	150	23
4	Курс євро, грн.	7,08	7,09	7,12	7,11

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 1.3.1.

! Методичні вказівки

Задача 1.3.5. Розрахуйте прибуток ВАТ "Тарго" на одну просту акцію на основі даних:

- 1) чистий прибуток підприємства за звітний рік становить 21 тис. грн.
- 2) статутний капітал ВАТ "Тарго" складається з простих та привілейованих акцій номінальною ціною 100 грн.
- 3) в обігу знаходиться 50 привілейованих акцій з фіксованою ставкою доходу – 20 %.

Інформація щодо обігу простих акцій наведена у таблиці 3.

№ з/п	Дата	Показники	Випущено акцій	Придбано акцій	Перебуває акцій в обігу
1	01.01	Кількість акцій на початок періоду	1000	-	1000
2	01.04	Випущено додатково акцій	500	-	1500
3	01.12	Придбано власних акцій на грошові кошти		250	1250
4	31.12	Кількість акцій на кінець звітнього періоду	1500	250	1 250

! Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися П(С)БО 24 „Прибуток на акцію”, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 16.07.01 р. № 334 (зі змінами та доповненнями). Так, пункт 5 П(С)БО24 встановлює порядок визначення середньорічної кількості простих акцій в обігу. Для визначення цього показника необхідно знайти добуток кількості акцій в обігу і зваженого часового коефіцієнту (Кч), який розраховується так:

$$K_v = \frac{\text{Період часу до наступної операції}}{\text{Тривалість періоду}}$$

Чистий прибуток, що сплачується власникам простих акцій визнається шляхом зменшення суми чистого прибутку на дивіденди за привілейованими акціями.

Задача 1.3.6. Розрахувати прибуток ВАТ "Вектра" на одну просту акцію на основі даних:

- 1) чистий прибуток підприємства за звітний рік становить 21 тис. грн;
- 2) статутний капітал ВАТ "Вектра" складається з простих та привілейованих акцій номінальною ціною 100 грн;
- 3) в обігу знаходиться 50 привілейованих акцій з фіксованою ставкою доходу – 20 %;

- 4) середньозважена кількість простих акцій, що знаходяться в обігу за рік складає 1 245 штук;
- 5) підприємство з метою збільшення статутного фонду вирішило конвертувати 100 15-ти відсоткових облігацій номінальною ціною 100 грн у прості акції;
- 6) за умовами конвертації 10 облігацій конвертується у п'ять акцій (10:5);
- 7) заощадженні внаслідок конвертації відсотки за облігаціями за вираховуванням додаткового податку на прибуток та витрат на конвертацію складають 2 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися пунктом 9 П(С)БО „Прибуток на акцію”, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 16.07.01р. № 334. Визначення додаткової кількості акцій в обігу після конвертації (K_a) здійснюється за формулою:

$$K_a = \frac{\text{Кількість конвертованих облігацій}}{\text{Пропорція конвертації}}$$

Чистий прибуток, що сплачується власникам простих акцій, визначається шляхом зменшення суми чистого прибутку на дивіденди за привілейованими акціями та збільшення на суму заощаджених витрат на відсотки за облігаціями після оподаткування.

Задача 1.3.7. Статутний капітал акціонерного товариства складає 100 тис. грн. Випущено і реалізовано акцій 5 000 шт., у тому числі звичайних 4 200 шт., решта – привілейовані. За привілейованими акціями фіксована ставка дивідендів затверджена у розмірі 25 %. Загальна сума прибутку від усіх видів діяльності за рік дорівнює 36 000 грн. Сума податку на прибуток, сплачена за звітний рік, складає 9 000 грн, податку на додану вартість – 3 000 грн. Акціонерне товариство вирішило спрямувати на виплату дивідендів 56 % прибутку, що залишився в його розпорядженні. **Необхідно розрахувати суму дивідендів на кожну привілейовану та звичайну акцію.**

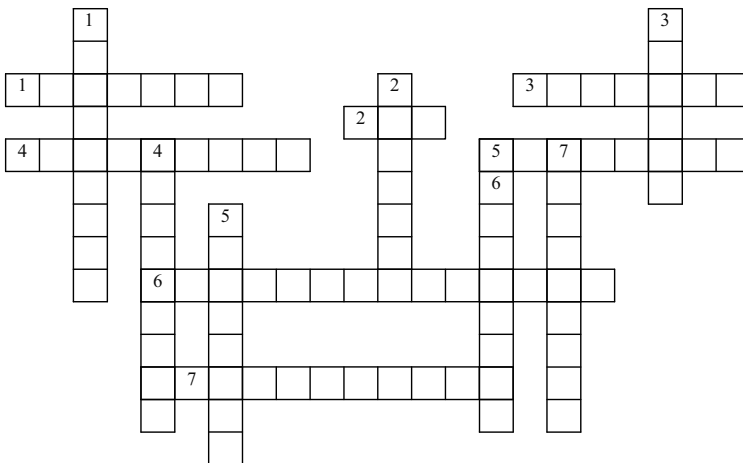
**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні керуватись поясненнями до задачі 1.3.2.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

2.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Останній власник векселя.
2. Грошовий документ короткострокової дії, що не має статусу законного платіжного засобу.
3. Особа, яка видає тратту, тобто переказує свій платіж на іншу особу.
4. Вексель, що емітується корпораціями, фінансовими групами, комерційними банками і не має спеціального забезпечення.
5. Вид акредитиву, який передбачає попереднє депонування коштів.
6. Вексель, в якому вказано місце платежу.
7. Рахунок у національній або іноземній валюті, що відкривається юридичній або фізичній особі установою банку на визначений строк.

За вертикаллю:

1. Акредитив, який може бути змінений або анульований банком-емітентом на вимогу покупця без попереднього погодження з постачальником.
2. Боргова розписка стандартної форми.
3. Друга назва переказного векселя.

4. Форма розрахунку, яка надає постачальнику найбільшу гарантію оплати відвантажених товарів, наданих послуг.
5. Власник переказного векселя.
6. Вексель, що використовується для кредитування торговельних операцій.
7. Рахунок, що відкривається позичальнику в будь-якій установі банку, яка має право видавати кредити.

???

2.2. Тестові завдання

Виберіть одну або декілька правильних відповідей

1. Підприємство (власник рахунку) повинно подати в банк у разі зміни характеру діяльності такі документи:

- а) нову копію свідоцтва про державну реєстрацію та зміни до установчих документів;
- б) заяву про відкриття рахунка та картки зі зразками підписів і відбитком печатки;
- в) новий статут підприємства;
- г) копію документа, що підтверджує взяття підприємства на податковий облік.

2. Який банківський рахунок для попереднього зарахування на банківський рахунок коштів у іноземній валюті призначається рахунок:

- а) поточний в іноземній валюті;
- б) розподільчий;
- в) кредитний;
- г) депозитний.

3. Безготівкові розрахунки – це:

- а) розрахунки, які здійснюються готівкою;
- б) розрахунки за бартером або взаємозаліком заборгованості;
- в) розрахунки за допомогою чеків;
- г) розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках;
- д) розрахунки, в яких гроші списуються з рахунка постачальника і зараховуються на рахунок покупця.

4. Непокритий акредитив – це акредитив:

- а) який не може бути змінений або анульований без згоди постачальника, для якого він був відкритий;
- б) який може бути анульований банком-емітентом без попередньої згоди з постачальником;
- в) за яким платежі постачальнику гарантує банк.

5. У разі зміни назви підприємство-власник рахунку повинно подати в банк такі документи:

- а) нову копію свідоцтва про державну реєстрацію та зміни до установчих документів;
- б) заяву про відкриття рахунку та картки зі зразками підписів і відбитком печатки;
- в) новий статут підприємства;
- г) копію документа, що підтверджує взяття підприємства на податковий облік.

6. Рахунки, які відкриваються для зберігання грошових коштів та здійснення всіх видів банківських операцій називаються:

- а) депозитними;
- б) поточними;
- в) кредитними;
- г) бюджетними.

7. До переваг чекової форми розрахунків можна віднести:

- а) відносну швидкість розрахунків і надходження коштів на рахунок постачальника, що сприяє зменшенню дебіторської заборгованості;
- б) гарантії платежу;
- в) зміцнення договірних відносин.

8. Акредитивна форма розрахунку негативно впливає на фінансовий стан:

- а) покупців;
- б) постачальників;
- в) бенефіціара;
- г) банківської установи.

9. Підприємство повинно подати в банк для відкриття поточного рахунку в іноземній валюті:

- а) ті самі документи, що і для відкриття поточного рахунку в національній валюті;
- б) заяву про відкриття рахунку та картки зі зразками підписів і відбитком печатки;
- в) копію статуту підприємства;
- г) копію документа, що підтверджує взяття підприємства на податковий облік.

10. Установи банків відкривають поточні рахунки суб'єктам господарювання за умови інформування:

- а) Національного банку;
- б) районної адміністрації;
- в) податкових органів;
- г) правильна відповідь не зазначена.

11. Предметом вексельного зобов'язання можуть бути:

- а) тільки гроші;
- б) тільки товарні операції;
- в) все перелічене.

12. Платіжне доручення – це:

- а) документ, що містить доручення чекодавця банку щодо перерахування з його рахунка певної суми грошей;
- б) розрахунковий документ, що містить вимогу отримувача коштів до банку платника здійснити переказ коштів на його рахунок;
- в) письмове доручення власника рахунка переказати відповідну суму зі свого рахунка на рахунок отримувача коштів;
- г) комбінований документ, який містить вимогу постачальника та доручення платника.

13. Підприємство має право відкрити поточний рахунок в установах банків, які знаходяться:

- а) у районі, в якому знаходиться юридична адреса підприємства;
- б) у районі, в якому фактично знаходиться підприємство;
- в) у будь-якому районі за власним бажанням підприємства;
- г) у межах адміністративного району.

14. Підприємство повинно подати в банк для здійснення розрахункових операцій примірників такої кількості примірників розрахункових документів:

- а) перший (оригінал);
- б) не менше двох;
- в) три;
- г) власний варіант.

15. Бюджетні рахунки – це рахунки:

- а) що відкриваються підприємствам, яким виділяються кошти за рахунок бюджету для цільового їх використання;
- б) що відкриваються підприємствам для перерахування податків та обов'язкових платежів до бюджету;
- в) для зарахування повернутих з бюджету сум податкового кредиту з ПДВ.

16. Акредитив – це:

- а) форма розрахунку, за якої банк-емітент на доручення свого клієнта повинен здійснити платіж третій особі;
- б) розрахунковий документ з дорученням однієї кредитної установи іншій здійснити оплату за рахунок спеціально задепонованих коштів;
- в) письмове зобов'язання, яке дає право його власнику вимагати сплати певної суми у встановлений термін;
- г) розрахунковий документ, що містить вимогу постачальника та доручення платника.

17. Після подання підприємством повного пакета документів банк повинен відкрити рахунок протягом:

- а) 20 днів;
- б) 10 днів;
- в) 5 днів;
- г) 3 днів.

18. Відповідно до територіального розміщення підприємств і банківських установ, що їх обслуговують, безготівкові розрахунки поділяються на:

- а) місцеві, міжміські, міжнародні;
- б) національні, міжнаціональні;
- в) регіональні, міжнародні.

19. Сфера грошового обороту не пов'язана з такими напрямками діяльності підприємства:

- а) залік взаємної заборгованості;
- б) сплата податків, обов'язкових відрахувань і зборів;
- в) забезпечення спільної діяльності;
- г) відшкодування витрат і формування доходів.

20. Розрахунки за допомогою платіжних доручень мають такі переваги:

- а) впевненість, що відвантажений товар буде своєчасно оплачений;
- б) можливість використання платіжного доручення як засобу платежу;
- в) можливість використання платіжного доручення для здійснення нетоварних платежів.

21. Правильними твердженнями є:

- а) платіжна вимога – це письмове боргове зобов'язання, яке дає право вимагати від боржника сплати відповідної суми коштів;
- б) якщо покупець заздалегідь депонує кошти для розрахунку з поставальником, то такий акредитив вважається безвідкличним;
- в) доміцильований вексель – це вексель, в якому вказано конкретне місце платежу;
- г) розрахункові чеки використовуються тільки для безготівкових розрахунків підприємств та фізичних осіб і не підлягають оплаті готівкою.

22. Правильними твердженнями є:

- а) основна економічна функція векселя – оформлення і забезпечення кредитів як комерційних, так і банківських, що дозволяє господарюючим суб'єктам оплачувати свої зобов'язання за угодами з відстрочкою платежу;
- б) підприємство може відкривати в установах банку лише один поточний рахунок у національній валюті;
- в) акредитив може бути відкличним або невідкличним, акцептованим або неакцептованим;
- г) індосамент – це передавальний запис, згідно з яким вексель і права, пов'язані з ним, передаються іншій особі.

23. Операція обліку векселя передбачас:

- а) погашення виданого векселя до строку оплати;
- б) передача векселя за індосаментом іншому підприємству за поставлену продукцію;
- в) пред'явлення векселя до сплати раніше строку;
- г) представлення векселя банку як застави за кредитом;
- д) продаж векселя комерційному банку із дисконтом раніше строку оплати.

2.3. Задачі

Задача 2.3.1. Визначте суму залишку на поточному рахунку підприємства станом на кінець операційного дня 11.02., якщо:

- а) ліміт залишку каси складає 100 грн;
 - б) термін здачі готівкових надходжень до каси банку – щоденно;
 - в) залишок коштів на початок операційного дня 11.02. – 1 000 грн на основі даних:
- 1) протягом операційного дня 11.02. поточного року підприємство отримало готівкову виручку від реалізації готової продукції у сумі 1 580 грн;
 - 2) попереднього дня, 10.02. до каси підприємства внесено невикористану частину коштів, виданих на господарські потреби – 250 грн та компенсовано витрати на відрядження, згідно з наявними проїзними документами – 360 грн.
 - 3) для виплати заробітної плати 11.02. підприємство відкликала депозитні кошти у сумі 125 000 грн та відсотки, нараховані згідно з договором;
 - 4) депозитний рахунок було відкрито 04.01. поточного року на невизначений термін,
 - 5) відсоткова ставка за договором – 15 % річних;
 - 6) нарахована заробітна плата у сумі 55 000 грн. На видачу заробітної плати підприємство отримало готівки за чеком – 46 200 грн. Одночасно в банк надійшли платіжні доручення на перерахування до бюджету податку з доходів фізичних осіб – 7 200 грн, утримань до Пенсійного фонду, фонду соціального страхування, фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та фонду безробіття та нарахування у ці фонди в сумі 4 600 грн і 20 900 грн відповідно.

**! Методичні
вказівки**

Для розв'язання задачі необхідно врахувати вимоги Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, що затверджене постановою правління Національного банку України від 15.12.2004 р. № 637 (зі змінами та доповненнями) та Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, що затверджена постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 (зі змінами та доповненнями).

Суму відсотків, що нарахована на депозит, можна розрахувати за формулою:

$$B = \frac{K \times C \times D}{100\% \times 365}, \text{ де}$$

B – відсотки за депозитним вкладом;

C – установлена договором річна відсоткова ставка за депозитом;

D – кількість календарних днів у періоді нарахування.

Задача 2.3.2. Визначити залишок коштів на рахунку на кінець операційного дня 08.05., якщо:

- 1) залишок коштів на поточному рахунку підприємства на початок дня 05.05. склав 10 тис. грн.;
- 2) 07.05. покупцем перераховано кошти за поставлену продукцію у сумі 4 200 тис. грн.;
- 3) Нарахована 7.05. заробітна плата склала 1 200 тис. грн.;
- 4) утримано з заробітної плати – 206 тис. грн, у тому числі 177 тис. грн – податок на доходи фізичних осіб;
- 5) надано в банк платіжні доручення на перерахування внесків в державні цільові фонди (нарахування на заробітну плату: 33,2 % пенсійний фонд, 1,3 % – фонд безробіття; 1,5 % – фонд соціального страхування, 1,11 % – фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, а також суми утримань).
- 6) 08.05. на поточний рахунок надійшли кошти як передоплата у сумі 600 тис. грн.;
- 7) 08.05. було надано в банк заяву на відкриття акредитиву у сумі 450 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 2.3.1.

Задача 2.3.3. Залишок коштів на поточному рахунку підприємства на початок операційного дня складав 70 500 грн ліміт готівки каси, встановлений підприємством – 150 грн здавання надлишкових коштів у банк – щоденно. **Визначити суму залишку на рахунку в банку на 31.01. поточного року, якщо:**

- 1) з банківського рахунку 25.01. поточного року списано кошти на оплату матеріалів для виробничих потреб – 3 350 грн;
- 2) з каси підприємства 26.01. поточного року видано готівкові кошти для придбання товарів – 14 650 грн;
- 3) 30.01. надано в банк платіжне доручення для оплати за товари на 30 000 грн;
- 4) водій підприємства 30.01. надав постачальнику розрахунковий чек, виписаний 27.10. попереднього року для придбання товарів на суму 14.150 грн.

! **Методичні
вказівки**

Згідно з пунктом 2.3 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, що затверджене постановою правління Національного банку України від 15.12.2004 р. № 637 (зі змінами та доповненнями) сума готівкового розрахунку підприємства з іншим підприємством (підприємцем) через їх каси, не має перевищувати десяти тисяч гривень протягом одного дня. Тому операція 2 задачі буде проведена через касу тільки частково, а сума, що перевищує встановлений законодавством ліміт, буде перерахована в безготівковому порядку.

Крім того, п. 7.7. Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, що затверджена постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 (зі змінами та доповненнями), встановлено, що строк дії розрахункового чека, який видається фізичній особі для одноразового розрахунку, – три місяці з дати видачі, без врахування дати оформлення платіжного документа. Тому операція 4 задачі проведена не буде.

Задача 2.3.4. Визначити суму коштів на поточному рахунку підприємства на кінець періоду, якщо:

- 1) сума виручки від реалізації продукції за звітний період – 48 750 грн;
- 2) перераховано за сировину і матеріали – 31 375 грн;
- 3) отримано імпорتنі товари – 16 870 грн;
- 4) оплачено митні послуги – 985 грн;
- 5) ПДВ, сплачений за товари при перетині митного кордону – 3 545 грн;

- 6) виплачено заробітну плату – 4 600 грн;
- 7) депоновано заробітну плату – 525 грн;
- 8) перераховано обов'язкові платежі до бюджету – 1 817 грн;
- 9) аудиторською фірмою надано послуги – 5 000 грн, перераховано за спожиті послуги – 4 500 грн;
- 10) сплачено податки – 4 700 грн;
- 11) оплачено послуги банку – 1 180 грн;
- 12) кошти на поточному рахунку на початок звітного періоду – 2 565 грн;
- 13) отримано орендну плату за здане в оренду приміщення – 2 500 грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 2.3.1., а у розрахунок включити тільки ті операції, які супроводжуються рухом грошових коштів.

Задача 2.3.5. Розрахувати коефіцієнт ліквідності грошового потоку підприємства, якщо:

- 1) сума виручки від реалізації продукції за звітний період – 50 000 грн;
- 2) отримано імпорتنі товари, контрактна вартість яких складає 15 000 грн;
- 3) сплачені митні послуги та мито – 900 грн;
- 4) ПДВ, сплачений за товари при перетині митного кордону – 3 180 грн;
- 5) виплачено заробітну плату – 4 600 грн;
- 6) депоновано заробітну плату – 500 грн;
- 7) перераховано обов'язкові платежі до бюджету – 1 800 грн;
- 8) надано консультаційні послуги – 4 500 грн;
- 9) сплачено податки – 3 200 грн;
- 10) оплачено послуги банку – 1000 грн;
- 11) кошти на поточному рахунку на початок звітного періоду – 2 565 грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 2.3.4. і зробити розрахунки за формулою:

$$KЛ_{гп} = \frac{Нок - (З_2 - З_1)}{В_{гк}}, \text{ де}$$

$KЛ_{гп}$ – коефіцієнт ліквідності грошового потоку;

$Н_{гк}$ – надходження грошових коштів;

Z_2 – залишок коштів на кінець періоду;
 Z_1 – залишок коштів на початок періоду;
 $B_{гк}$ – витрачання грошових коштів.

Задача 2.3.6. Розрахувати ліміт залишку каси підприємства "Тріоль" на основі показників діяльності за останні три місяці, зазначених у таблиці 4:

Таблиця 4

№ з/п	Показники	Місяці		
		травень	червень	липень
1	Виручка, грн	17500	16800	19070
	Зокрема готівкова виручка, що надійшла в касу, грн	9600	8563	9789
2	Виплачено готівкою, грн	4560	3254	3884
3	Кількість робочих днів	17	21	22

! Методичні
вказівки

Ліміт залишку готівки в касі – граничний розмір готівки, що може залишатися в касі підприємства на кінець робочого дня.

Згідно з пунктом 5.4 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, що затверджене постановою правління Національного банку України від 15.12.2004 р. № 637 (зі змінами та доповненнями) ліміт каси визначається з урахуванням режиму і специфіки роботи підприємства, його віддаленості від установи банку, обсягу касових оборотів за всіма рахунками, встановлених строків і порядку здавання готівкової виручки, тривалості операційного часу установи банку, наявності домовленості з банком про інкасацію коштів. Ліміт каси підприємства встановлюють на підставі розрахунку середньоденного надходження готівки до каси або її середньоденної видачі з каси, за рішенням керівника підприємства або уповноваженої ним особи, без врахування сум, що спрямовуються на оплату праці. Для підприємств, які мають строк здавання готівки в банк щодня або наступного дня від дня її надходження до каси, ліміт встановлюється у розмірах, що потрібні для забезпечення їх роботи на початку робочого дня, але не більше розміру середньоденного надходження готівки до каси (за три будь-які місяці поспіль з останніх дванадцяти).

Задача 2.3.7. Розрахувати ліміт залишку каси підприємства "Тур-віл", яка має два відокремлених підрозділи, на основі показників діяльності за останні три місяці, зазначених у таблиці 5:

Таблиця 5

№ з/п	Показники	По підприємству	По підрозділу 1	По підрозділу 2
1	Виручка, грн	155 895	168 997	212 572
	у т. ч. готівкова виручка, що надійшла в касу, грн	12 582	22 581	10 785
2	Виплачено готівкою, грн.	45 781	41 257	35 480
	у т. ч. заробітна плата	39 478	30 226	21 580
3	Кількість робочих днів	17	31	20

! Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися вказівками до задачі 2.3.6.

Задача 2.3.8. Визначити суму, яку буде сплачено власнику векселя, якщо:

- 1) вексель на суму 48 600 грн взято до обліку комерційним банком 01.04. поточного року;
- 2) термін погашення векселя – не раніше 31.05. поточного року;
- 3) процентна ставка банку за врахування векселів – 18 % річних.

! Методичні вказівки

Власник векселя отримає суму за векселем за мінусом дисконту. Суму дисконту можна розрахувати за формулою:

$$D = \frac{V \times T \times C}{100 \times 365}, \text{ де}$$

V – сума векселя;

T – строк від дня врахування векселя до дня платежу за ним;

C – процентна ставка за врахування векселів.

Задача 2.3.9. Визначити суму, яку отримає власник векселя, якщо:

- 1) комерційний банк, розташований у м. Києві взяв до обліку вексель підприємства "Опт", виписаний у м. Львові номінальною вартістю 300 тис. грн за 72 дні до строку сплати.
- 2) порто складає 125 грн, дамно – 0,5 % від номінальної вартості векселя;
- 3) ставка банку за врахування векселів – 20 %.

**! Методичні
вказівки**

Розрахунок суми, яку отримає власник векселя, доцільно здійснювати за формулою:

$$H = Bx \left[1 - \frac{dxi}{100 \times 365} - g \right] - p, \text{ де}$$

H – сума, що виплачується власнику векселя;

B – номінальна сума векселя;

i – процентна ставка, за якою нараховуються відсотки на номінальну вартість векселя;

d – строк від дня врахування векселя до дня платежу за ним;

g – ставка комісії за інкасування іногородніх векселів (данно);

p – сума поштових витрат (порто).

Задача 2.3.10. З'ясувати стан дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств, якщо:

- 1) підприємством "Ардо" поставлено 20.01. підприємству "Славута" власної продукції на суму 26 000 грн з попередньою частковою оплатою 10.01. 11 800 грн.;
- 2) 15.01. підприємством "Борис" надано підприємству "Ардо" послуги на суму 14 400 грн.;
- 3) в оплату боргу підприємством "Ардо" 26.01. виписано на підприємство "Борис" вексель на суму 15 000 грн.;
- 4) підприємство "Борис" 12.01. отримало від підприємства "Славута" сировину на суму 150 000 грн. За поставку перераховано 88 000 грн 14.01., а 27.01. в оплату боргу підприємству "Славута" передано вексель підприємства "Ардо". 29.01. цей вексель передано підприємству "Ардо".

**! Методичні
вказівки**

Для розв'язання задачі необхідно проаналізувати надходження та витрати по кожному підприємству окремо. Оскільки мова йде про операції між трьома контрагентами, то в результаті загальна сума дебіторської заборгованості має дорівнювати сумі кредиторської заборгованості.

Задача 2.11. Визначити, яку максимально можливу суму для розрахунків з контрагентом може сформувавти підприємство 1.10. поточного року, якщо 1.10. мали місце такі операції:

- 1) Отриманий кредит на суму 40 000 грн під 28 % річних на 3 місяці;
- 2) Надійшла виручка на поточний рахунок в сумі – 20 000 грн.;
- 3) Відвантажено продукції на суму 60 000 грн.;

- 4) Виписаний простий вексель на 6 місяці на суму 30 000 грн;
- 5) Випущено і розміщено облігації на суму 50 000 грн під 20% на 3 місяці;
- 6) Інкасовано вексель на суму 70 000 грн на 3 місяці раніше терміну, термін дії векселя – 7 місяців, відсоток за векселем – 30 %.

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі необхідно враховувати лише ті надходження і списання коштів, які було здійснено 1.10. Нарахування відсотків необхідно здійснювати виключно щодо операцій, термін виконання яких встановлено 1.10.

Задача 2.12. *Визначити, яку максимально можливу суму для розрахунків з контрагентом може сформувати підприємство 5.04., якщо в цей день мали місце такі операції:*

Залишок коштів на початок операційного дня 5.04 – 166 000 грн.

- 1) Надійшов аванс від покупця – 40 000 грн;
- 2) Отриманий кредит на суму 100 000 грн на 6 місяців під 26 % річних;
- 3) Банк за договором факторингу сплатив 80 % дебіторських рахунків (угода з контрагентом на постачання товарів підписана на загальну суму 75 000 грн, угода з фактором передбачає комісійні в розмірі 5 % сплачених рахунків);
- 4) Підприємством інкасовано вексель на суму 30 000 грн (пройшло 4 місяці з дня виписки векселя, термін дії – 6 місяців, відсотки за векселем – 20 % річних).

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі використовувати пояснення до задачі 2.11.

Задача 2.3.13. Підприємство “Мрія” відвантажило ВАТ «Промінь» продукції загальну суму 34 000 грн. В оплату поставки ВАТ «Промінь» оформило вексель з терміном оплати 3 місяці під 24 % річних. Через місяць підприємство “Мрія” розрахувалося цим векселем із заводом “Алмаз” за надані послуги.

Визначити суму контракту між підприємством “Мрія” та “Алмаз”. Який додатковий прибуток отримає завод “Алмаз” у результаті цього контракту?

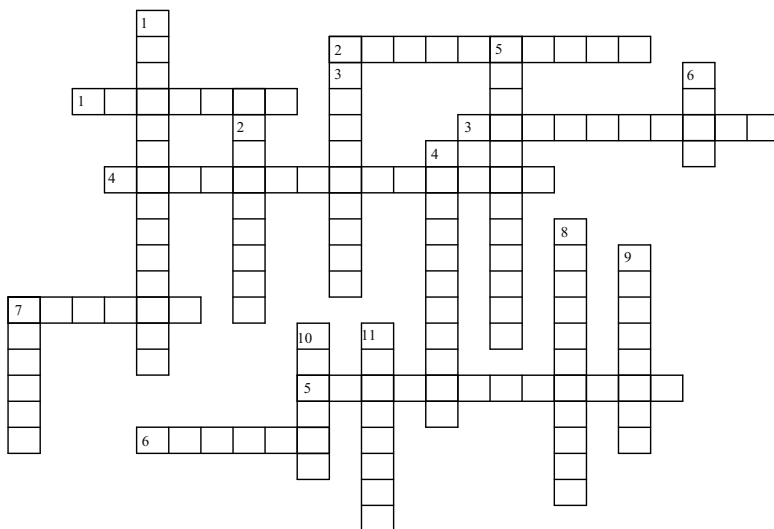
**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі необхідно враховувати, що відсотки за векселем нараховуються щомісячно. Таким чином сума контракту включатиме номінальну вартість векселя і відсотки за весь термін його дії.

ТЕМА 3. ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

3.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Назва П(С)БО, в якій визначається склад собівартості реалізованої продукції.
2. Процес, що відбувається на підприємстві з прибутком після надходження коштів на розрахунковий рахунок чи в касу підприємства за реалізовану продукцію, надані послуги.
3. Продукція підприємства, що вироблялася в попередньому періоді та очікується, що буде вироблятися в наступному періоді.
4. Частина чистого прибутку акціонерного товариства, яка спрямовується на виплату дивідендів акціонерам.
5. Виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на виробництво продукції.
6. Отримання (або сплата) грошових коштів, що впливають на отримання прибутку (збитку) підприємства від іншої операційної діяльності.
7. Назва П(С)БО, в якій визначаються методи оцінки сировини, матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції.

За вертикаллю:

1. Відносний показник, що визначає рівень прибутковості продукції (підприємства, галузі).
2. Процес, що відбувається на підприємстві з прибутком під час формування централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів.
3. Частина чистого прибутку, розподілена між учасниками відповідно до часток їхньої участі у власному капіталі підприємства.
4. Діяльність підприємства, в результаті якої воно отримує прибуток.
5. Процес, що відбувається з прибутком підприємства, який залишився в його розпорядженні після здійснення платежів до бюджету.
6. Показник, який стосується продукції підприємства, та використовується в процесі розрахунку прибутку прямим методом.
7. Перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого було здійснено ці витрати.
8. Метод розрахунку прибутку, за яким прибуток визначається окремо за порівнянною та непорівнянною продукцією.
9. Частина додаткової вартості, створеної і реалізованої, готової до розподілу.
10. Одержаний після сплати податків прибуток, який залишається у повному розпорядженні підприємства.
11. Грошові надходження коштів, які згідно з П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" збільшують доходи від іншої операційної діяльності.

???

3.2. Тестові завдання

Виберіть одну або декілька правильних відповідей

1. Неправильним твердженням є:

- а) прибуток характеризує економічний ефект, отриманий у результаті звичайної і надзвичайної діяльності підприємства;
- б) прибуток – це кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства;
- в) прибуток відображає частину додаткової вартості, створеної у фінансовому секторі економіки;
- г) прибуток є одним із джерел формування доходної бази бюджетів різних рівнів.

2. Найбільшу питому вагу в грошових надходженнях підприємств, як правило, мають доходи:

- а) від операційної діяльності;
- б) від фінансової діяльності;

- в) від інвестиційної діяльності;
- г) від надзвичайних подій.

3. Прибуток як фінансова категорія відображає:

- а) джерело формування державних бюджетів різних рівнів;
- б) частину додаткової вартості, створеної у реальному секторі економіки;
- в) основний елемент фінансових ресурсів підприємств;
- г) різницю між доходами та витратами підприємства.

4. До надзвичайних доходів підприємств належать:

- а) відшкодування раніше списаних активів, надходження боргів, списаних як безнадійні;
- б) інші доходи від операційної діяльності;
- в) одержані штрафи, пені, неустойки та інші санкції за порушення господарських договорів, які визнані боржником, або щодо яких одержано рішення господарського суду щодо їх стягнення;
- г) надходження з відшкодування збитків від надзвичайних подій;
- д) інші надзвичайні доходи (благодійні внески іншими підприємствами або фізичними особами).

5. Можливими напрямками використання чистого прибутку малого підприємства є:

- а) сплата відсотків за строковими банківськими кредитами;
- б) погашення довгострокових банківських кредитів;
- в) сплата комунального податку;
- г) сплата податку на прибуток;
- д) поповнення статутного фонду.

7. Доходом підприємства одержаний від покупця аванс за товари в бухгалтерському обліку:

- а) не визнається, якщо ці товари ще не відвантажені;
- б) визнається за будь-яких умов;
- в) визнається, якщо у підприємства є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення його економічних вигід;
- г) правильна відповідь не зазначена.

8. Витрати підприємства від операційної діяльності за функціональною належністю поділяються на:

- а) виробництво, управління, збут;
- б) операційні, виробничі, збутові;

- в) операційні, адміністративні, збутові;
- г) операційні, виробничі, невиробничі.

9. Найбільше впливають на розмір виручки від реалізації продукції чинники:

- а) залишки нереалізованої продукції за минулий період;
- б) кількість продукції;
- в) рівень реалізаційних цін;
- г) прибуток підприємства;
- д) асортимент та якість продукції.

10. До доходів підприємства від фінансових операцій належать:

- а) дохід від операційної курсової різниці;
- б) дохід від реалізації іноземної валюти;
- в) одержані пені, штрафи, неустойки;
- г) одержані гранти та субсидії;
- д) дохід від участі в капіталі.

11. Сукупність операцій підприємства з придбання та продажу необоротних активів можна віднести до діяльності:

- а) основної;
- б) інвестиційної;
- в) фінансової;
- г) операційної;
- д) неопераційної.

12. Правильним твердженням є:

- а) повна собівартість продукції збігається з валовими витратами підприємства;
- б) розрахунок прибутку від реалізації продукції може здійснюватися чотирма основними методами (прямого розрахунку, на підставі показника витрат на одну гривню реалізованої продукції, аналітичний, економічний);
- в) виробнича собівартість продукції складається з прямих матеріальних витрат, загальновиробничих витрат та адміністративних витрат;
- г) прибуток від реалізації продукції залежить від обсягу реалізованої продукції та її собівартості.

13. Інший операційний дохід при визначенні фінансових результатів підприємства від звичайної діяльності включає:

- а) дохід від безкоштовно отриманих активів;
- б) дохід від неопераційної курсової різниці;
- в) дохід від реалізації фінансових інвестицій;
- г) дохід від реалізації товарів;
- д) відшкодування раніше списаних активів.

14. На розмір оптової ціни підприємства не впливають:

- а) витрати виробництва і обігу;
- б) рентабельність підприємства;
- в) акцизний збір;
- г) податок на додану вартість;
- д) торговельна надбавка.

15. Фінансова діяльність підприємства за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку – це:

- а) діяльність, яка приводить до змін розміру і складу власного і позикового капіталу підприємства;
- б) придбання і реалізація необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою частиною грошових коштів;
- в) операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є основною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

16. Складовими прибутку від операційної діяльності підприємства є:

- а) прибуток від реалізації фінансових інвестицій;
- б) прибуток від реалізації необоротних активів;
- в) прибуток від реалізації майнових комплексів;
- г) дохід від операційної оренди;
- д) дохід від реалізації продукції (робіт, послуг).

17. Дохід від участі в капіталі включає:

- а) дивіденди одержані;
- б) відсотки одержані;
- в) інші доходи від фінансових операцій;
- г) доходи від інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства;
- д) доходи від спільної діяльності.

18. До загальновиробничих витрат підприємства включають:

- а) вартість сировини та основних матеріалів;
- б) витрати на опалення, освітлення, водопостачання та інші витрати на утримання виробничих приміщень;
- в) витрати на вдосконалення технології й організації виробництва;
- г) витрати на рекламу та дослідження ринку.

19. Чи згодні ви з твердженнями:

- а) чистий прибуток підприємства – це те саме, що й нерозподілений прибуток (так/ні);
- б) за рахунок чистого прибутку підприємства сплачуються штрафи, пені, неустойки (так/ні);
- в) прибуток від реалізації непорівнянної продукції визначається за допомогою показника базової рентабельності (так/ні);
- г) прибуток – це частина додаткової вартості, створеної і реалізованої, готової до розподілу (так/ні).

20. До власних джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства не належить:

- а) частина чистого прибутку, що залишається після виплати дивідендів;
- б) кошти, що надійшли від продажу облігацій;
- в) страхова сума відшкодування збитків, обумовлена втратою майна;
- г) іммобілізована в інвестиції частина надлишкових оборотних фондів підприємства;
- д) реінвестована сума коштів від продажу частини основних засобів.

21. Величина грошового потоку за реальними інвестиціями визначається як:

- а) сума валового прибутку та амортизаційних відрахувань від вартості матеріальних активів фірми;
- б) різниця між теперішньою вартістю грошових потоків і розміром прибутку, який виплачується інвестору;
- в) розмір доходу, який планує одержати інвестор;
- г) сума чистого прибутку та амортизаційних відрахувань;
- д) правильна відповідь не зазначена.

22. Витрати на збут включають:

- а) витрати на зв'язок, плату за розрахунково-касове обслуговування;
- б) витрати на передпродажну підготовку;

- в) витрати на транспортування, перевалку і страхування продукції;
- г) витрати на охорону і безпеку праці, охорону навколишнього середовища.

23. Основними шляхами прискорення надходження грошових коштів на поточний рахунок підприємства є:

- а) визначення простроченої дебіторської заборгованості;
- б) раціональне використання тимчасово вільних грошових коштів;
- в) прискорення процесу виставлення рахунків покупцям та замовникам;
- г) надання товарного кредиту;
- д) застосування авансових платежів за відвантаженою продукцією.

24. Маржинальний дохід підприємства визначається як:

- а) виручка від реалізації продукції за мінусом постійних витрат підприємства;
- б) постійні витрати підприємства плюс прибуток;
- в) виручка від реалізації продукції за мінусом змінних витрат підприємства;
- г) змінні витрати підприємства плюс прибуток.

3.3. Задачі

Задача 3.3.1. Прийміть рішення щодо доцільності зниження продажної ціни виробу взуттєвої фабрики "Київ", якщо:

- 1) виготовлено і реалізовано в звітному році 27 150 пар чобіт;
- 2) ціна реалізації однієї пари чобіт (без ПДВ) становить 260 грн, а повна собівартість її виробництва та продажу – 180 грн;
- 3) співвідношення змінних і постійних витрат на виробництво продукції дорівнює 60 і 40 %;
- 4) дослідження ринку показали, що якщо знизити ціну одного виробу на 30 грн, тобто до 230 грн, то обсяг продажу продукції в наступному році може бути збільшений на 20 %;
- 5) виробничі потужності підприємства уможливлюють відповідне збільшення обсягу виробництва продукції.

! Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно:
– по-перше, визначити виручку вказівки від реалізації зазначеної продукції в звітному році, використовуючи метод прямо-

го розрахунку, відповідно до якого виручка розраховується множенням реалізаційної ціни на кількість реалізованих виробів;

- по-друге, шляхом врахування на наступний рік змін щодо ціни виробу та кількості виготовлених і реалізованих виробів треба визначити виручку від реалізації продукції в наступному році;
- по-третє, слід пам'ятати, що із зростанням обсягу виробництва прямо пропорційно зростають змінні витрати, а постійні залишаються на тому самому рівні. Таким чином, загальна собівартість продукції в наступному році зростає через збільшення суми змінних витрат;
- доцільність застосування нової цінової політики необхідно пов'язувати з сумою отримуваного підприємством загального прибутку від реалізації виробів, який у цьому разі слід визначати шляхом віднімання повної собівартості від виручки. Якщо сума прибутку збільшиться, то ціну можна знижувати.

Задача 3.3.2. Як зміна обсягу реалізації на підприємстві ЗАТ "Буд-деталь" у поточному році відносно минулого вплине на розмір прибутку від реалізації продукції, якщо:

- 1) у минулому році виручка від реалізації продукції основного виду діяльності (з ПДВ) склала 67 350 тис. грн;
- 2) витрати на виробництво та реалізацію продукції розподілялися так:
 - 2.1) витрати на основні матеріали – 24 082 тис. грн;
 - 2.2) сума сплачених платежів за енергоносії – 110 тис. грн;
 - 2.3) заробітна плата основних робітників з нарахуваннями – 10495 тис. грн.
 - 2.4) заробітна плата адміністративного персоналу з нарахуваннями – 1200 тис. грн;
 - 2.5) транспортні витрати – 1351 тис. грн;
 - 2.6) адміністративні витрати – 270 тис. грн;
 - 2.7) амортизація основних засобів та нематеріальних активів – 2 541 тис. грн;
 - 2.8) орендна плата – 515 тис. грн;
- 3) у звітному році очікується надходження на рахунки підприємства виручки від реалізації в розмірі 78 126 тис. грн.

! Методичні вказівки

1. Оскільки в умові задачі зазначається сума виручки від реалізації минулого та поточного року з ПДВ, то, перш за все, необхідно визначити чистий дохід від реалізації продукції, тобто відняти суму ПДВ. Визначити суму ПДВ можна за формулою:

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{V \times S}{100\% + S}, \text{де}$$

V – виручка від реалізації з ПДВ;

S – ставка податку на додану вартість, %.

2. Шляхом віднімання від виручки минулого року суми ПДВ та всіх витрат знаходимо суму прибутку від реалізації минулого періоду.
3. Для того щоб визначити суму прибутку звітного року, необхідно:
 - визначити темп зростання виручки від реалізації;
 - здійснити розподіл усіх витрат підприємства на змінні та постійні, керуючись;
 - скоригувати суму змінних витрат звітного періоду на темп зростання виручки та визначити суму прибутку поточного року за аналогією з минулим роком;
4. Тепер можна розрахувати приріст або зменшення суми прибутку. На основі проведених розрахунків зробити висновки щодо доцільності зниження обсягу реалізації.

Задача 3.3.3. Визначте рівень рентабельності одиниці кожного виду продукції підприємства "Київський виноробний завод" на основі показників, що зазначені у таблиці 6, якщо:

- 1) загальна виручка від реалізації продукції (з урахуванням ПДВ) за звітний період склала 194 260 грн, зокрема від реалізації горілки – 121 440 грн;
- 2) виручка від реалізації вина «Ізабелла» склала суму на 7 940 грн більше, ніж від реалізації вина «Кадарка».

Таблиця 6

Показники	Назва виробу		
	Горілка «Перша гільдія»	Вино «Ізабелла»	Вино «Кадарка»
1. Залишок нереалізованої продукції на початок поточного місяця, пляшок	65	50	36
2. Випуск товарної продукції за поточний місяць, пляшок	2650	3400	3270
3. Очікуваний залишок нереалізованої продукції на кінець місяця, пляшок	75	85	62
4. Повна собівартість одиниці реалізованої продукції грн	28	6	5
5. Сума акцизного збору з однієї пляшки, грн	6	1,5	1,5

Рентабельність продукції визначається за формулою:

$$R = \frac{P}{S} \times 100\%, \text{ де}$$

R – рентабельність продукції, %;

P – прибуток від реалізації продукції;

S – собівартість продукції.

Розв'язок задачі зводиться до знаходження прибутку від реалізації кожного виду виробу, який визначається за допомогою алгоритму розрахунку виручки. Для цього необхідно використати комбінований метод, за яким виручку від реалізації кожного виду продукції визначають методом прямого розрахунку, тобто ціну одиниці виробу помножують на кількість реалізованої продукції, а обсяг реалізації продукції за місяць – за допомогою укрупненого методу, тобто застосовуючи формулу:

$$O = Z_1 + T - Z_2, \text{ де}$$

O – обсяг реалізованої продукції за звітний (або плановий) період;

Z₁ – залишки нереалізованої продукції на початок періоду, шт.;

T – випуск товарної продукції в звітному (плановому) періоду, шт.;

Z₂ – залишки нереалізованої продукції на кінець періоду, шт.

Під час розв'язання задачі необхідно пам'ятати склад і послідовність формування відпускної ціни (Ц) на продукцію підприємства, яка має такі складові:

$$Ц = S + P + AЗ + ПДВ, \text{ де}$$

AЗ – акцизний збір на одиницю виробу.

Задача 3.3.4. Визначити прибуток від реалізації продукції ТОВ «Олімп» у звітному та плановому періоді, якщо:

- залишок нереалізованої продукції на початок звітнього кварталу – 25 тис. грн;
- випуск товарної продукції в поточному кварталі – 360 тис. грн;
- норма запасу залишків нереалізованої продукції на кінець звітнього періоду – 5 днів.

Передбачається, що отриманий у поточному кварталі чистий дохід від реалізації продукції буде на 18 % більший, ніж у плановому періоді. При цьому сума змінних витрат, що залежать від обсягу виробництва, у звітному кварталі складала 142 тис. грн, а рівень сукупних витрат у цьому самому періоді становив 75 % від обсягу реалізації.

**! Методичні
вказівки**

Для знаходження прибутку від реалізації продукції необхідно визначити обсяг реалізації продукції в звітному і плановому періоді.

Для визначення чистого доходу від реалізації продукції в звітному кварталі необхідно скористатися укрупненим методом, формулу розрахунку виручки за яким наведено в методичних вказівках до попередньої задачі. При цьому невідомими залишаються залишки нереалізованої продукції на кінець періоду. Для їх визначення необхідно односторонній випуск товарної продукції помножити на норму запасу в днях на кінець періоду, тобто знайти показник за такою формулою:

$$З_2 = \frac{T \times H}{K}, \text{де}$$

T – товарний випуск продукції в певному періоді, грн;

H – норма запасу нереалізованої продукції на кінець періоду, днів;

K – кількість днів у періоді.

Визначивши обсяг реалізації в звітному періоді, необхідно прийняти його за 100 % і за допомогою складеної пропорції визначити обсяг реалізації в плановому періоді. Не слід забувати про коригування суми змінних витрат на темп зростання (падіння) обсягу реалізації.

Задача 3.3.5. Визначте прибуток підприємства ВАТ "Спектр" від реалізації дроселів у звітному кварталі, якщо:

- 1) виручка від реалізації продукції підприємства (дроселів) у звітному періоді склала 4 374 тис. грн, зокрема ПДВ – 729 тис. грн;
- 2) матеріальні витрати на виробництво продукції склали 948 тис. грн;
- 3) заробітна плата персоналу підприємства – 384 тис. грн;
- 4) у звітному періоді підприємство здійснювало відрахування до державних цільових фондів – 140 тис. грн,
- 5) відповідно до фонду заробітної плати сплатило комунальний податок (чисельність працівників підприємства складає 589 осіб);
- 6) амортизаційні відрахування склали 247 тис. грн;
- 7) підприємство в звітному періоді здійснило такі види ремонту:
 - поточний ремонт верстатів на суму 21 тис. грн;
 - капітальний ремонт токарного цеху на суму 136 тис.; модернізацію шляховимірального устаткування на суму 84 тис. грн.
- 8) сукупна балансова вартість основних засобів на початок звітного періоду складала 2 350 тис. грн;
- 9) інші витрати на виробництво і реалізацію продукції і склали 68 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Прибуток підприємства від реалізації продукції у звітному періоді визначається шляхом віднімання від виручки суми ПДВ та всіх витрат, які можуть бути включені у собівартість виготовленої продукції.

Розв'язок задачі зводиться до визначення повної собівартості продукції. При цьому слід керуватися, у першу чергу, П(С)БО 16 "Витрати", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 (зі змінами і доповненнями), ст. 14 – 15 П(С)БО 7 "Основні засоби" затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 (зі змінами і доповненнями).

Варто нагадати, що згідно з Декретом Кабінету Міністрів України "Про місцеві податки і збори" від 20.05.1993 р. (зі змінами і доповненнями), сума комунального податку визначається у розмірі 10 % від об'єкта оподаткування, яким є розрахункова величина фонду оплати праці за квартал (місяць). Останній визначається як добуток середньоспискової чисельності працівників на підприємстві на неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Задача 3.3.6. Визначте дохід підприємства «Злагода» від фінансових операцій за поточний рік, якщо товариство володіє інвестиційним портфелем, до складу якого належать:

- 1) привілейовані акції АКБ «Мрія» на загальну суму 40 тис. грн з річною ставкою дивідендів 30 %;
- 2) облігації державної позики на загальну суму 8 500 грн з доходністю 15 % річних. Термін дії облігації – 10 місяців;
- 3) 860 акцій ВАТ «Південзахідтрансбуд» на загальну суму 17 200, що складає 8 % від загальної кількості випущених акцій.

У поточному році передбачається розподілити між акціонерами 75 тис. грн чистого прибутку.

**! Методичні
вказівки**

Загальна сума доходу від фінансових операцій буде складатися з надходжень від акцій АКБ «Мрія», облігацій державної позики та акцій ВАТ "Південзахідтрансбуд".

Труднощі можуть виникати з визначенням доходу з двох останніх джерел.

1. Дохід (Д) від облігацій державної позики повинен визначатися за формулою:

$$D = \frac{S \times R \times N}{T \times 100\%}, \text{де}$$

S – загальна вартість облігацій, якими володіє підприємство "Злагода";
 R – річна ставка відсотка за облігаціями;
 N – термін дії облігації;
 T – кількість місяців у році.

2. Оскільки частка підприємства "Злагода" в статутному фонді ВАТ "Південзахідтрансбуд" складає 8 % то на такий самий відсоток підприємство "Злагода" претендуватиме при розподілі чистого прибутку.

Задача 3.3.7. Здійсніть класифікацію доходів підприємства і визначте суму іншого операційного доходу, якщо:

- а) дохід від реалізації готової продукції – 200 000 грн;
- б) дохід від реалізації основних засобів – 50 000 грн;
- в) дохід від реалізації іноземної валюти – 30 000 грн;
- г) дохід від неопераційної курсової різниці – 5 000 грн;
- д) дохід від списання кредиторської заборгованості – 6 000 і грн;
- е) одержані штрафи за невиконання умов договору – 4 000 грн;
- ж) дохід від реалізації МШП – 2 000 грн;
- з) дохід від безоплатно одержаних необоротних активів – 30 000 грн.

Задача 3.3.8. Визначте суму доходу від фінансових операцій підприємства, якщо:

- 1) одержані гранти, субсидії – 24 500 грн;
- 2) одержані дивіденди – 8 000 грн;
- 3) дохід від реалізації іноземної валюти – 7 000 грн;
- 4) дохід від неопераційної курсової різниці – 4 500 грн;
- 5) дохід від спільної діяльності – 18 200 грн;
- 6) дохід від реалізації нематеріальних активів – 5 000 грн;
- 7) відсотки, одержані за облігаціями та іншими цінними паперами – 3 200 грн.

Задача 3.3.9. Визначте суму доходу від іншої звичайної діяльності підприємства, якщо:

- 1) дохід від ліквідації оборотних активів – 4 000 грн;
- 2) дохід від реалізації основних засобів – 2 3000 грн;
- 3) дохід від інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства – 7 000 грн;
- 4) дохід від операційної курсової різниці – 7 500 грн;
- 5) дохід від списання кредиторської заборгованості – 18 200 грн;
- 6) дохід від реалізації нематеріальних активів – 2 400 грн;
- 7) дохід від безоплатно отриманих оборотних активів – 12 700 грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задач 3.3.7 – 3.3.9 необхідно керуватися статтями 21, 26 – 28 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 „Звіт про фінансові результати”, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 (зі змінами і доповненнями).

Задача 3.3.10. *Визначте прибуток від реалізації продукції в плановому періоді, якщо:*

- 1) прибуток від реалізації продукції в звітному періоді – 54 тис. грн;
- 2) повна собівартість продукції в плановому періоді – 345 тис. грн;
- 3) рентабельність продукції у звітному періоді складала 16 %.

Розрахуйте вплив на прибуток змін собівартості продукції та відпускних цін, якщо в плановому періоді передбачається зростання цін виробника на продукцію підприємства на 4 %.

**! Методичні
вказівки**

Мета розв'язання задачі практичне застосування економічного методу розрахунку прибутку з використанням показника базової рентабельності.

Оскільки в умові задачі зазначена базова рентабельність та прибуток у звітному періоді, то за допомогою формули розрахунку рентабельності, що наведена в задачі 3.3.3, потрібно розрахувати рівень собівартості продукції у звітному періоді, а потім на основі показника базової рентабельності та планової собівартості визначити прибуток у плановому періоді.

Отримане значення прибутку планового періоду необхідно скоригувати на темп зростання собівартості та відпускних цін.

Як відомо, зростання собівартості негативно позначається на сумі отриманого підприємством прибутку, тобто зменшує останній, а зростання цін, навпаки, позитивно впливає, тобто збільшує прибуток від реалізації.

Отже, якщо в результаті розрахунків виявиться, що собівартість продукції підприємства збільшилась, то помноживши планову собівартість на відсоток зростання собівартості, можна визначити абсолютну суму, на яку зменшилась сума прибутку.

Для того щоб визначити вплив цін виробника на продукцію, необхідно визначити чистий дохід від реалізації продукції в плановому та звітному періоді, який складається з прибутку та собівартості. Потім дохід у плановому періоді помножити на відсоток зростання цін.

Загальний скоригований прибуток планового періоду визначається шляхом віднімання від прибутку, отриманого за допомогою показника базової рентабельності, суми впливу на прибуток зростання собівартості та додавання суми впливу на прибуток зростання відпускних цін.

Задача 3.3.11. Скільки становитиме в поточному періоді прибуток від реалізації товарної продукції, якщо чистий дохід від реалізації продукції в поточному періоді склав 152 тис. грн, а показник "витрат на 1 грн реалізованої продукції" відносно минулого періоду зменшився на 15 %, тобто на 0,9 коп.

! Методичні
вказівки

Для знаходження прибутку від реалізації продукції необхідно використати укрупнений метод розрахунку прибутку на основі показника витрат на одну гривню товарної продукції. Для цього слід знати формули:

$$\text{Прибуток на 1 грн ТП} = 1 - \text{Витрати на 1 грн ТП};$$

$$\text{Витрати на 1 грн} = \frac{\text{Повна собівартість}}{\text{Обсяг реалізації}}$$

$$\text{Прибуток від реалізації продукції} = \text{Прибуток на 1 грн} \times \text{Обсяг реалізації}$$

Завдання для самостійної роботи студентів

Задача 3.3.12. Фірма «Октавіан» виготовляє євровікна. Аналізуючи попит на ринку євровікон, керівник підприємства поставив завдання фінансовому відділу щодо розробки заходів для збільшення прибутку підприємства в наступному році на 350 тис. грн, але при цьому, щоб збереглася ціна виробів на рівні поточного року. **Як повинен змінитися обсяг виробництва євровікон у наступному році**, якщо у поточному році їх було виготовлено 25 тис. шт. Відпускна ціна одиниці продукції підприємства в звітному році склала 240 грн, собівартість – 178 грн. Плановий відділ передбачає в наступному році зменшення витрат на 1 грн товарної продукції на 4 коп.

! Методичні
вказівки

Під час розв'язання задач 3.3.12. – 3.3.13 необхідно керуватися формулами, що наведені до задачі 3.3.10.

Задача 3.3.13. ТОВ «Онiкс» спеціалізується на виготовлені фурнітури для кухонних меблів. У звітному році підприємством було реалізовано продукції на суму 532 тис. грн. Собівартість продукції в звітному році склала 70 % від реалізаційної ціни. У наступному році передбачається застосування для виробництва фурнітури нових матеріалів, що збільшить витрати на одну гривню товарної продукції на 0,3 коп. Крім того, передбачається збільшення обсягу товарної продукції в оптових цінах на 15 %. *Визначте результати від реалізації продукції в звітному та наступному роках.*

Задача 3.3.14. *Визначте суму прибутку підприємства від звичайної діяльності, якщо:*

- 1) собівартість виготовленої продукції за рік – 720 тис. грн;
- 2) рентабельність продукції – 18%;
- 3) залишки товарної продукції (за собівартістю): на початок року – 56 тис. грн, на кінець року – 45 тис. грн;
- 4) підприємство отримало штраф за порушення господарських угод – 4 тис. грн, сплатило штрафів на суму – 6 тис. грн.
- 5) виручка від реалізації основних засобів (без ПДВ) – 37 тис. грн, а їх залишкова вартість – 18 тис. грн;
- 6) витрати, пов'язані з реалізацією – 4 тис. грн;
- 7) прибуток від інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства – 6,5 тис. грн;
- 8) дохід від надання частини будівлі офісу в операційну оренду – 9800 грн.

! Методичні
вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися формулами, що наведені до задачі 3.3.3.

Задача 3.3.15. *Визначити суму прибутку підприємства від основної діяльності, якщо:*

- 1) виручка від реалізації продукції – 780 тис. грн;
- 2) матеріальні витрати на виробництво – 300 тис. грн;
- 3) заробітна плата виробничого персоналу – 100 тис. грн;
- 4) нарахування на заробітну плату – 38,5 тис. грн;
- 5) амортизаційні витрати – 75 тис. грн;
- 6) витрати на ремонт основних виробничих засобів – 63 тис. грн. Сукупна балансова вартість основних фондів на початок періоду – 640 тис. грн;

7) сплачено податків, що відносяться на собівартість виробленої продукції:

- податок з власників транспортних засобів – 1,5 тис. грн;
- податок на землю – 0,7 тис. грн;
- комунальний податок – 0,3 тис. грн.

8) адміністративні витрати – 45 тис. грн;

9) витрати на збут – 12 тис. грн.

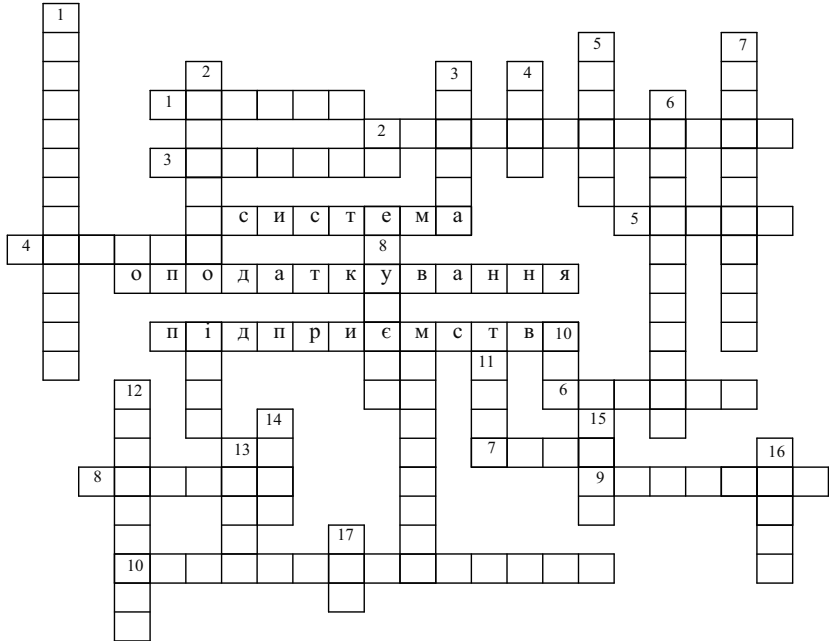
**! Методичні
вказівки**

Для знаходження прибутку від основної діяльності необхідно зменшити суму виручки від реалізації продукції на суму ПДВ та витрат, що входять до виробничої собівартості. Під час розв'язання задачі необхідно також керуватися формулами, що наведені до задач 3.3.3 і 3.3.5.

ТЕМА 4. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

4.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Випадок, за якого підприємство – платник податку на прибуток, не сплачує останній до бюджету.
2. Принцип побудови системи оподаткування в Україні.
3. Податковий період з податку на прибуток.
4. Періодичне перерахування коштів до бюджету або інших централізованих фондів.
5. Об'єкт оподаткування податку на нерухомість суб'єктів господарювання.
6. Податок, що сплачують суб'єкти малого підприємництва, які мають право перейти на спрощену систему оподаткування.
7. Вид транспортних засобів, які є об'єктами оподаткування податком з власників транспортних засобів.
8. Можливе джерело відшкодування платникам податку вхідного ПДВ.

9. Джерело сплати єдиного податку малими підприємствами.
10. Один із принципів, який закладено в основу побудови системи оподаткування в Україні.

За вертикаллю:

1. Принцип побудови системи оподаткування, реалізацією якого забезпечується регулярна сплата податкових платежів до бюджету.
2. Принцип системи оподаткування, який базується на безспірності сплати платниками податків податкових платежів.
3. Показник, що встановлюється в грошовому вираженні на одиницю оподаткування або у відсотках до об'єкта оподаткування.
4. Обов'язковий платіж юридичних та фізичних осіб до бюджету держави.
5. Привілеї, що надаються окремим платникам податків і які впливають на виявлення регулювальної функції податків.
6. Обов'язкові платежі юридичних та фізичних осіб до соціальних фондів.
7. Принцип побудови системи оподаткування в Україні.
8. Юридична або фізична особа, яка є платником податку.
9. Вид самохідних механізмів, що обкладається податком з власників транспортних засобів.
10. База оподаткування.
11. Сума коштів, що нараховується за несвоєчасну сплату податків до бюджету.
12. Чинник, який впливає на розмір ставки земельного податку.
13. Плата за оренду землі.
14. Податок, який сплачується при завезенні товарів на митну територію України.
15. Підакцизний товар.
16. Податок, який встановлюється на обмежене коло товарів та сплачується за рахунок споживача продукції.
17. Непрямий податок.

Виберіть одну або декілька правильних відповідей.

1. Неправильними твердженнями є:

- а) основний негативний вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств виявляється через зменшення прибутку від реалізації продукції;
- б) до складу валових витрат платників податку на прибуток для обчислення оподатковуваного прибутку не включаються витрати, пов'язані з виплатою дивідендів;
- в) комерційні банки і страхові компанії не сплачують комунальний податок;
- г) рішення про форму сплати фіксованого сільськогосподарського податку платник податку приймає самостійно.

2. Правильними твердженнями є:

- а) регулююча функція податків найбільше виявляється через встановлення пільг щодо окремих об'єктів оподаткування;
- б) підвищену відповідальність платника податків встановлено за порушення терміну подання податкової звітності;
- в) на розмір ставки податку з власників транспортних засобів впливають потужність двигуна та пробіг автомобіля;
- г) джерелом сплати місцевих податків та зборів суб'єктами господарювання є витрати виробничо-господарської діяльності.

3. До доходів підприємств з джерелом походження з України належать:

- а) доходи, отримані резидентами;
- б) доходи, отримані нерезидентами на території України;
- в) доходи, отримані резидентами або нерезидентами від будь-яких видів їх діяльності на території України.

4. При визначенні валового доходу підприємства не враховуються:

- а) суми перевищення виручки від продажу товарів (робіт, послуг) над балансовою вартістю окремих об'єктів основних фондів групи 1 та нематеріальних активів;

- б) суми одержаного платником податку емісійного доходу;
- в) доходи від спільної діяльності;
- г) загальні доходи від продажу товарів (робіт, послуг);
- д) доходи з інших джерел і від позареалізаційних операцій;
- е) доходи від здійснення банківських, страхових та інших операцій.

5. Підприємство має право включати до складу валових витрат звітного періоду здійснені в цьому періоді витрати на ремонт основних засобів:

- а) у повному обсязі;
- б) у межах 5 % балансової вартості групи основних засобів на початок звітного періоду;
- в) у межах 10 % балансової вартості групи основних засобів на початок звітного періоду;
- г) тільки витрати на поточний та середній ремонт, які не приводять до збільшення економічних вигод від використання цих об'єктів основних засобів;
- д) витрати на капітальний ремонт і модернізацію основних засобів.

6. Підприємство зобов'язане зареєструватися як платник ПДВ у таких випадках:

- а) якщо кількість робітників перевищує 50 осіб;
- б) якщо обсяг оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців перевищує 300 тис. грн;
- в) якщо обсяг поставок за останній квартал перевищує 300 тис. грн;
- в) з дозволу Державної податкової адміністрації.
- г) якщо обсяг оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців перевищує 1200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

7. Право на пільги щодо оподаткування податком на прибуток мають заклади науки і освіти, що здійснюють операції здачі власного майна в оренду:

- а) так, якщо укладено договір про операційну оренду;
- б) ні;
- в) вони не сплачують податок на прибуток.

8. Не оподатковуються ПДВ за нульовою ставкою операції:

- а) продаж товарів, що були вивезені (експортовані) платником податку за межі митної території України;
- б) надання транспортних послуг з перевезення пасажирів і вантажів у межах митного кордону України;
- в) продаж робіт і послуг, призначених для використання і споживання за межами митної території України;
- г) продаж товарів (робіт, послуг) підприємствами роздрібною торгівлі, що розміщені на території України в зонах митного контролю (безмитних магазинах);
- д) продаж вугілля та продуктів його збагачення, вугільних і торф'яних брикетів, електроенергії, імпортованого газу.

9. Не є об'єктом оподаткування ПДВ:

- а) виручка від реалізації товарів, робіт, послуг на митній території України, зокрема виручка від операцій з оплати вартості послуг за договорами оперативної оренди;
- б) завезення товарів на митну територію України, виконання робіт (послуг), що здійснюються нерезидентами для використання або споживання цих робіт (послуг) на митній території України;
- в) вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України і виконання робіт, надання послуг для споживання за межами митної території України;
- г) продаж товарів (робіт, послуг) на митній території України, зокрема виручка від операцій з оплати вартості послуг за договорами лізингу.

10. Джерелами відшкодування вхідного ПДВ підприємству можуть бути:

- а) кошти державного бюджету;
- б) ПДВ від реалізації продукції, робіт, послуг;
- в) собівартість продукції;
- г) виручка від реалізації продукції;
- д) прибуток підприємства.

11. Платник ПДВ може обрати за власним бажанням такий податковий звітний період:

- а) місяць;
- б) квартал;

- в) місяць або квартал (під час реєстрації як платника ПДВ);
- г) квартал (якщо обсяг оподатковуваних операцій за останній рік досяг 600 тис. грн).

12. Податковий вексель видається:

- а) митним органом при вивезенні товарів за митну територію України;
- б) юридичною особою;
- в) платником ПДВ за власним бажанням;
- г) платником ПДВ при ввезенні товарів на митну територію України.

13. При здійсненні товарообмінних (бартерних) операцій у випадку оподаткування прибутку датою збільшення валового доходу вважають дату:

- а) відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дату фактичного надання послуг платником податку;
- б) зарахування коштів покупця або замовника на банківський рахунок платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), що підлягають реалізації;
- в) оприбуткування товарів, а для робіт (послуг) – дату оформлення документа, що засвідчує факт отримання результатів робіт (послуг) платником податку;
- г) перша з подій: або відвантаження продукції або зарахування коштів.

14. До підакцизних не належать товари:

- а) бензини моторні;
- б) аудіо-та відеотехніка;
- в) автомобілі;
- г) цукор;
- д) тютюнові вироби;
- е) алкогольні вироби;
- є) ювелірні прикраси;
- ж) газове пальне.

15. Суб'єкти підприємницької діяльності сплачують акцизний збір на алкогольні вироби:

- а) до 20 числа місяця, що настає за звітним;
- б) на третій день після реалізації продукції;

- в) до 10 числа місяця, що настає за звітним;
- г) під час продажу алкогольних виробів.

16. Об'єктом оподаткування акцизним збором є:

- а) обороти з реалізації виготовлених в Україні підакцизних товарів (продукції) шляхом продажу, обміну, безплатної передачі або з частковою оплатою;
- б) обороти з реалізації (передачі) товарів (продукції) для власного споживання, промислової переробки, а також для власних працівників;
- в) митна вартість товарів (продукції), які експортуються (вивозяться, пересилаються) на митну територію України.

17. Платниками акцизного збору є всі суб'єкти підприємницької діяльності, які виробляють, продають або імпортують підакцизні товари, крім:

- а) приватних підприємств;
- б) філій приватних підприємств, що знаходяться на території України і самостійно реалізують товари;
- в) осіб, що займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи;
- г) суб'єктів малого підприємництва, що є платниками єдиного податку;
- д) правильну відповідь не зазначено.

18. Мито – це:

- а) непрямий податок, що стягується за товари, які переміщують через митний кордон країни, тобто ввозять, вивозять чи перевозять транзитом;
- б) непрямий податок, що стягується за товари, які ввозять чи вивозять за митний кордон країни;
- в) непрямий податок, що стягується за високорентабельні та монополні товари, що ввозяться чи вивозяться через митний кордон країни;
- г) усі відповіді правильні.

19. Спеціальне мито застосовується:

- а) як запобіжний засіб щодо учасників зовнішньоекономічної діяльності, які порушують національні інтереси країни у цій сфері;
- б) у разі вивезення за межі митної території подібних або конкуруючих товарів за ціною істотно нижчою від цін інших експортерів;

в) у разі вивезення за межі митної території товарів, для виробництва, переробки, продажу або споживання яких надавалася субсидія, якщо таке вивезення завдає шкоди державі;

г) як захід у відповідь на дискримінаційні або недружні дії інших держав, митних союзів.

20. Платником податку на дивіденди є:

- а) власник цінних паперів;
- б) емітент корпоративних прав;
- в) платник податку на прибуток;
- г) власник дивідендів;
- д) правильну відповідь не зазначено.

21. До місцевих податків і зборів не належать:

- а) податок з реклами;
- б) комунальний податок;
- в) ринковий збір;
- г) збір за проїзд територією прикордонних областей;
- д) збір за геологорозвідувальні роботи;
- е) збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг.

22. Ставкою єдиного податку для юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва є:

- а) 6 % і 10 % до суми виручки;
- б) 10 % до суми виручки;
- в) від 20 до 200 грн за місяць;
- г) 119 грн за місяць.

23. Суб'єкт підприємницької діяльності може прийняти рішення про перехід на сплату єдиного податку:

- а) не більше двох разів на календарний рік;
- б) чотири рази на рік;
- в) не більше одного разу на рік;
- г) за два тижні до початку звітного кварталу.

24. Податкові зобов'язання підприємств, що не належать до малих, за податковим обліком виникають:

- а) за методом нарахування;
- б) за касовим методом;

- в) за події, що сталася раніше (відвантаження продукції чи отримання коштів);
- г) правильну відповідь не зазначено.

25. Базою оподаткування при сплаті єдиного податку за ставкою 6 % є:

- а) виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) із сумою ПДВ;
- б) прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- в) виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без суми ПДВ;
- г) дохід від реалізації з акцизним збором.

26. Юридичні особи, які перейшли на спрощену систему оподаткування, є платниками ПДВ:

- а) так, якщо сплачують єдиний податок за ставкою 10 %, ні – якщо сплачують за ставкою 6 %;
- б) так, якщо сплачують єдиний податок за ставкою 6 %, ні – якщо сплачують за ставкою 10 %;
- в) ні.

27. Приватні підприємці облік доходів і витрат за традиційною формою оподаткування ведуть:

- а) у Книзі обліку доходів і витрат;
- б) облік не ведуть;
- в) у Касовій книзі.

28. Суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні особи, які перейшли на спрощену систему оподаткування за єдиним податком, за відвантажені товари мають право застосовувати форму розрахунку:

- а) будь-яку;
- б) готівкову;
- в) безготівкову;
- г) готівкову, безготівкову або за бартером;
- д) готівкову або безготівкову.

29. Право не застосовувати електронні контрольно-касові апарати для проведення розрахунків зі споживачами мають такі суб'єкти підприємницької діяльності:

- а) приватні підприємці – платники фіксованого податку;
- б) приватні підприємці – платники єдиного податку;
- в) приватні підприємці, які використовують традиційну форму оподаткування;
- г) товариства з обмеженою відповідальністю.

30. Новостворені суб'єкти малого підприємництва мають право перейти на сплату єдиного податку:

- а) з кварталу, наступного за кварталом державної реєстрації;
- б) з початку року, що настає за роком реєстрації;
- в) з кварталу, в якому здійснювалась їх державна реєстрація.

31. Приватному підприємцю дозволяється перейти на спрощену систему оподаткування за такого розміру виручки від реалізації:

- а) не більше 100 тис. грн;
- б) не більше 500 тис. грн;
- в) не більше 1 млн. грн;
- г) не більше 500 євро.

32. Підприємство – платник єдиного податку має право застосовувати такі форми розрахунків:

- а) тільки готівкою;
- б) шляхом зарахування коштів на рахунки в банках, а також готівкою;
- в) безготівкові, розрахунки готівкою, бартер;
- г) правильну відповідь не зазначено.

33. Реєстром податкового обліку для малих підприємств є:

- а) Касова книга, податкова накладна, Книга обліку доходів і витрат;
- б) відомість обліку витрат на виробництво (В-3), відомість обліку грошових коштів і фондів (В-4);
- в) Книга обліку доходів і витрат.

34. Об'єктом оподаткування, що є основою для обчислення єдиного податку суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами, визначено:

- а) суму виплаченої заробітної плати;
- б) загальний прибуток;
- в) собівартість реалізованої продукції;

- г) виручку від реалізації продукції;
- д) середньооблікову чисельність працівників.

35. Фіксований сільськогосподарський податок заміняє:

- а) акцизний збір;
- б) податок на транспортні засоби;
- в) збір на обов'язкове соціальне страхування;
- г) комунальний податок;
- д) податок на землю;
- е) ПДВ.

36. Грошова оцінка землі – це:

- а) капіталізований рентний дохід із земельної ділянки;
- б) оцінка земельної ділянки залежно від її корисності;
- в) нормативна ціна земельної ділянки.

37. Плату за землю сплачують такі суб'єкти суспільних відносин:

- а) суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють сільськогосподарську діяльність;
- б) власники землі;
- в) усі землекористувачі та власники землі.

38. Ставка податку з власників транспортних засобів залежить:

- а) від технічних характеристик транспортних засобів;
- б) від строку експлуатації транспортних засобів;
- в) від кількості днів, відпрацьованих транспортними засобами;
- г) від пробігу транспортних засобів.

39. Об'єктами оподаткування податком власників транспортних засобів є:

- а) мопеди;
- б) вантажівки;
- в) моторні човни;
- г) трактори колісні.

40. Фінансові санкції до власників транспортних засобів при заниженні бази оподаткування податком застосовуються:

- а) у випадку відсутності обліку об'єктів оподаткування;
- б) не застосовуються;

- в) залежно від фінансових показників діяльності підприємств: до збиткових підприємств не застосовуються, до прибуткових застосовуються;
- г) правильну відповідь не зазначено.

4.3. Задачі

Задача 4.3.1. Розрахувати суму комунального податку, яку підприємство повинно сплатити до бюджету, якщо середньооблікова чисельність працівників склала:

у квітні – 27 осіб; у травні – 25; у червні – 23.

За договорами цивільно-правового характеру працює 25 осіб.

За звітний період підприємством реалізовано продукції на 136 тис. грн (з ПДВ).

Фонд оплати праці складає 23 455 грн щомісяця.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі слід керуватися вимогами статті 15 Декрету Кабінету Міністрів України про місцеві податки та збори від 20.05.1993 р. № 56-93 (зі змінами та доповненнями) та Інструкцією зі статистики чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві України, затвердженою наказом Міністерства статистики України 07.08.1995 р. № 287/823. Розв'язання задачі можна оформити у таблиці:

РОЗРАХУНОК КОМУНАЛЬНОГО ПОДАТКУ

за _____ квартал 20__ року

(назва підприємства, організації)

Таблиця 7

№ з/п	Показники	Місяць			Разом за квартал
		1	2	3	
1	Середньооблікова чисельність працівників				
2	Розмір неоподаткованого мінімуму доходу працівника на місяць				
3	Фонд оплати праці, який підлягає оподаткуванню				
4	Ставка податку				
5	Сума податку				

Задача 4.3.2. Керівництво підприємства "Антарес" має намір перейти на спрощену систему оподаткування за ставкою 6 %. Використовуючи наведені у таблиці 8 дані, встановіть, *чи отримає підприємство "Антарес" дозвіл податкових органів на зміну системи оподаткування.*

Таблиця 8

№ з/п	Показники	Квартали			
		I	II	III	IV
1	Чисельність штатних працівників, осіб	15	10	12	12
2	Чисельність працівників, які працюють за сумісництвом, осіб	20	21	22	22
3	Виручка від реалізації продукції, тис. грн	126	228	398	287
	У т.ч.				
3.1	за готівку, тис. грн	26	58	158	126
3.2	за бартером, тис. грн	0	0	25	27

! Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі слід керуватися вимогами статті 1 Указу Президента України „Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва” в редакції Указу Президента України від 28.06.1999 р. № 746/99. Увагу необхідно звернути не тільки на визначення середньооблікової чисельності працівників за рік, але й на розрахунок виручки від реалізації та на дозволені законодавством України для суб'єктів малого підприємництва форми проведення розрахунків за відвантажену продукцію.

Задача 4.3.3. Визначити суму, перераховану в Пенсійний фонд України, якщо протягом звітного місяця нараховано заробітну плату штатним працівникам:

- Іваненко І. І. – 950 грн;
- Сидоренко П. П. – 1200 грн;
- Степаненко С. О. – 2700 грн;
- Петренко Г. В. – 1400 грн;
- Титаренко А. П. – 1800 грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно врахувати вимоги Інструкцією «Про порядок обчислення і сплати підприємствами, установами, організаціями та громадянами збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, інших платежів, а також обліку їх надходження до Пенсійного фонду України», а також: максимальний розмір оподаткованого доходу громадян, з якого стягуються соціальні збори.

Задача 4.3.4. Визначити суму валових витрат підприємства, якщо сума податку на прибуток, перерахованого в бюджет, – 120 тис. грн; податок на дивіденди – 30 тис. грн; амортизаційні відрахування – 200 тис. грн; скоригований валовий дохід – 1250 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі слід керуватись вимогами Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями). Статтею з зазначеного Закону, зокрема, встановлено, що оподатковуваний прибуток розраховується:

$$O_{np} = CBД - BB - A, \text{ де}$$

CBД – скоригований валовий дохід (стаття 4 Закону);

BB – валові витрати (стаття 5 Закону);

A – амортизаційні відрахування (стаття 8 і 9 Закону).

Сума нарахованого податку розраховується за формулою:

$$P_n = O_{np} \times C, \text{ де}$$

P_n – сума нарахованого податку на прибуток;

O_{np} – сума оподаткованого прибутку;

C – ставка податку на прибуток, що встановлена статтею 10 Закону.

Розраховуючи суму податку на прибуток, сплачену до бюджету, слід врахувати вимоги пунктів 7.8. та 16.3. Закону. Відповідно до цих вимог сума сплаченого податку на прибуток може бути розрахована так:

$$P_c = P_n - T_n - P_d, \text{ де}$$

P_c – податок на прибуток, сплачений до бюджету;

T_n – плата за торговий патент;

P_d, – авансовий внесок з податку на прибуток підприємств, сплачений у зв'язку з нарахуванням дивідендів.

Задача 4.3.5. Розрахувати суму скоригованого валового доходу ВАТ "Терра" за звітний квартал на основі даних:

- 1) виручка від реалізації продукції – 582 тис. грн, зокрема акцизний збір – 75 тис. грн;
- 2) чистий дохід від реалізації оборотних активів – 120 тис. грн;
- 3) штрафи, отримані за рішенням суду – 25 тис. грн;
- 4) емісійний дохід – 30 тис. грн;
- 5) отримані дивіденди від нерезидентів – 12 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Для визначення розміру скоригованого валового доходу необхідно, згідно зі статтею 4.1 Закону України вказівки Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями), розрахувати суму валового доходу підприємства за звітний квартал. Потім цю суму скоригувати на суми надходжень, які, згідно зі статтею 4.2 зазначеного Закону, не включаються до складу валового доходу.

Задача 4.3.6. За даними підприємства "Вектор" визначити суму валових витрат за звітний квартал:

- 1) придбано і використано матеріали для виробничих потреб на суму 360 тис. грн, зокрема ПДВ – 60 тис. грн;
- 2) нараховано заробітну плату персоналу підприємства – 96 тис. грн, сума нарахувань на неї склала 32 тис. грн, а утримань – 19 тис. грн;
- 3) придбано торгових патентів на суму 8 тис. грн;
- 4) виплачено дивіденди резидентам України – 10 тис. грн;
- 5) сплачено податки:
 - з власників транспортних засобів – 1 тис. грн.;
 - плата за землю – 2 тис. грн.;
 - комунальний податок – 0,5 тис. грн.
- 6) сплачено штрафи та неустойки за рішенням сторін договорів – 4,2 тис. грн;
- 7) продано основних засобів групи 1 на суму 12,6 тис. грн, балансова вартість їх на початок звітного кварталу складала 18,3 тис. грн;
- 8) проведено презентацію нової продукції підприємства – 10,8 тис. грн;
- 9) оподаткований прибуток за попередній рік – 980 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Для визначення розміру валових витрат необхідно керуватись статтею 5 Закону України "Про

оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями).

Особливу увагу слід звернути на те, що, згідно з пунктом 5.3.4. зазначеного Закону, вартість торгових патентів не враховується при визначенні валових витрат платника податку, так само як і сплата штрафів (пункт 5.3.5), і виплата дивідендів (пункт 5.3.8). Відповідно до пункту 8.4.2. Закону сума перевищення балансової вартості над виручкою від реалізації основних засобів групи 1 включається до валових витрат. Пункт 5.4.4 зазначеного Закону передбачає можливість включення до валових витрат витрати на проведення передпродажних та рекламних заходів у межах 2 % оподаткованого прибутку за попередній звітний рік.

Задача 4.3.7. Визначити суму податку на прибуток, яку перераховано до бюджету за звітний квартал на основі таких даних:

- 1) виручка від реалізації продукції – 840 тис. грн, в т.ч. акцизний збір – 12 тис. грн;
- 2) дохід від продажу облігацій – 12 тис. грн;
- 3) прибуток від лізингу – 15 тис. грн;
- 4) перераховано постачальнику кошти за сировину для виробництва – 564 тис. грн, але оприбутковано тільки 80% оплаченої сировини;
- 5) на початок періоду балансова вартість запасів сировини складала 123 тис. грн, на кінець періоду – 100 тис. грн;
- 6) нараховано заробітну плату та відрахування до соціальних фондів – 150 тис. грн;
- 7) нараховано амортизацію основних засобів – 55 тис. грн;
- 8) сплачено податки:
 - з власників транспортних засобів – 3 тис. грн;
 - плата за землю – 1,5 тис. грн;
 - комунальний податок – 0,5 тис. грн;
- 9) сплачено дивіденди резидентам – 12 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі слід керуватись вимогами Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями) та методичними рекомендаціями до задачі 4.3.4. Розрахунок скоригованого валового доходу та валових витрат описано в методичних вказівках до задач 4.3.5 і 4.3.6.

Задача 4.3.8. Визначити суму податкового кредиту з податку на додану вартість, якщо протягом звітнього періоду підприємством:

- 1) отримано від постачальника сировину для виробництва на суму 456 тис. грн (з ПДВ), поставку оплачено на 40 %;
- 2) придбано основні засоби загальною вартістю 324 тис. грн (з ПДВ), зокрема ті, що підлягають амортизації на суму 204 тис. грн (з ПДВ),
- 3) сплачено аванс постачальнику за матеріали для виробництва – 10 тис. грн (без ПДВ).

**! Методичні
вказівки**

Розв'язання задачі ґрунтується на знанні норм Закону України "Про податок на додану вартість від 03.04.1997 № 168/97-ВР (зі змінами та доповненнями). Згідно зі статтею 6.1.1. Закону ПДВ становить 20 % від бази оподаткування та додається до ціни товарів. Таким чином, при визначенні суми ПДВ, що входить до складу виручки, використовується формула:

$$\text{ПДВ} = B \times 20 \% : 120 \%$$

Якщо суму ПДВ не було включено в ціну товару, то нарахування відбувається так:

$$\text{ПДВ} = Цв \times 0,2, \text{ де}$$

Цв – ціна виробника (без ПДВ).

Для визначення податкового кредиту з ПДВ треба звернутися до положень пункту 7.4 зазначеного Закону, а особливу увагу необхідно звернути на момент виникнення податкового кредиту та склад операцій, які дозволено включати до податкового кредиту.

Задача 4.3.9. Визначити суму ПДВ, сплачену бюджету за результатами роботи підприємства, якщо протягом звітнього кварталу здійснено господарські операції:

- 1) 02.04. – отримано від постачальника товари А на суму 10 000 грн (без ПДВ). Товари повністю оплачено 03.04;
- 2) 06.04. – надано експедиторські послуги на суму 3 000 грн, зокрема ПДВ.
- 3) 07.04. – отримано аванс за товари у сумі 15 000 грн., зокрема ПДВ.
- 4) 15.04. – імпортовано товари загальною вартістю 1 500 євро за курсом 7.4 грн за євро. Мито склало 550 грн. На суму ПДВ, нарахованого на митниці, виписано податковий вексель з терміном погашення 31.05. Вексель погашено вчасно.
- 5) 12.05. – придбано основні засоби, що не підлягають амортизації, на суму 10 000 грн (без ПДВ).

**! Методичні
вказівки**

Законом України "Про податок на додану вартість" від 03.04.1997 № 168/97-ВР (зі змінами та доповненнями) встановлено, що сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету визначається як різниця між: загальною сумою податкових зобов'язань, що виникли у зв'язку з будь-яким продажем товарів (робіт, послуг) протягом звітного періоду, та сумою податкового кредиту звітного періоду (стаття 7.7.1. Закону). При визначенні сум податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ слід враховувати положення пунктів 7.3 та 7.4 зазначеного Закону і керуватися методичними вказівками до задачі 4.3.4.

Згідно з пунктом 11.5. Закону платники податку при ввезенні товарів на митну територію України можуть надавати органам митного контролю простий вексель на суму податкового зобов'язання. Сума, зазначена у податковому векселі, включається до суми податкових зобов'язань у періоді, на який припадає тридцятий календарний день з дня надання такого векселя органу митного контролю. У наступному звітному періоді ця сума включається до складу податкового кредиту.

Задача 4.3.10. Визначити сплачений податок на прибуток та суму ПДВ, сплачену до бюджету на основі даних про роботу підприємства у звітному кварталі:

- 1) нараховано заробітну плату робітникам – 1884 тис. грн, адміністративному персоналу – 1088 тис. грн. Відрахування з заробітної плати 1095 тис. грн;
- 2) придбано матеріали для виробництва на суму 2 592 тис. грн (з ПДВ);
- 4) залишок матеріалів на складі на початок періоду на суму 156 тис. грн, на кінець періоду – на суму 2080 тис. грн;
- 5) оплачено послуги консалтингової фірми – 456 тис. грн (з ПДВ);
- 6) сплачено податок на землю – 48 тис. грн;
- 7) сплачено податок з власників транспортних засобів – 11 тис. грн;
- 7) амортизація – 145 тис. грн;
- 8) договірна ціна продукції (з ПДВ) – 6 450 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі можна керуватися методичними вказівками до задач 4.3.4, 4.3.8, 4.3.9.

Задача 4.3.11. Загальними зборами акціонерів ВАТ "Аврора" прийнято рішення про створення фонду виплати дивідендів у розмірі 60 % від чистого прибутку товариства за звітний рік. Після проведення ряду роз-

рахунків було нараховано і сплачено до бюджету 180 тис. грн авансового внеску податку на прибуток за нараховані дивіденди. **Визначити суму нарахованого та сплаченого підприємством "Аврора" податку на прибуток за звітний рік.**

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 4.3.7, а також пригадати, що згідно з пунктом 7.8.2. Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями) емітент корпоративних прав при виплаті дивідендів сплачує авансовий внесок з податку на прибуток за ставкою, встановленою пунктом 10.1. Закону. Такий авансовий внесок нараховується на суму дивідендів, але не зменшує її. Виходячи з цього, сума прибутку, спрямованого на виплату дивідендів, може бути розрахована за формулою:

$$\Phi_d = \frac{Pd \times 100\%}{C}, \text{де}$$

Φ_d – фонд виплати дивідендів;

C – ставка податку;

Pd – сума податку.

У свою чергу за умовами задачі, фонд виплати дивідендів становить 40 % чистого прибутку. Оскільки сума авансового внеску з податку на прибуток, що нараховується при виплаті дивідендів, зменшує суму податку на прибуток, то суму оподаткованого прибутку можна знайти, розв'язавши рівняння:

$$Opr - (0,25Opr - Pd) = \Phi_d, \text{де}$$

Φ_d – чистий прибуток;

Opr – оподатковуваний прибуток.

Задача 4.3.12. Львівський лікero-горілчаний завод має три технологічні лінії, що дозволяють випускати горілку в пляшках різної місткості. Тривалість робочого дня – 8 годин. Завод працює за п'ятиденним графіком. **Визначте суму акцизного збору, яку підприємство сплатить за виготовлену та відвантажену протягом червня продукцію,** якщо ставка акцизного збору з 1 л 100 % спирту складає 19 грн. Показники випуску продукції наведено в таблиці 9.

Таблиця 9

Код товару	Назва товару	Кількість продукції, виготовленої за одну годину, пляшок	Місткість пляшки, л	Вміст спирту, %
2 208	Горілка	2 025	0,5	40
2 208	Горілка	455	0,2	40
2 208	Горілка	80	0,75	40

! Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися положеннями Декрету Кабінету Міністрів «Про акцизний збір» від 26.12.1992 р. № 18-92 (зі змінами та доповненнями), Закону України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби» від 15.09.1995 р. № 329/95-ВР (зі змінами та доповненнями) та Закону України «Про ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої» від 07.05.1996 р. № 178/96-ВР (зі змінами та доповненнями).

Задача 4.3.13. *Визначити суму податку з власників транспортних засобів, яку сплатить підприємство за наявні в нього автомобілі, виходячи з даних таблиці 10:*

Таблиця 10

Марка автомобіля	Кількість, шт.	Об'єм двигуна, см ³	Час в експлуатації, роки	Ставка податку за 100 см ³ , грн
"ВАЗ-2109"	1	1500	0	4
"ГАЗ-31 029"	2	2 400	2	10
"ГАЗ – 53"	1	4 800	5	40

! Методичні вказівки

Законодавчою базою для розв'язання задачі є Закон України «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів» від 11.02.1991 р. № 1963-ХІІ (в редакції Закону від 6.12.2006 р. № 427-V зі змінами та доповненнями).

Задача 4.3.14. *Визначити нараховану та сплачену суму податку на прибуток на основі даних про роботу ТОВ „Ірбіс“:*

1) отримано виручку від реалізації за I кв. поточного року в сумі 6 120 тис. грн;

- 2) передано як внесок до статутного фонду іншого підприємства будівлю, яку оцінено в 24 тис. грн. Початкова вартість будівлі – 30 тис. грн, знос – 10 тис. грн;
- 3) отримано доходи від оперативного лізингу – 6 тис. грн (з ПДВ).
- 4) витрати за квартал склали:
 - 4.1) заробітна плата та нарахування на фонд оплати праці – 74 тис. грн;
 - 4.2) вартість товарних запасів складала 58 тис. грн на початок кварталу, на кінець кварталу – 720 тис. грн.
 - 4.3) придбано торговий патент – 1,25 тис. грн;
 - 4.4) сплачено відсотки за кредит – 4,2 тис. грн;
 - 4.5) сплата податку з власників транспортних засобів – 2,2 тис. грн;
 - 4.6) сплата податку на землю – 1 тис. грн;
 - 4.7) придбано ліцензію – 21,8 тис. грн;
 - 4.8) амортизація основних засобів – 53,5 тис. грн, в т.ч. 0,6 тис. грн – амортизація нематеріальних активів;
 - 4.9) придбано протягом кварталу сировини для виробництва на суму 5 698 тис. грн;
 - 4.10) виплата дивідендів акціонерам – 450 тис. грн.

! Методичні
вказівки

Під час розв'язання задачі можна керуватися поясненнями до задач 4.3.4, 4.3.5, 4.3.6.

Задача 4.3.15. Підприємство виготовляє та реалізує підакцизні товари і жодних пільг з оподаткування не має. **Визначити суми акцизного збору та ПДВ, які перераховано до бюджету на основі даних:**

- 1) собівартість одиниці продукції – 150 грн;
- 2) рентабельність виробництва – 20 %;
- 3) ставка акцизного збору – 15 %;
- 4) за звітний період виготовлено та реалізовано 15 тис. одиниць продукції;
- 6) для виробництва за звітний період було закуплено сировину на суму 1770 тис. грн.

! Методичні
вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно пригадати, що виручка від реалізації продукції розраховується за формулою:

$$B = C_{пр} + Pr + A_z + ПДВ, \text{ де}$$

B – виручка;

C_{пр} – собівартість продукції;

Пр – прибуток;

Аз – сума акцизного збору;

ПДВ – сума ПДВ;

Крім того, слід керуватися методичними вказівками до задач 4.3.9 та 4.3.12.

Задача 4.3.16. *Знайти оподатковувану суму прибутку і суму податку на прибуток, що буде перерахований до бюджету, якщо:*

- 1) виручка від реалізації продукції – 1200 тис. грн, зокрема ПДВ;
- 2) виручка від реалізації цінних паперів – 80 тис. грн;
- 3) витрати на придання та реалізацію цих цінних паперів – 60 тис. грн.
- 4) безплатно отримані основні засоби – 30 тис. грн (без ПДВ);
- 5) стягнені штрафи – 10 тис. грн;
- 6) отримані відсотки з облігацій – 20 тис. грн;
- 7) витрати на сировину для виробництва продукції – 700 тис. грн (без ПДВ);
- 8) витрати на заробітну плату з нарахуваннями – 200 тис. грн.
- 9) податок на транспорт – 3 тис. грн;
- 10) податок на землю – 2 тис. грн;
- 11) сплата відсотків з банківським кредитом – 5 тис. грн;
- 12) сплачені штрафи – 25 тис. грн.
- 13) амортизація – 110 тис. грн;
- 14) виплата дивідендів – 20 тис. грн;

! Методичні вказівки

При розв'язанні задачі необхідно керуватися рекомендаціями до задач 4.3.4, 4.3.5, 4.3.6.

Задача 4.3.17. Фірма „Крокус” у 2007 році придбала за кордоном три легкових автомобілі: 2007, 2003 та 1999 років випуску. Перший автомобіль коштував 5 000 дол. США, другий і третій – по 3 000 дол. США. В ціну включено витрати на страхування та транспортування автомобілів до кордону України 200 дол. США. Обсяг циліндрів двигунів кожної машини 1500 см³.

На день заповнення митної декларації курс 1 дол. США дорівнював 5,05 грн, курс 1 євро – 7,1 грн.

Розрахувати суму непрямих податків, що включаються до ціни кожного автомобіля.

! Методичні вказівки

Розв'язок задачі рекомендується оформити у вигляді таблиці:

Назва то-вару	Ввізне мито		Акцизний збір		Сума ПДВ, грн	Загальна сума податків
	Ставка за шт, євро	Су-ма, грн	Ставка за см3, євро	Сума, грн		
Автомобіль 2007 р. вип.	25		0,02			
Автомобіль 2003 р. вип.	25		1,25			
Автомобіль 1999 р. вип.	25		1,5			

Слід пам'ятати, що ставки мита та акцизного збору диференційовано залежно від року випуску автомобіля (нові авто та ті, що були в користуванні (до п'яти років користування, більше п'яти років)) та встановлюються до обсягу циліндрів двигуна. При розв'язанні задачі необхідно керуватися нормами Закону України «Про ставки акцизного збору на деякі транспортні засоби та кузови до них» від 24.05.1996 р. № 216/96-ВР (зі змінами та доповненнями) та Законом України «Про митний тариф» від 05.04.2001 р. № 2371-III (зі змінами та доповненнями).

Сума ПДВ розраховується, виходячи з митної вартості автомобіля, в яку входять вартість придбання, витрати на транспортування та ін., а також із суми нарахованого мита й акцизного збору (з підакцизних товарів).

Задача 4.3.18. Визначити податок на прибуток до сплати в бюджет за звітний квартал, якщо:

- 1) валові доходи суб'єкта підприємницької діяльності за звітний період – 3 620 тис. грн., зокрема ПДВ – 600 тис. грн і акцизний збір – 980 тис. грн;
- 2) придбані і використані запаси товарно-матеріальних цінностей на суму 180 тис. грн (без ПДВ);
- 3) фактичні витрати на оплату праці – 120 тис. грн;
- 4) сплачено податків та зборів, що відносяться на валові витрати виробництва і обігу на загальну суму 360 тис. грн;
- 5) інші валові витрати за звітний період – 250 тис. грн;
- 6) вартість основних фондів складає:
 - 1 група – 1 млн 800 тис. грн;
 - 2 група – 1 млн грн;

- 3 група – 600 тис. грн;
- 4 група – 120 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі потрібно звернутися до методичних вказівок, що наведені до задач 4.3.4 та 4.3.6. Для нарахування амортизаційних відрахувань необхідно керуватись статтею 8 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями).

Завдання для самостійної роботи студентів

Задача 4.3.19. За даними податкового обліку ТОВ "Злагода" за липень поточного року мали місце такі операції:

- 1) відвантажено продукції на суму 12 000 грн (зокрема ПДВ – 2 000 грн);
- 2) отримано авансовий платіж від покупця на суму 1500 грн (зокрема ПДВ – 250 грн), у зв'язку з чим виписано податкову накладну;
- 3) перераховано постачальникам авансові внески за товари, сировину та матеріали в розмірі 3 600 грн (зокрема ПДВ – 600 грн) та отримано податкові накладні;
- 4) отримано від постачальників матеріали для виробництва на суму 2 400 грн (зокрема ПДВ – 400 грн).

Необхідно розрахувати суму податку на додану вартість, яка підлягає сплаті до бюджету.

Задача 4.3.20. *На основі даних таблиці 12 визначити податок на додану вартість і суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету:*

Таблиця 12

Показники	Сума, тис. грн
Товари, відвантажені покупцям у звітному періоді, за цінами виробника	450,00
Вартість матеріальних цінностей, призначених для використання в процесі виробництва	600,00
Зокрема сплачений ПДВ	100,00
Сума сплаченого ПДВ за придбані основні фонди, що підлягають амортизації	30,00
Вартість товарів, проданих на експорт за іноземну валюту, в цінах виробника, перерахованих у гривні за діючим курсом на день складання митної декларації	500,00

Задача 4.3.21. Визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за звітний період товариством "Баланс", на основі даних:

- 1) ТОВ "Баланс" виготовляє молочні та кисломолочні продукти;
- 2) загальний обсяг реалізованих товарів у звітному періоді за контрактними цінами становив 120 тис. грн, з яких експортовано товарів на 40 тис. грн;
- 3) у цьому самому звітному періоді сплачено постачальникам вартість сировини за контрактними цінами на суму 56 тис. грн, з яких матеріали на суму 24 тис. грн використано для виробництва товарів на експорт, а решту – на виробництво товарів, реалізованих на території України;
- 4) у попередньому звітному періоді було задекларовано товари, які передбачалося експортувати, але не було експортовано, а реалізовано на території України на суму 30 тис. грн.
- 5) підприємству "Баланс" у звітному періоді було повернуто неякісні товари на суму 42 тис. грн (контрактна ціна), що були реалізовані на території України і які було задекларовано в попередньому звітному періоді.

Задача 4.3.22. Визначити суму валових витрат підприємства "Демос" у II кварталі поточного року на основі даних:

- 1) підприємство II квартал поточного року сплатило в бюджет податок на прибуток у сумі 96 тис. грн;
- 2) податок на дивіденди склав 12 тис. грн;
- 3) було нараховано амортизаційних відрахувань на 236 тис. грн;
- 4) за даними декларації про податок на прибуток у звітному році сума скоригованих валових доходів склала 2 740 тис. грн.

Задача 4.3.23. Визначити суму єдиного податку і суму податку, що підлягає сплаті до бюджету малого підприємства «Нарцис» на основі даних:

- 1) мале підприємство «Нарцис» у поточному році мало середньооблікову чисельність працюючих 10 осіб;
- 2) обсяг виручки від реалізації продукції за рік склав 300 тис. грн;
- 3) фактично сплачено єдиного податку у поточному році 12 тис. грн;
- 4) ставка єдиного податку встановлена у розмірі 6 %.

Задача 4.3.24. *Визначити суму акцизного збору, яку завод сплачує за виготовлену та відвантажену протягом місяця продукцію на основі даних:*

- 1) підприємство виготовляє горілчані вироби;
 - 2) виробнича потужність виробництва горілки складає 3 тис. пляшок на годину;
 - 3) ставка акцизного збору з 1 л 100 % спирту складає 19 грн;
- Довідкова інформація:
- робочий день – вісім годин;
 - у місяці 22 робочих дні;
 - пляшки мають місткість 0,5 л;
 - міцність горілки – 40 %.

Задача 4.3.25. *Розрахувати відпускну ціну та виручку від реалізації пива Чернігівським пивзаводом за звітний місяць на основі даних:*

- 1) пивзавод за звітний місяць відвантажив покупцям 30 000 літрів пива;
- 2) договірна ціна (без акцизного збору і ПДВ) одного літра пива – 4,10 грн;
- 3) акцизний збір на пиво вітчизняного виробництва складає 0,31 грн за 1 літр.

Задача 4.3.26. *На основі даних таблиці 13 визначити суму нарахованого та сплаченого до бюджету податку на прибуток за II квартал поточного року:*

Таблиця 13

Показники	Сума, тис. грн
Оподатковуваний прибуток за I квартал	212
Авансовий внесок з податку на прибуток на нараховані дивіденди, здійснений у I кварталі	64
Скоригований валовий дохід за II квартал	1830
Валові витрати у II кварталі	1425
Нараховані у II кварталі амортизаційні відрахування	141
Вартість торгового патенту, придбаного у II кварталі	6

Задача 4.3.27. Підприємство виробляє та продає на території України бензин. *Визначте суму акцизного збору належного до сплати в бюджет, якщо в звітному кварталі обсяги реалізації бензину склали 500 000 кг. Дані щодо реалізації наведено в таблиці 14.*

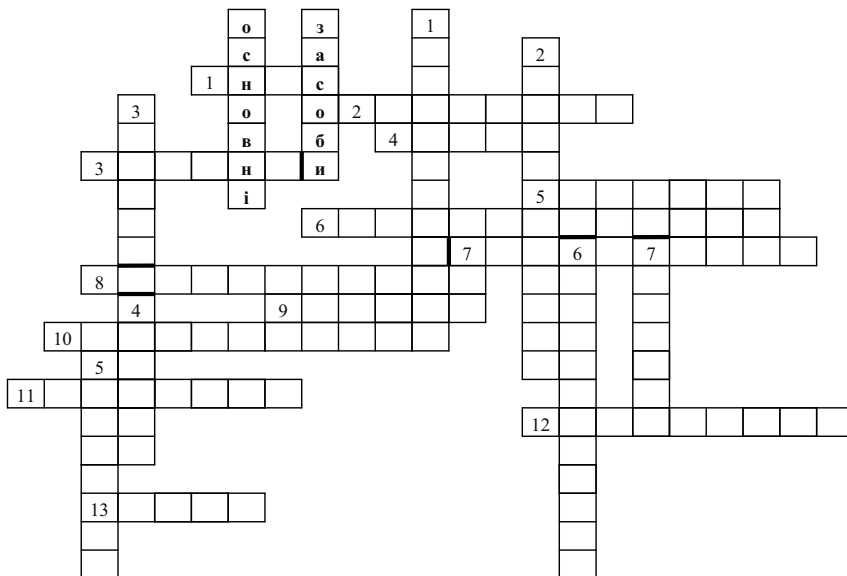
Таблиця 14

Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Обсяг реалізації, кг	Ставки акцизного збору в відсотках до обороту	Ставки акцизного збору в твердих одиницях	Виручка від реалізації (без ПДВ), тис. грн
Дизельне пальне	100 000	20	45 євро за 1 000 кг	340 000
Бензин моторний А-98 ЕК	400 000	20	60 євро за 1 000 кг	1 400 000

ТЕМА 5. ОСНОВНІ ЗАСОБИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

5.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Часткова або повна втрата основними засобами споживчих властивостей і вартості внаслідок впливу внутрішніх і зовнішніх факторів.
2. Часткова реконструкція основних засобів.
3. Тимчасове виведення основних засобів із експлуатації у зв'язку з виявленням неполадок.
4. Приміщення для зберігання основних засобів.
5. Виведення з експлуатації основних засобів.
6. Показник, який характеризує забезпеченість підприємства основними засобами.
7. Зміна вартості основних засобів у зв'язку із зміною загального рівня цін у країні (рівня інфляції).
8. Безперервний процес відшкодування вартості основних засобів.
9. Довготермінова оренда основних засобів, що є способом фінансування інвестицій.

10. Процес поступового перенесення вартості основних засобів на новостворений продукт.
11. „Ціна” основних засобів.
12. Вартість основних засобів, яку враховують при визначенні суми амортизаційних відрахувань на звітній період.
13. Законодавчо встановлені ставки амортизаційних відрахувань для кожної з груп основних засобів.

За вертикаллю:

1. Витрати на створення і придбання нових, розширення, реконструкцію та технічне переобладнання діючих основних засобів.
2. Показник, який характеризує ефективність використання основних засобів.
3. Договірне строкове платне володіння і користування основними засобами для самостійної господарської діяльності.
4. Встановлення основних засобів.
5. Один із видів зносу основних засобів.
6. Користування основними засобами.
7. Об'єкт, який входить до другої групи основних засобів.

???

5.2. Тестові завдання

Виберіть одну або кілька правильних відповідей.

1. Залежно від участі у виробничому процесі активи підприємства поділяються на:

- а) матеріальні та нематеріальні;
- б) основні та оборотні;
- в) монетарні та немонетарні;
- г) виробничі та невиробничі основні засоби;
- д) немає правильної відповіді.

2. Ліквідаційна вартість об'єкта не впливає на річну норму та суму амортизації при використанні...

- а) прямолінійного методу нарахування амортизації;
- б) виробничого методу нарахування амортизації;
- в) кумулятивного методу нарахування амортизації;
- г) методу прискореного зменшення залишкової вартості.

3. Використання прискорених методів нарахування амортизаційних відрахувань доцільне:

- а) якщо інтенсивність експлуатації об'єкта максимальна в перші роки його служби;
- б) коли в другій половині строку служби основного засобу зростають витрати на ремонт;
- в) призводить до штучного завищення виробничої собівартості продукції в перші роки експлуатації об'єкта;
- г) дозволяє підприємству з кожним роком збільшувати власні фінансові ресурси за рахунок зростання амортизаційних відрахувань.

4. Показник, який розраховують як відношення вартості основних засобів до чисельності робітників, називається:

- а) фондомісткість;
- б) фондівдача;
- в) фондоозброєність;
- г) рентабельність.

5. Характерними для процесу простого відтворення основних засобів:

- а) основним джерелом фінансування виступають амортизаційні відрахування;
- б) відтворення основних засобів відбувається шляхом нового будівництва;
- в) вибулі основні засоби обов'язково замінюються на нові з аналогічною або скоригованою на індекс інфляції первісною вартістю;
- г) за відбувається кількісне та якісне зростання на підприємстві основних засобів.

6. При використанні податкового методу нарахування амортизації всі основні засоби підприємства поділяються на:

- а) дві групи;
- б) три групи;
- в) чотири групи;
- г) п'ять груп.

7. За ступенем використання у виробничому процесі основні засоби поділяються на ті, що:

- а) знаходяться в експлуатації;
- б) передані на безоплатній основі;

- в) надані в оперативну чи фінансову оренду;
- г) не беруть участі у виробництві;
- д) беруть участь у виробництві основної та неосновної продукції підприємства.

8. До необоротних активів відносять:

- а) капітальні інвестиції;
- б) відстрочені податкові активи;
- в) гудвіл;
- г) напівфабрикати;
- д) будівлі.

9. Залежно від способу перенесення вартості на вироблений продукт активи підприємства поділяються на:

- а) власні та орендовані;
- б) необоротні та оборотні;
- в) основні та оборотні;
- г) виробничі та невиробничі.

10. Відтворювальна структура характеризує співвідношення капітальних інвестицій

- а) у монтаж устаткування;
- б) у технічне переозброєння діючого підприємства;
- в) в реконструкцію діючого підприємства;
- г) у розширення діючого підприємства;
- д) у нове будівництво.

11. З перерахованих показників стан основних виробничих засобів підприємства характеризують:

- а) коефіцієнт оновлення основних засобів;
- б) фондомісткість продукції;
- в) коефіцієнт змінності роботи устаткування;
- г) коефіцієнт зносу основних засобів;

12. Рівень забезпеченості підприємства основними засобами визначають за допомогою показників:

- а) рентабельності основних засобів;
- б) коефіцієнту придатності основних засобів;
- в) коефіцієнту реальної вартості основних засобів у майні підприємства;

- г) фондівдачі основних засобів;
- д) фондомісткості.

13. Індксація балансової вартості груп основних фондів за податковим обліком:

- а) за сумою завжди збігається із сумою дооцінки відповідних основних засобів у бухгалтерському обліку;
- б) проводиться, якщо рівень інфляції в країні перевищує 10 %;
- в) призводить до збільшення додаткового капіталу підприємства;
- г) призводить до зменшення додаткового капіталу підприємства;
- д) проводиться щорічно за рішенням керівництва.

14. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство сподівається отримати після закінчення терміну корисного використання – це...

- а) справедлива вартість;
- б) ліквідаційна вартість;
- в) амортизована вартість;
- г) залишкова вартість.

15. Для виробничого обладнання Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» передбачена ставка амортизації, яка дорівнює:

- а) 3,25 %;
- б) 10 %;
- в) 6 %;
- г) 15 %.

16. Оберіть правильне твердження:

- а) вартість, що амортизується – це первісна або переоцінена вартість;
- б) справедливою вартістю об'єктів основних засобів вважається вартість витрат, які мають бути зроблені для їх відтворення в даний момент;
- в) переоцінка основних засобів являє собою процес приведення залишкової вартості об'єкта в узгодження з їх справедливою вартістю;
- г) ліквідаційна вартість визначається в момент списання об'єкта основних засобів.

17. Балансова вартість груп основних засобів на початок звітного періоду визначається:

а) як балансова вартість груп основних засобів на початок періоду, що передував звітному, збільшена на величину придбаних основних засобів і зменшена на суму виведених з експлуатації основних засобів відповідної групи та суму амортизаційних відрахувань періоду, що передував звітному;

б) як балансова вартість основних засобів у звітному кварталі з урахуванням введення вибуття основних засобів цього кварталу;

в) як балансова вартість основних засобів на початок попереднього кварталу за мінусом амортизаційних відрахувань;

г) як балансова вартість основних засобів на початок періоду, що передував звітному, урахуванням введення і вибуття основних засобів.

18. При визначенні терміна корисного використання враховують:

а) очікувану потужність;

б) очікуваний моральний і фізичний знос;

в) нормативний термін використання;

г) економічні вигоди;

д) вартість придбання основних засобів.

19. У податковому обліку для транспортних засобів підприємства застосовують квартальну ставку амортизації в розмірі:

а) 10 %;

б) 2 %;

в) 3,75 %;

г) 6 %.

20. Оберіть правильні твердження:

а) основні засоби, що знаходяться на консервації не беруть участі у виробничому процесі;

б) нематеріальні активи підпадають під силу дії фізичного зносу;

в) індексація балансової вартості груп основних засобів проводиться, якщо рівень інфляції перевищує 10 % ;

г) балансова вартість основних засобів дорівнює залишковій.

5.3. Задачі

Задача 5.3.1. Підприємство придбало обладнання вартістю 320 тис. грн ліквідаційну вартість обладнання встановлено на рівні 10 % від первісної, а термін корисного використання – 9 років. Враховуючи збільшення економічних вигід від експлуатації обладнання, через три роки термін корисного використання було подовжено на 2 роки. Враховуючи, що для нарахування амортизації використовувався прямолінійний метод, **визначити місячну суму амортизації споруди та залишкову вартість обладнання на кінець восьмого року експлуатації.**

! Методичні
вказівки

При розв'язанні задачі слід враховувати вимоги П(С)БО 7 "Основні засоби", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 (зі змінами і доповненнями).

Прямолінійний метод застосовується до об'єктів, стан яких перебуває у тісній залежності від терміну корисного використання і в меншій від інших факторів.

Річну норму амортизації визначають за формулою:

$$H_p = \frac{P_0 - L_0}{P} = \frac{A_0}{P}, \text{ де}$$

H_p – річна норма амортизації;

P_0 – первісна вартість, грн;

L_0 – ліквідаційна вартість, грн;

A_0 – амортизована вартість, грн;

P – термін корисного використання, роки.

Суму амортизаційних відрахувань визначають множенням установленої норми амортизації на амортизовану вартість.

$$A_p = \sum (A_{vi} * H_{pi}), \text{ де}$$

A_p – річна сума амортизаційних відрахувань для кожної i -ї групи основних засобів.

Задача 5.3.2. Первісна вартість об'єкта основних засобів 6500 грн, ліквідаційна вартість становить 850 грн. У перший рік експлуатації було списано на витрати виробництва 2 600 грн. **Визначити прогнозований термін корисного використання об'єкта основних засобів**, якщо нарахування амортизаційних відрахувань здійснюється за методом зменшення залишкової вартості.

**! Методичні
вказівки**

Суть методу зменшення залишкової вартості полягає у визначенні суми амортизації основних засобів, виходячи із залишкової вартості такого об'єкта на початок року. Сума амортизаційних відрахувань визначається множенням залишкової вартості основних засобів на річну норму амортизації:

$$Az = (Zvi * Hzi) : 100, \text{ де}$$

Az – сума амортизаційних відрахувань, отриманих методом зменшення залишкової вартості, грн;

Zvi – залишкова (первісна) вартість *i*-ї групи основних засобів, грн;

Hzi – норма амортизаційних відрахувань *i*-го об'єкта амортизації,

Річну норму амортизації підприємство розраховує самостійно за такою формулою:

$$Hzi = (Лzi : Zvi)^{1/t}, \text{ де}$$

Лzi – ліквідаційна вартість основних засобів;

t – термін корисного використання *i*-го об'єкта амортизації.

Зауважимо, що цей метод можна використовувати лише у випадку, якщо встановлено ліквідаційну вартість.

Задача 5.3.3. Визначити суму нарахованої податковим методом амортизації за II квартал. Вихідні дані для розрахунків наведено у таблиці 15.

Таблиця 15

Група основних засобів	Балансова вартість на початок I кварталу, грн.	Вибуло основних засобів у I кварталі, грн	Придбано основних засобів у II кварталі, грн	Сума амортизації у I кварталі, грн
Група 1	897 200	130 200	20 400	12 500
Група 2	124 500	4 500	58 100	18 900
Група 3	478 900	41 700	26 200	23 000
Група 4	78 100	15 100	5 200	11 000

**! Методичні
вказівки**

Для нарахування амортизаційних відрахувань необхідно керуватись статтею 8 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями).

Сума амортизації за податковим методом визначається шляхом множення балансової вартості групи (окремого об'єкта групи I) на початок звітнього кварталу на квартальну норму амортизації. Слід врахувати, що норми амортизації диференційовано по групам основних засобів.

Балансова вартість груп основних засобів на початок звітнього періоду розраховується за формулою:

$$Ba = Bз + Па - Va - Aa, \text{ де}$$

Ba – балансова вартість групи основних засобів на початок звітнього періоду;

Bз – балансова вартість групи основних засобів на початок періоду, що передував звітньому;

Па – сума витрат, понесених на придбання основних засобів, здійснення капітального ремонту, реконструкцію, модернізацію та інші поліпшення основних засобів протягом періоду, що передував звітньому;

Va – вартість виведеної з експлуатації відповідної групи основних засобів протягом періоду, що передував звітньому;

Aa – сума амортизаційних відрахувань, нарахованих у період, що передував звітньому.

Задача 5.3.4. Який рівень ліквідаційної вартості (у відсотках до первісної) доцільно встановити підприємству за наступних умов. Первісна вартість об'єкта основних засобів 20 тис. грн. Термін корисного використання встановлений підприємством – 5 років, нормативний – 7 років.

**! Методичні
вказівки**

При використанні методу прискореного зменшення залишкової вартості річну суму амортизації визначають, виходячи із залишкової вартості основних засобів на початок року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації і подвійної річної норми амортизації, яка розраховується підприємством самостійно методом прямолінійного списання, тобто за формулою:

$$A_{пз} = (OЗ_{ні} * (Н_{азі} * 2)): 100, \text{ де}$$

OЗ_{ні} – залишкова вартість об'єкта амортизації на початок року;

A_{пз} – амортизація, отримана за методом прискореного зменшення залишкової вартості основних засобів;

2 – коефіцієнт збільшення норми амортизації.

Для розв'язання задачі спочатку необхідно розрахувати норму амортизації, а потім знайти суму амортизаційних відрахувань за кожний рік. Частина вартості, не перенесена на витрати виробництва на кінець 5 року становитиме ліквідаційну вартість.

Задача 5.3.5. Чи вдасться підприємству замортувати 5 % первісної вартості обладнання, первісною вартістю 60 тис. грн протягом перших трьох років його експлуатації? Ліквідаційна вартість обладнання 8 тис. грн, а термін корисного використання – 7 років.

! Методичні
вказівки

Річна сума амортизації за кумулятивним методом визначається як добуток амортизованої вартості та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховують діленням числа років, що залишаються до кінця терміну служби основних засобів, на суму чисел років їх корисного використання. Норма амортизації визначається як співвідношення терміну служби, що залишається, і суми чисел років.

Задача 5.3.6. Підприємство придбало обладнання, первісна вартість якого складає 500 тис. грн. З урахуванням особливостей експлуатації встановлено термін корисного використання обладнання – 6 років. За цей час підприємство планує випустити 2 500 тис. одиниць деталей, у тому числі з використанням придбаного обладнання – 1080 тис. одиниць. **Розрахувати суму амортизації за кожен рік експлуатації**, якщо завантаження обладнання по роках планується у таких обсягах:

- 1-й рік – 120 000;
- 2-й рік – 200 000;
- 3-й рік – 220 000;
- 4-й рік – 200 000;
- 5-й рік – 180 000;
- 6-й рік – 160 000.

! Методичні
вказівки

За виробничим методом нарахування амортизації здійснюється на підставі сумарного виробітку об'єкта за весь період його експлуатації у відповідних одиницях виміру (одиницях виробленої продукції, відпрацьованих машино/годинах, кілометрах пробігу та ін.).

Норма амортизації за цим методом розраховується таким чином:

$$\text{Нав} = (\text{OЗні} - \text{Лзі}) : \text{Op, де}$$

Нав – норма амортизації за виробничим методом;

Ор – розрахунковий обсяг виробітку об'єкта амортизації за весь період експлуатації у відповідних одиницях виміру.

Задача 5.3.7. *Розрахувати суму амортизаційних відрахувань, яка зменшує оподатковуваний прибуток звітного періоду за умови таких даних.* Балансова вартість основних засобів на початок кварталу становить:

- будівля адміністративного корпусу – 3300 тис. грн;
- будівлі цеху 2 200 тис. грн;
- комп'ютерна техніка 15 тис. грн;
- засоби зв'язку – 3 тис. грн;
- вантажний автомобіль – 89 тис. грн;
- станкове обладнання 150 тис. грн;
- офісні меблі – 40 тис. грн;
- телевізор – 5 тис. грн;

У звітному кварталі підприємство продало вантажний автомобіль і придбало два баштових крани на суму 340 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Для нарахування амортизаційних відрахувань необхідно керуватись статтею 8 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями). Спочатку варто розподілити основні засоби по групах, а потім перемножити балансову вартість груп основних засобів на встановлену законом норму. Слід врахувати, що амортизаційні нарахування на об'єкти, що вибули з експлуатації у звітному кварталі, припиняється з наступного звітного періоду, а за придбаним основним засобом починається з наступного періоду.

Задача 5.3.8. Проаналізувати стан основних засобів на 01.04. поточного року на підприємстві, якщо відомо, що за 1 квартал підприємством було введено в дію основних виробничих засобів на суму 1076 грн, а виведено відповідно на суму 2 056 грн. Балансова вартість основних виробничих засобів станом на 01.01. поточного року становила 20 530 грн, а амортизаційні відрахування за 1 квартал поточного року – 633 грн.

**! Методичні
вказівки**

З допомогою наведених даних необхідно розрахувати коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів.

Коефіцієнт оновлення основних засобів показує, яку частину від наявних на кінець звітнього періоду становлять нові основні засоби, і розраховується як відношення первісної вартості основних засобів, що надійшли за звітний період, до первісної вартості основних засобів, наявних на балансі підприємства на кінець звітнього періоду.

Коефіцієнт вибуття основних засобів показує, яка частина основних засобів вибула за звітний період, та розраховується як відношення первісної вартості основних засобів, що вибули за звітний період, до первісної вартості основних засобів, наявних на балансі підприємства на початок звітнього періоду.

Задача 5.3.9. *Заповнити таблицю та визначити показники стану основних засобів, на основі наведених даних.*

Таблиця 16

Тис. грн

Показник	Залишок на початок року	Введено за рік	Виведено за рік	Залишок на кінець періоду
Будівлі, споруди	6711	1200	-	визначити
Машини та обладнання	9780	4531	1256	визначити
Транспортні засоби	2564	52	-	визначити
Інші основні засоби	225	45	21	визначити
Разом, за первісною вартістю	визначити	визначити	визначити	визначити
Залишкова вартість	14915	-	-	18375
Знос	визначити	-	-	визначити

! Методичні вказівки

Під час розв'язування задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 5.3.8.

Задача 5.3.10. Первісна вартість об'єкта амортизації – автомобіля, який перебуває на балансі підприємства “Автобаза” становить – 58 тис. грн. Сума коштів, яку підприємство очікує отримати від продажу автомобіля після закінчення терміну його корисної експлуатації, складає 5 000 грн.

Передбачається, що за період корисного використання, тобто 5 років, загальний пробіг автомобіля становитиме 1100 тис. км. За перші чотири 4 роки фактичний пробіг автомобіля склав: 1-й рік – 250 тис. км; в 2-й рік – 230 тис. км; в 3-й рік – 235 тис. км; в 4-й рік – 210 тис. км.

Визначити залишкову вартість автомобіля на кінець четвертого року його експлуатації, а також спрогнозувати суму амортизаційних відрахувань у п'ятий рік служби об'єкта.

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні необхідно керуватися методичними рекомендаціями до задачі 5.3.6. Задачу необхідно розв'язати виробничим методом. Для цього варто визначити норму амортизації на 1 тис. км пробігу. Після цього знайти розміри амортизаційних відрахувань у кожному з років, в тому числі – у п'ятому.

Задача 5.3.11. Підприємство закупило для використання у виробництві обладнання на суму 420 тис. грн (з ПДВ). Витрати на транспортування й монтаж обладнання становили 30 тис. грн, підприємство встановило термін корисного використання обладнання 6 років, а ліквідаційну вартість – 26 тис. грн.

Визначити норму амортизаційних відрахувань для обладнання за умови застосування рівномірної і подвійно-залишкової амортизації засобів праці; з'ясувати, який з названих методів амортизації економічно вигідніший.

**! Методичні
вказівки**

Спочатку необхідно знайти вартість, що амортизується, а потім норми амортизації для кожного з методів. При розрахунку амортизованої вартості слід врахувати, що сплачений у складі ціни ПДВ не враховують у амортизовану вартість обладнання.

При розрахунку норм амортизації слід враховувати методичні рекомендації до задач 5.3.1. і 5.3.4. При виборі найбільш прийняттого методу амортизації для технологічної лінії необхідно зважити на схильність (не схильність) основного засобу до морального зносу.

Задача 5.3.12. **Визначити первісну вартість об'єкта основних засобів** з терміном корисного використання 6 років, амортизацію якого нараховують кумулятивним методом. Відомо, що рівень ліквідаційної вартості цього об'єкта становить 5 % від його первісної вартості, а сума амортизаційних відрахувань в четвертому році експлуатації становила 4 000 грн.

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні керуватись методичними рекомендаціями до задачі 5.3.5.

ТЕМА 6. ОБОРОТНІ КОШТИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

6.1. Фінансовий кросворд

												4	
О¹										2		3	
5	Б⁶					7		8		9			
	10	О										11	
12			Р										
	13			О		14							
		15			Т								
16						Н							
17						І							
18													
19					20				А				21
22										К			
	23							24			Т		
		25									И		
	26					27						В	
28						29							И

За горизонталлю:

1. Показник, що характеризує ефективність використання оборотних коштів, і який розраховується як відношення обсягу реалізації продукції за собівартістю до середніх залишків оборотних активів підприємства.
2. Частина оборотних активів, яка сформована за рахунок власного і залученого на довгостроковій основі позикового капіталу підприємства.
6. Перевищення нормативу оборотних коштів над їх фактичною наявністю.
8. Одиниця виміру тривалості обороту оборотних коштів.
10. Процес визначення оптимальної потреби в оборотних коштах у грошовому вираженні.
12. Норматив оборотних коштів підприємства на конкретний період.
13. Вид оборотних активів підприємства залежно від фінансових особливостей їх формування.
14. Ресурси, набуті підприємством у результаті минулої господарської діяльності, використання яких забезпечує економічні вигоди в майбутньому.

15. Перевищення нормативу оборотних коштів над власними оборотними коштами.
16. Процес, що відбувається з оборотними коштами внаслідок прискорення їх оборотності.
17. Принцип, за яким активи підприємства розміщено в бухгалтерському балансі.
18. Метод визначення потреби в оборотних коштах.
19. Пасиви, які прирівнюються до власних джерел формування оборотних коштів.
20. Показник, який визначається в днях, відсотках, гривнях для обчислення нормативів оборотних коштів.
22. Елемент оборотних виробничих фондів.
23. Перевищення фактичної наявності оборотних коштів над нормативом.
24. Фінансові ресурси підприємства у готівковій та безготівковій грошовій формі.
25. Вид запасів матеріальних цінностей, що є елементом розрахунку загальної норми сировини, матеріалів (у днях).
26. Прізвище автора моделі визначення оптимальної кількості товарно-матеріальних цінностей певного виду, що замовляється у постачальників.
27. Оптимальна потреба в оборотних коштах, що визначається за окремими статтями і в цілому по підприємству в грошовому вираженні.
28. Час, який потрібний підприємству для того, щоб виготовити продукцію, продати її та отримати гроші.
29. Елемент оборотних виробничих фондів.

За вертикаллю:

3. Елемент виробничих запасів.
4. Запас (у днях), який створюється з метою запобігання наслідкам можливих перебоїв у постачанні, є елементом розрахунку нормативу запасів сировини, матеріалів та напівфабрикатів.
5. Транспортний, підготовчий, технологічний, поточний, гарантійний...
7. Елемент оборотних виробничих фондів.
9. Показник, який характеризує стан оборотних коштів на певну дату.
11. Показник, що знаходиться в чисельнику показника рентабельності оборотних коштів.
16. Кошти, що, як правило, є джерелом фінансування виробничих запасів.
21. Назва П(С)БО, яка визначає склад, оцінку та інші оборотні виробничі фонди.

???

6.1. Тестові завдання

Виберіть одну або декілька правильних відповідей

1. Залежно від способу перенесення власної вартості на виготовлений продукт усі активи підприємства поділяються на:

- а) матеріальні та нематеріальні;
- б) основні та оборотні;
- в) монетарні та немонетарні;
- г) власні та позикові;
- д) немає правильної відповіді.

2. Сферу обігу обслуговує така складова оборотних коштів:

- а) готова продукція на складі;
- б) незавершене виробництво;
- в) кошти на рахунках у банках і касі, у розрахунках, дебіторська заборгованість;
- г) готова продукція, що відвантажена;
- д) витрати майбутніх періодів.

3. Оборотні активи за фінансовими особливостями їх формування поділяються на:

- а) власні та позикові;
- б) валові та чисті;
- в) матеріальні та фінансові;
- г) постійні та тимчасові.

4. У процесі операційного циклу підприємств оптової торгівлі беруть участь такі види оборотних активів:

- а) грошові кошти;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) запаси сировини, матеріалів;
- г) запаси готової продукції;
- д) запаси товарів.

5. До нормованих належать такі оборотні активи:

- а) оборотні виробничі фонди;
- б) виробничі запаси;

- в) фонди обігу;
- г) оборотні виробничі фонди й готова продукція.

6. Прискорення оборотності дебіторської заборгованості є чинником:

- а) погіршення фінансового стану підприємства;
- б) покращання фінансового стану підприємства;
- в) не впливає на фінансовий стан підприємства.

7. Проміжок часу між придбанням сировини та матеріалів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виготовленої з них продукції називається:

- а) виробничий цикл;
- б) фінансовий цикл;
- в) операційний цикл;
- г) інвестиційний цикл.

8. Потребу підприємства в оборотних коштах у незавершеному виробництві можна визначити за допомогою показників:

- а) кількість виготовленої продукції;
- б) тривалість виробничого циклу;
- в) одноденні витрати в незавершеному виробництві за планом IV кв. за виробничою собівартістю;
- г) коефіцієнт зростання витрат;
- д) норми запасу в днях конкретних видів сировини і матеріалів.

9. До низьколіквідних активів можна віднести такі напрями розміщення оборотних коштів:

- а) дебіторська заборгованість;
- б) гроші на банківських рахунках і в касі підприємства;
- в) незавершене виробництво;
- г) товари відвантажені;
- д) виробничі запаси.

10. Тривалість одного обороту оборотних коштів у днях визначається як:

- а) відношення середньорічної вартості оборотних коштів до прибутку;
- б) відношення виручки від реалізації до середньорічної вартості оборотних коштів;

в) добуток залишків оборотних коштів на кількість днів у періоді, поділений на обсяг реалізації;

г) відношення суми середнього залишку оборотних коштів до суми одноденної виручки за період, що аналізується.

11. Тимчасова та постійна потреба в оборотних активах підприємства задовольняється за рахунок короткострокового позикового капіталу за умови дотримання:

а) агресивної політики фінансування активів;

б) помірної політики фінансування активів;

в) консервативної політики фінансування активів.

12. До високоліквідних активів можна віднести такі напрями розміщення оборотних коштів:

а) матеріальні оборотні активи;

б) товари відвантажені;

в) дебіторська заборгованість;

г) готова продукція;

д) гроші на банківських рахунках і в касі підприємства.

13. У незавершеному виробництві норматив оборотних коштів визначається:

а) шляхом множення вартості середньодобового споживання матеріалів на норму їх запасів у днях;

б) як добуток вартості одноденного випуску готових виробів на норму їх запасу на складі у днях;

в) шляхом множення вартості середньодобового випуску продукції, скоригованої на коефіцієнт наростання витрат, на тривалість виробничого циклу у днях;

г) як добуток середньої тривалості виробничого циклу на середньоденний випуск товарної продукції за її виробничою собівартістю.

14. Дебіторська заборгованість є складовою:

а) короткострокових пасивів;

б) поточних активів;

в) нематеріальних активів;

г) позаоборотних активів;

д) виробничих оборотних фондів.

15. Оборотні активи за приналежністю поділяються на:

- а) власні та позикові;
- б) валові та чисті;
- в) матеріальні та фінансові;
- г) постійні та тимчасові.

16. Прискорення обороту оборотних коштів приводить до:

- а) абсолютного їх вивільнення з обороту;
- б) відносного їх вивільнення з обороту;
- в) зростання іммобілізації оборотних коштів;
- г) збільшення обсягів позичкового і залученого капіталу.

17. Складовими оборотних виробничих фондів є:

- а) дебіторська заборгованість;
- б) кредиторська заборгованість;
- в) основні матеріали;
- г) паливо;
- д) готова продукція на складі;
- е) витрати майбутніх періодів.

18. У процесі операційного циклу підприємств роздрібно́ї торгівлі беруть участь такі види оборотних активів:

- а) грошові кошти;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) запаси сировини, матеріалів;
- г) запаси готової продукції;
- д) запаси товарів.

19. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів розраховується як:

- а) відношення власних оборотних коштів до загальної суми власного капіталу;
- б) відношення виробничої собівартості до величини виробничих запасів;
- в) відношення виручки від реалізації готової продукції до середньорічної вартості оборотних активів;
- г) відношення вартості оборотних коштів до виробничої собівартості.

20. Оборотні активи за формами функціонування у конкретному періоді часу поділяються на:

- а) власні та позикові;
- б) валові та чисті;
- в) матеріальні та фінансові;
- г) постійні та тимчасові.

21. У процесі операційного циклу виробничих підприємств використовуються такі види оборотних активів:

- а) грошові кошти;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) короткострокові фінансові вкладення;
- г) запаси сировини, матеріалів;
- д) запаси готової продукції;
- е) запаси товарів.

22. Видатки майбутніх періодів – це:

- а) майбутні грошові витрати;
- б) грошові витрати, що матимуть місце у наступному періоді часу, але виплачуються сьогодні;
- в) грошові витрати, що мають місце у цьому періоді часу, але відшкодовуються за рахунок собівартості продукції у наступному періоді;
- г) грошові витрати, які мають бути відшкодовані покупцями продукції.

23. У процесі кругообороту з самого початку використання переходять у фазу незавершеного виробництва такі види виробничих запасів підприємства:

- а) покупні напівфабрикати;
- б) сировина, основні та допоміжні матеріали;
- в) малоцінні інструменти;
- г) тара, пальне і паливо.

24. До напівфабрикатів власного виробництва належать:

- а) предмети праці, обробка яких не завершена в одному із виробничих підрозділів підприємства;
- б) предмети праці, які знаходяться безпосередньо на робочих місцях;
- в) предмети праці, що повністю оброблені в цьому виробничому підрозділі підприємства, але потребують подальшої обробки в інших підрозділах;
- г) предмети праці, які знаходяться у процесі транспортування від одного робочого місця до іншого.

25. Оборотні активи підприємства мають форму:

- а) лише матеріально-речову;
- б) лише вартісну;
- в) матеріально-речову та вартісну.

26. До складу оборотних активів підприємства належать:

- а) запаси матеріалів, запасних частин, палива, готової продукції на складі;
- б) оборотні виробничі фонди та фонди обігу;
- в) незавершене виробництво, готова продукція на складі;
- г) виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, фонди обігу;
- д) устаткування цехів, готова продукція на складі.

27. Не нормуються такі складові оборотних активів підприємства:

- а) видатки майбутніх періодів;
- б) залишки готової продукції на складі;
- в) грошові кошти на розрахунковому рахунку;
- г) незавершене виробництво.

28. До нормованих оборотних активів належать:

- а) залишки готової продукції на складі;
- б) грошові кошти на розрахунковому рахунку;
- в) дебіторська заборгованість;
- г) відвантажена покупцеві продукція.

29. На формування виробничих запасів підприємства впливає такий основний чинник:

- а) потреба в матеріальних ресурсах;
- б) періодичність використання матеріальних ресурсів у процесі виробництва;
- в) сезонність виробництва;
- г) умови транспортування та споживання.

30. Показником, що характеризує відношення запасів тих чи інших матеріальних цінностей до їх добової потреби є:

- а) норматив оборотних коштів;
- б) норма оборотних коштів;
- в) коефіцієнт оборотності;
- г) правильна відповідь відсутня.

31. Метод розрахунку оборотних активів, який передбачає ретельний аналіз наявних товарно-матеріальних цінностей з подаль-

шим коригуванням фактичних запасів і вилученням з них надлишкових, називається:

- а) аналітичним;
- б) коефіцієнтним;
- в) прямого розрахунку.

32. Норма виробничих запасів вимірюється:

- а) споживанням ресурсів;
- б) у днях середньодобового обсягу складського обороту ресурсів;
- в) у днях середньодобового обсягу виробництва продукції;
- г) правильну відповідь не зазначено.

33. У межах половини середнього інтервалу між поставками визначається розмір запасу:

- а) транспортного;
- б) підготовчого;
- в) поточного;
- г) резервного.

34. Страховий резервний запас визначається як:

- а) половина середнього інтервалу між поставками;
- б) період часу з моменту виставленого постачальнику рахунка до прибуття вантажу на склад підприємства;
- в) період, необхідний для термінового оформлення замовлення та доставки матеріалів від їх виробника до споживача;
- г) період, необхідний для приймання, складування і підготовки до виробничого використання матеріальних ресурсів.

35. Шляхом множення середньодобового споживання матеріалів у вартісному виразі на норму їх запасу в днях визначається норматив оборотних активів:

- а) по сировині та матеріалах;
- б) у незавершеному виробництві;
- в) у залишках готової продукції;
- г) у всіх нормативах, перерахованих вище.

36. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує:

- а) величину реалізованої продукції, що припадає на одну гривню оборотних активів;

- б) середню тривалість одного обороту;
- в) величину оборотних коштів за відповідний звітний період;
- г) рівень технічної оснащеності підприємства;
- д) витрати виробничих фондів на одну гривню товарної продукції.

37. Швидкість обороту оборотних коштів підприємства характеризує:

- а) коефіцієнт оборотності;
- б) коефіцієнт завантаження;
- в) тривалість одного обороту;
- г) рентабельність оборотних коштів.

38. Оборотні кошти підприємства використовуються ефективніше, якщо:

- а) більша їх частина зайнята у сфері обігу;
- б) більша їх частина зайнята у сфері виробництва;
- в) вони рівномірно зайняті як у сфері виробництва, так і в сфері обігу.

39. Вивільнення грошових коштів з обороту відбувається внаслідок:

- а) уповільнення оборотності оборотних активів;
- б) скорочення тривалості одного обороту;
- в) підвищення прибутковості діяльності підприємства;
- г) зростання обсягу виробництва.

40. Скорочення тривалості виробничого циклу дає можливість:

- а) збільшити тривалість одного обороту;
- б) збільшити коефіцієнт завантаження оборотних коштів;
- в) вивільнити грошові кошти з обороту;
- г) скоротити кількість оборотів оборотних коштів.

41. При оптимізації розміру товарно-матеріальних цінностей використовують:

- а) модель Баумоля;
- б) модель Уілсона;
- в) модель Міллера-Орра;
- г) формулу Матца-Коррі-Френка;
- д) усе, перераховане вище.

6.3. Задачі

Задача 6.3.1. *Визначте норматив оборотних коштів за основними матеріалами на підприємстві ЗАТ «Ластівка» за окремим видом продукції на основі даних:*

- 1) надходження матеріальних ресурсів протягом червня поточного року, на ЗАТ «Ластівка» відображено у таблиці 17:

Таблиця 17

Показники	надходження по числам місяця					Разом
	5.06	13.06	18.06	22.06	29.06	
Інтервал поставки, дн.	6	8	5	4	7	
Тканина, м ²	236	256	226	210	206	1134

- 2) час доставки матеріалів від постачальника до споживача – 3 дні;
 3) тривалість документообороту – 1 день;
 4) час, необхідний для одержання матеріалів та підготовки їх до виробництва – 2 дні;
 5) квартальна потреба в тканині на виготовлення жіночих жакетів – 3 400 м²;
 6) ціна 1 м² тканини – 37,5 грн.

**! Методичні
вказівки**

Норматив оборотних коштів на тканину розраховується як добуток односторонньої потреби в тканині та виробничої норми запасу в днях.

Добова потреба (По) в тканині визначається за формулою:

$$P_o = \frac{P_k \times C}{T}, \text{ де}$$

P_к – квартальна потреба в тканині;

C – ціна 1 м тканини;

T – кількість днів у періоді.

Норма запасу в днях складається з:

- *поточного запасу, який встановлюється на рівні 50 % від середньозваженого інтервалу поставок;*
- *транспортного запасу, який визначається як перевищення часу перебування матеріальних цінностей у дорозі над часом, необхідним для проведення грошових розрахунків;*

– страхового запасу, що встановлюється на рівні 50 % від поточного запасу.

Середньозважений інтервал поставки розраховується за формулою:

$$I = \sum d_i \times K_i, \text{ де}$$

I – середньозважений інтервал поставки, днів;

d_i – питома вага вартості i – тої партії закупки матеріалу в загальній величині придбаного матеріалу за певний період;

K_i – проміжок часу між: i – тою партією закупки матеріалу.

Задача 6.3.2. Скільки днів буде складати запланований поточний і страховий запас, якщо:

- 1) потреба в сировині на наступний квартал звітного року складає 1 890 тис. грн;
- 2) підготовчий запас – 3 дні;
- 3) технологічний запас – 2 дні;
- 4) час перебування вантажу в дорозі становить 5 днів;
- 5) обробка документів у постачальника і в банківських установах займає два дні;
- 6) норматив оборотних коштів по сировині на наступний квартал заплановано в розмірі 420 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Поточний і страховий запас знаходиться за допомогою використання методики визначення нормативу оборотних коштів по сировині та методичні вказівки, що наведено до попередньої задачі. У цій задачі слід враховувати те, що сировина на підприємстві споживається щоденно й рівномірно, а її надходження є регулярними, тобто інтервал постачань не потрібно визначати як середньозважену величину.

Задача 6.3.3. Приватне підприємство "Артем" освоїло виготовлення нового виробу. **Визначити норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві цього виробу**, якщо:

- 1) валові витрати на виробництво (собівартість) виробу становлять 4 600 грн;
- 2) згідно з виявленим ринковим попитом річна виробнича програма нового виробу сформована в розмірі 650 одиниць;
- 3) за встановленою технологією тривалість виробничого циклу становить 14 днів;

- 4) вартість сировини й матеріалів, обробка (переробка) яких започатковується в перший день виробничого циклу, дорівнює 65 % валових витрат на виробництво (собівартість) нового виробу;
- 5) решта витрат по днях виробничого циклу розподіляється рівномірно;
- 6) кількість робочих днів на рік – 260.

! Методичні
вказівки

Норматив оборотних коштів з незавершеного виробництва визначається за формулою:

$$H = O_v \times D \times K, \text{ де}$$

O_v – односторонні витрати в плановому періоді;

D – тривалість виробничого циклу, днів;

K – коефіцієнт зростання витрат.

Обчислення коефіцієнта зростання витрат залежить від розподілу витрат протягом виробничого циклу. За умови рівномірного розподілу витрат, що має місце в цій задачі, коефіцієнт зростання витрат визначається за формулою:

$$K = \frac{A + 0,5B}{A + B}, \text{ де}$$

A – витрати, що здійснюються одноразово на початку виробничого циклу;

B – наступні витрати, що включаються в собівартість продукції.

Задача 6.3.4. Визначте норматив оборотних коштів з незавершеного виробництва фірми «Галич» в плановому кварталі на основі даних:

- 1) фірма виготовляє меблі;
- 2) виробнича собівартість дивана становить 400 грн;
- 3) тривалість виробничого процесу становить 6 днів;
- 4) витрати на виробництво в перший день складають 86 грн, на другий – 60 грн, на третій – 38 грн, на четвертий – 52 грн, в усі наступні дні – по 82 грн.
- 5) витрати на випуск продукції за виробничою собівартістю в плановому кварталі складатимуть 86 040 грн.

! Методичні
вказівки

Норматив оборотних коштів з незавершеного виробництва визначається за формулою, наведеною в попередній задачі. Проте існують особливості щодо

визначення коефіцієнта зростання витрат. Оскільки витрати на виробництво розподіляються нерівномірно, коефіцієнт нерівномірного наростання витрат слід визначати таким чином:

$$K_n = \frac{3_1 + 3_2 + \dots + 3_d + (B_n + 2)}{B_n \times D}, \text{де}$$

K_n – коефіцієнт нерівномірного наростання витрат;

$3_1, 3_2$ – витрати в першій, другий та інші періоди часу наростаючим підсумком;

3_d – витрати в передостанній день виробничого циклу;

B_n – витрати на виготовлення виробу;

D – виробничий цикл у днях.

Задача 6.3.5. Визначте сукупну потребу в оборотних коштах на плановий період з урахуванням прискорення оборотності оборотних коштів на основі даних:

- 1) сукупна потреба в оборотних коштах у звітному періоді становить 2 680 тис. грн;
- 2) товарна продукція за виробничою собівартістю:
 - у звітному році становить 48 240 тис. грн;
 - у плановому – 64 320 тис. грн;
- 3) у плановому періоді передбачається скорочення тривалості одного обороту оборотних коштів на 4 дні.

**! Методичні
вказівки**

У задачі передбачається визначення сукупної потреби оборотних коштів аналітичним (економічним) методом. За вказаним методом формула визначення сукупної потреби в оборотних коштах має такий вигляд:

$$C_n = \frac{(C_{n3} \times P_n)}{100\%} \times \frac{1 - O_n}{100\%}, \text{де}$$

C_n – сукупна потреба в оборотних коштах;

C_{n3} – сукупна потреба в оборотних коштах, встановлена в звітному періоді;

P_n – відсоток збільшення товарної продукції у плановому періоді за виробничою собівартістю стосовно планового її обсягу у звітному періоді, %;

O_n – прискорення оборотності коштів, %;

Задача 6.3.5. зводиться до визначення відсотку прискорення оборотності коштів. Для цього потрібно визначити за наявними даними оборотність у звітному періоді за формулою:

$$Ko = \Pi : Cn, \text{ де}$$

Ko – кількість оборотів оборотних коштів (коефіцієнт оборотності);

Π – товарний випуск продукції за собівартістю;

Cn – сукупна потреба в оборотних коштах.

Потім необхідно знайти тривалість (T) одного обороту коштів так:

$$T = (Cn \times D) : \Pi \text{ або } T = D : Ko, \text{ де}$$

D – кількість днів у періоді.

Визначивши тривалість одного обороту коштів у звітному періоді, необхідно її скоригувати на чотири дні для визначення в плановому періоді.

Далі, знаючи тривалість одного обороту, можна визначити оборотність коштів у плановому періоді, та, відповідно, темп її прискорення.

Задача 6.3.6. Товарооборот підприємства оптової торгівлі за поточний рік склав 7 360 тис. грн при середньорічній сумі оборотних коштів 920 тис. грн. У наступному році підприємство планує збільшити обсяг реалізації на 8 % та здійснити певні заходи, які дозволять скоротити тривалість одного обороту оборотних коштів на 7 днів.

Визначити потребу підприємства в оборотних коштах у наступному році та величину економії оборотних коштів за рахунок їх більш ефективного використання.

! Методичні
вказівки

За допомогою формул, наведених у попередній задачі, визначити тривалість одного обороту оборотних коштів у поточному році, скоригувати її на плановий рік та визначити потребу в оборотних коштах на наступний рік.

Величина економії (або додаткового залучення до обороту) оборотних коштів визначається за формулою:

$$\sum E = (T_1 - T_2) \times \frac{TB_1}{D}, \text{ де}$$

T_1 – тривалість одного обороту в плановому періоді, днів;

T_2 – тривалість одного обороту в поточному періоді, днів;

TB_1 – обсяг реалізації товарів у плановому періоді; D – тривалість періоду, що аналізується, у днях.

Задача 6.3.7. Визначити величину абсолютної економії (залучення) оборотного капіталу, вплив оборотності на приріст або зменшення прибутку підприємства "Декор" на основі даних:

- 1) за I півріччя 2006 року підприємство реалізувало продукції на 6 % більше, ніж за той самий період минулого року. Різниця склала 4500 грн;
- 2) зростання відбулося при одночасному зниженні показника „витрат на 1 грн товарної продукції” на 3 копійки. У 2006 році він досяг 78 коп.
- 3) коефіцієнт оборотності оборотних коштів у 2005 році складав 3,6, а в 2006 році – 5 %.

! Методичні вказівки

Формули для розрахунку наведено в попередніх задачах. Визначення впливу оборотності на приріст або зменшення прибутку здійснюється за формулою:

$$\Delta P = P_0 \times \frac{Ko_2}{Ko_1} - P_0, \text{де}$$

ΔP – зміна прибутку;

P_0 – прибуток в минулому періоді;

Ko_1 – коефіцієнт оборотності минулому періоді;

Ko_2 – коефіцієнт оборотності в звітному періоді.

Задача 6.3.8. Визначте джерела фінансування приросту нормативу оборотних коштів підприємства за звітний квартал на основі даних:

- приріст сукупної потреби в оборотних коштах за звітний квартал становить 2,5 тис. грн;
- фонд заробітної плати на початок звітного кварталу – 78 тис. грн;
- фонд заробітної плати на кінець кварталу – 94 тис. грн;
- нарахування на заробітну плату – 36,8 %
- норма виплати заробітної плати (50 % періоду між датами нарахування і виплати заробітної плати) – 6 днів;
- прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства у звітному кварталі – 8,6 тис. грн.

! Методичні вказівки

Виходячи з умов задачі, можна визначити, що джерелами фінансування приросту оборотних коштів може бути приріст стійких пасивів та прибуток.

Спочатку треба визначити приріст стійкої кредиторської заборгованості з заробітної плати, що може бути спрямований на фінансу-

вання приросту нормативу оборотних коштів. Для цього потрібно од-ноденний приріст мінімальної заборгованості з заробітної плати по-множити на норму в днях.

Слід також пам'ятати, що із зростанням заробітної плати збіль-шуються нарахування на фонд заробітної плати, які також можуть тимчасово використовуватися як джерело фінансування оборотних коштів. Тому на суму приросту заробітної плати необхідно здійснити нарахування у фонди соціального страхування та пенсійного забезпе-чення.

Якщо суми приросту заробітної плати з нарахуваннями не виста-чить для покриття потреби, то непокритий залишок буде фінансува-тися за рахунок прибутку.

Задача 6.3.9. Визначити фінансову потребу підприємства в обо-ротних коштах на основі даних:

- 1) обсяг реалізованої продукції за звітний місяць склав 24 тис. грн, до тогож повна собівартість продукції складає 75% від обсягу проданих товарів;
- 2) за звітний місяць оборотність дебіторської заборгованості склала 14 днів, що на чотири дні менше, ніж оборотність кредиторської забор-гованості;
- 3) норма запасу матеріальних цінностей склала 10 днів.

! Методичні
вказівки

Фінансова потреба підприємства в оборотних коштах визначається за формулою:

$$\text{ФП} = \text{ВЗ} + \text{ДЗ} - \text{КЗ}, \text{ де}$$

ФП – фінансова потреба в оборотних коштах;

ВЗ – вартість виробничих запасів;

ДЗ – залишки дебіторської заборгованості за звітний місяць;

КЗ – сума кредиторської заборгованості в звітному періоді.

Вартість виробничих запасів визначається як добуток одnodенних витрат підприємства та норми запасу матеріальних цінностей.

Дебіторська заборгованість визначається як добуток одnodенного обсягу реалізації продукції в звітному місяці на період інкасації (трива-лість одного обороту) дебіторської заборгованості.

Сума кредиторської заборгованості дорівнює добутку одnodенних витрат підприємства на період інкасації кредиторської заборгованос-ті.

Задача 6.3.10. Виробниче підприємство "Терен" за рік споживає 50 т матеріалів. Відпускна ціна 1 кг матеріалів складає 15 грн. Транспортні витрати (без ПДВ) у розрахунку на 1 кг матеріалів дорівнюють 0,2 грн. Вартість розміщення одного замовлення (без ПДВ) – 35 грн.

Визначити оптимальну кількість матеріалів у одній партії, якщо:

- 1) сировина придбавається за власні оборотні кошти підприємства;
- 2) сировина придбавається за позичені кошти під 30 % річних.

! Методичні
вказівки

Визначення оптимальної кількості матеріалів в одній партії здійснюється за формулою Матца-Коррі-Френка. Якщо сировина придбавається за власні кошти, розрахунок здійснюється за формулою:

$$OK = \sqrt{\frac{2 \times Vz \times Pr}{C + Tr}}, \text{ де}$$

OK – оптимальна кількість матеріалів в одній партії;

Vz – вартість розміщеного замовлення;

Pr – річна потреба в матеріалі;

C – ціна матеріалу за одиницю;

Tr – транспортні витрати на одиницю матеріалу на рік.

У разі придбання сировини за рахунок кредитних ресурсів, розрахунок здійснюється за такою формулою:

$$OK = \sqrt{\frac{2 \times Vz \times Pr}{C \times C + Tr}}, \text{ де}$$

C – процентна ставка за отримані позики.

Необхідно пам'ятати, що відпускна ціна матеріалів включає суму ПДВ, яку при розрахунку оптимальної кількості матеріалів необхідно виключити.

Задача 6.3.11. Розрахувати за формулою моделі Уілсона оптимальний розмір замовлення і необхідну кількість замовлень протягом року, якщо:

- 1) вартість виконання однієї партії замовлення – 32 грн;
- 2) річна потреба в сировині – 8192 кг;
- 3) витрати на зберігання одиниці матеріалу – 8 грн.

! Методичні
вказівки

Модель Уілсона має вигляд:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2FS}{Z}}, \text{ де}$$

EOQ – найекономічніший обсяг замовлення (або оптимальна кількість товарно-матеріальних цінностей, що замовляється у постачальників);

F – постійні поточні витрати, пов'язані із замовленням і доставкою товарно-матеріальних цінностей;

S – річна потреба в матеріалах (сировині) в натуральних одиницях;

Z – змінні поточні витрати на зберігання запасів (як правило, встановлюються у відсотках до вартості цих запасів).

Для визначення необхідної кількості замовлень протягом року необхідно річну потребу в сировині поділити на оптимальну кількість її в одній партії.

Задача 6.3.12. Визначити оптимальний розмір партії комплектуючих виробів і ритмічність їх постачання на підприємство „Інтерконтиненталь” на основі даних:

- 1) для забезпечення виробничих потреб підприємству необхідно 125 тис. одиниць конструкційного матеріалу на рік;
- 2) ціна одиниці конструкційних матеріалів – 100 грн;
- 3) витрати підприємства на обслуговування придбання матеріалу (розміщення замовлення, оформлення документів, контроль за проходженням розрахунків, приймання виробів за кількістю та якістю та ін.) дорівнюють 1000 грн в розрахунку на кожну партію;
- 4) витрати на зберігання матеріалів, що закуповуються (орендна плата за складські приміщення, оплата праці персоналу складів, втрати ресурсів у процесі зберігання та ін.) становлять 10 % середньої вартості запасів конструкційного матеріалу.

! Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно скористатися формулою Уілсона, яка наведена в методичних вказівках до задачі 6.3.11.

Ритмічність постачання матеріалу означає, що потрібно визначити інтервал (кількість днів), через який необхідно робити певне замовлення. Він визначається як частка від ділення кількості днів у періоді (році) на необхідну кількість замовлень протягом року.

Задача 6.3.13. Визначити тривалість операційного циклу торговельного підприємства «Клен» у звітному кварталі, якщо:

- 1) середній обсяг оборотних коштів на підприємстві в звітному кварталі становив 18 000 грн;

2) за цей період було реалізовано товарів за цінами придбання на суму 52 200 грн.

Необхідно також розрахувати суму економії капіталу в результаті зміни тривалості операційного циклу, за умови, що підприємство в наступному кварталі вирішило іммобілізувати 20 % оборотних коштів за незмінного обсягу реалізації.

**! Методичні
вказівки**

Загальний період операційного циклу підприємства визначається за формулою:

$$ОЦ = \frac{ОА}{Оо}, \text{де}$$

ОЦ – загальний період операційного циклу підприємства;

ОА – середній обсяг оборотних коштів підприємства в періоді, що розглядається;

Оо – одnodенний обсяг реалізації товарів підприємства в періоді, що розглядається.

Суму економії капіталу може бути розраховано за формулою:

$$ЕК = (ОЦф - ОЦп) \times Оос, \text{де}$$

ЕК – загальна сума економії капіталу, спрямованого на фінансування оборотних активів підприємства;

ОЦф – фактична тривалість операційного циклу підприємства у звітному періоді, в днях;

ОЦп – проектована тривалість операційного циклу підприємства в плановому періоді із урахуванням резервів його скорочення, в днях;

Оос – планований одnodенний обсяг реалізації товарів.

Задача 6.3.14. Визначити обсяг реалізації продукції підприємства «Олімп» в поточному кварталі, якщо:

- 1) загальний період операційного циклу підприємства складає 38 днів;
- 2) середня сума запасів сировини, матеріалів та готової продукції дорівнює 35 200 грн;
- 3) середній залишок грошових коштів на підприємстві складає 4 800 грн;
- 4) дебіторська заборгованість за звітний квартал здійснила 5 оборотів.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі розрахунки необхідно здійснювати за формулами, що наведені в методичних вказівках до задач 6.3.9 та 6.3.13.

При цьому слід пам'ятати, що загальний період операційного циклу підприємства складається з часу перебування різних видів оборотних активів на кожній окремії стадії.

Рекомендується також скласти рівняння, де за невідому величину прийняти одноденний обсяг реалізації.

Задача 6.3.15. Фірма планує, що їй буде потрібно 2 млн грн коштів на один місяць для розрахунків із кредиторами. Для отримання додаткового прибутку є можливість проведення певної кількості операцій з купівлі-продажу високоліквідних цінних паперів з очікуваною місячною нормою доходності 1 %. Затрати на проведення кожної операції купівлі-продажу складатимуть 100 грн. **Розрахувати оптимальний обсяг цінних паперів (у вартісному еквіваленті) для проведення кожної операції з їх купівлі-продажу, необхідну кількість операцій з переказу грошей та витрати на реалізацію такої політики.**

! Методичні
вказівки

Оптимальний обсяг однієї операції розраховуємо за моделлю Баумоля:

$$C = \sqrt{2 F \times \frac{T}{r}}$$

C – оптимальна сума грошових коштів на рахунку;

F – витрати з конвертації грошових коштів у цінні папери;

T – середня сума потреби в грошових коштах протягом періоду (рік, квартал, місяць);

r – доходність короткострокових цінних паперів.

Загальна кількість угод з конвертації цінних паперів у грошові кошти (k) шляхом ділення середньої потреби в грошових коштах на оптимальну суму грошових коштів.

Загальні витрати (OP) з реалізації такої політики управління грошовими коштами складуть:

$$OP = F \times k + r \times \frac{C}{2}$$

Перший доданок у цій формулі є прямими витратами, другий – втрачена вигода від зберігання коштів на поточному рахунку замість того, щоб інвестувати їх у цінні папери.

Задачі для самостійної роботи студентів

Задача 6.3.16. *Розрахувати норматив виробничих запасів сировини у вартісному виразі на основі даних:*

- 1) середньодобові витрати сировини становлять 8 т;
- 2) договірна ціна 1 т сировини складає 640 грн;
- 3) часовий інтервал поставки сировини на підприємство дорівнює 24 дні;
- 4) оформлення термінового замовлення з метою одержання сировини в конкретного постачальника потребує двох днів, а строк доставки й вивантаженого у споживача – ще 7 днів;
- 5) підготовка сировини до використання у виробничому процесі два дні.

Задача 6.3.17. Приватним підприємством „Континент” у звітному році:

- 1) реалізовано продукції на загальну суму 1420 тис. грн;
- 2) середньорічна сума оборотних коштів – 440 тис. грн. У наступному році на підприємстві передбачається:
 - 1) збільшити обсяг продажу продукції на 12 %;
 - 2) коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшити на 20 %.

Уточнити для наступного за звітним року:

- 1) потребу підприємства „Континент” в оборотних коштах;
- 2) можливе вивільнення оборотних коштів за рахунок планового прискорення їх оборотності.

Задача 6.3.18. У звітному році на новоствореному підприємстві "Ольвія":

- 1) реалізовано товарної продукції на суму 420 тис. грн;
- 2) середні залишки оборотних коштів склали 27 тис. грн.

Визначте можливий випуск продукції в наступному за звітним році за умов:

- 1) незмінного обсягу оборотних коштів;
- 2) зменшеної на п’ять днів тривалості обороту оборотних коштів.

Задача 6.3.19. На малому підприємстві "Лілея" за поточний рік:

- 1) обсяг реалізованої продукції за повною собівартістю склав 570 тис. грн;

2) цикл обороту коштів (від дати купівлі сировини до дати надходження виручки від продажу готової продукції) складає 35 днів.

Визначте мінімально необхідну потребу підприємства в оборотних коштах на наступний рік.

Задача 6.3.20. *Визначте загальний період операційного циклу підприємства в поточному році, якщо:*

- 1) за звітний рік планується виготовити і реалізувати продукції (за собівартістю) на загальну суму 1404 тис. грн;
- 2) вартість виробничих запасів на підприємстві складає 175 500 грн;
- 3) середній період інкасації дебіторської заборгованості на підприємстві дорівнює 22 дням;
- 4) середній залишок грошових коштів на підприємстві складає 15 600 грн.

Задача 6.3.21. Магазин „Фокстрот” продає за місяць 35 телевізорів „Samsung Plano” за ціною 3000 грн. При цьому магазин встановлює торговельну надбавку до закупівельної ціни в розмірі 20 %.

Постійні витрати на поставку однієї партії телевізорів складають 3000 грн, змінні витрати на зберігання одного телевізора встановлені на рівні 15 % від закупівельної ціни одного телевізора.

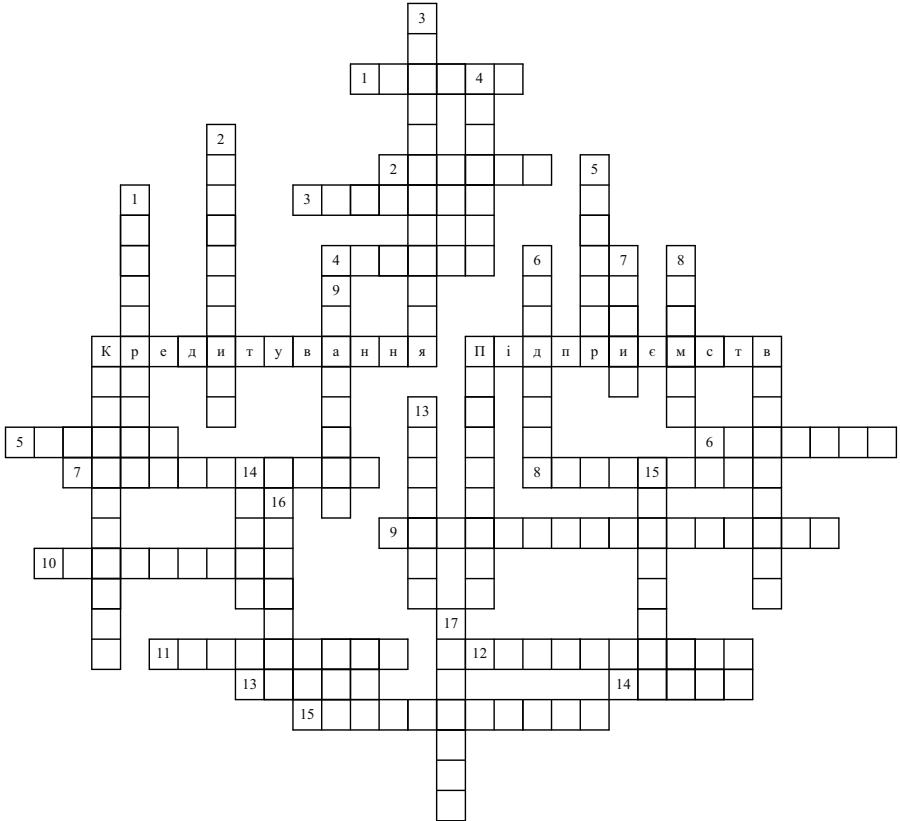
Визначте:

- а) оптимальний розмір однієї партії закупівлі телевізорів;
- б) необхідну кількість замовлень телевізорів протягом року;
- в) суму, яку буде сплачено магазином "Фокстрот" за кожну партію телевізорів.

ТЕМА 7. КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

7.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Знижка з вартості товару, що надається з метою прискорення реалізації.
2. Особа, яка сплачує вказану у векселі суму.
3. Одна з функцій лізингу.
4. Гарантійна послуга комерційних банків, пов'язана з вексельним обігом.
5. Переказний вексель.

6. Ціна кредиту.
7. Одержувач кредиту.
8. Перший власник векселя.
9. Трасант.
10. Один із принципів кредитування.
11. Зумовлює строк кредитування конкретного проекту.
12. Різновид торговельно-комісійної операції, яка поєднується з кредитуванням оборотного капіталу клієнта на певних умовах.
13. Один із видів забезпечення за кредитом.
14. Найчастіше використовується як застава.
15. Вид лізингу, що передбачає викуп об'єкта лізингу після закінчення строку дії договору оренди.

За вертикаллю:

1. Короткостроковий кредит, що надається понад залишок на рахунку.
2. Різновид торговельно-комісійної операції з придбання у кредитора боргу. Найчастіше застосовується в експортних операціях.
3. Затримка платежу за позикою.
4. Особа, яка видає переказний вексель, тобто переказує свій платіж на іншу особу.
5. Документ, що укладається для отримання кредиту.
6. Суб'єкт кредитних відносин, який надає кредити іншому суб'єкту господарської діяльності у тимчасове користування.
7. Невід'ємний елемент комерційної діяльності.
8. Період користування кредитом.
9. Банківський кредит, за якого банк бере на себе відповідальність за зобов'язаннями підприємства.
10. (К) Єдиний рахунок, на якому обліковуються всі операції підприємства.
11. (П) Принцип кредитування.
12. (В) Функція лізингу.
13. Кредитування під заставу нерухомого майна.
14. Обмеження максимальної суми кредиту, що може бути надана позичальнику.
15. Вид векселя, що використовується для кредитування торговельних операцій.
16. Сума, що підлягає утриманню на користь банку за умови кредитування під облік векселів.
17. Інструмент комерційного кредиту.

???

7.2. Тестові завдання

Виберіть одну або декілька правильних відповідей.

1. Кредит, що надається одним підприємством іншому у вигляді відстрочки платежу називається:

- а) споживчим;
- б) банківським;
- в) товарним;
- г) іпотечним.

2. Комерційний банк може надавати банковий кредит:

- а) тільки під заставу майна;
- б) із застосуванням підвищеної відсоткової ставки;
- в) надійним позичальникам;
- г) тільки в національній валюті України;
- д) у межах наявних власних коштів.

3. Андеррайтинг – це діяльність фінансової установи, що полягає в:

а) купівлі на первинному ринку цінних паперів з наступним їх перепродажем інвесторам;

б) укладанні договору про гарантування повного або часткового продажу цінних паперів емітента інвесторам;

в) придбанні цінних паперів з метою гарантованого отримання відсоткових доходів;

г) укладанні договору про відповідальне зберігання цінних паперів протягом установленого терміну.

4. Акумулявання кредитних ресурсів кількома банками є передумовою кредиту:

- а) міжбанківського;
- б) товарного;
- в) лізингового;
- г) консорціумного.

5. Згідно з вимогами чинного законодавства як забезпечення за кредит можуть бути:

- а) поліси страхування кредитного ризику;
- б) гарантії іншої фінансової установи;
- в) майно підприємства;
- г) штрафи та пені;
- д) зобов'язання повернути кредит.

6. Сума кредиту, яку надано банком підприємству-позичальнику:

- а) включається до валового доходу і підлягає оподаткуванню;
- б) включається до валового доходу в момент отримання і зменшує валові витрати після повернення;
- в) не впливає на розмір валових доходів і обсяг оподаткованого прибутку;
- г) не впливає на розмір валових витрат.

7. Знайдіть відповідність.

- А. Овердрафт – це...,
- Б. Контокорент – це...,
- В. Факторинг – це...

- 1) придбання права вимоги боргу на безповоротній основі та прийняття ризику виконання вимог;
- 2) короткостроковий кредит, що надається банком понад залишок коштів на рахунку;
- 3) єдиний рахунок, на якому відображаються всі операції підприємства.

8. Форма комісійного продажу нових товарів, попит на які невідомий, називається:

- а) сконто;
- б) комісія;
- в) консигнація;
- г) реалізація.

9. Лізинг вважається фінансовим, якщо:

- а) об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менше 75 % відсотків його первісної вартості, розрахованої за податковими нормами амортизації;

б) об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менше 50 % відсотків його первісної вартості, розрахованої за податковими нормами амортизації;

в) сума лізингових платежів перевищує первісну вартість об'єкта;

г) лізингоотримувач зобов'язаний повернути об'єкт оренди після закінчення строку дії договору;

д) лізингоотримувач зобов'язаний придбати об'єкт оренди після закінчення строку дії договору.

10. Продаж об'єктів основних засобів фінансовій установі з одночасним отриманням цих об'єктів у лізинг – це:

а) оперативний лізинг;

б) фінансовий лізинг;

в) зворотний лізинг;

г) усі відповіді правильні.

11. До операцій непрямого кредитування можна віднести:

а) надання споживчих кредитів;

б) факторингові операції;

в) фінансовий лізинг;

г) консорціумні кредити.

12. Забороняється видача кредитів на:

а) покриття збитків господарської діяльності;

б) виплату заробітної плати;

в) придбання об'єктів основних засобів;

г) формування та збільшення статутних фондів;

д) фінансування діяльності філій та дочірніх підприємств.

13. Товарний кредит передбачає:

а) відстрочення кінцевого розрахунку на визначений строк та під процент;

б) розстрочення кінцевого розрахунку на визначений строк та під процент;

в) надання коштів фінансовими установами на визначений строк, під процент;

г) передачу права власності на товар покупцю в момент підписання договору чи отримання товарів;

д) передачу права власності на товар покупцю після погашення позики.

14. Надання коштів фінансовими установами у позику юридичним особам на визначений строк, під процент та для цільового використання – це:

- а) товарний кредит;
- б) фінансовий кредит;
- в) споживчий кредит;
- г) обліковий кредит.

15. Безпосередньо не впливають на ціну кредиту:

- а) облікова ставка НБУ;
- б) рівень інфляції;
- в) вид кредиту;
- г) клас позичальника;
- д) ціна попереднього кредиту, що надавався позичальнику.

16. Здатність позичальника у повному обсязі і у визначений строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями свідчить про його:

- а) платоспроможність;
- б) кредитоспроможність;
- в) ліквідність;
- г) дієздатність.

17. Для визначення періоду окупності кредиту достатньо показника:

- а) прибуток за даними бухгалтерського обліку;
- б) встановлена норма податку на прибуток;
- в) оподатковуваний прибуток;
- г) виручка від реалізації продукції;
- д) сума кредиту та відсоткових платежів;
- е) рівень рентабельності підприємства.

18. Правильним є твердження:

- а) лізинговий кредит – це кредит, що надається у вигляді гарантійної послуги;
- б) лізинговий кредит – це кредит, що надається у товарній формі;
- в) лізинговий кредит виникає при оренді нерухомого і рухомого майна;
- г) лізинговий кредит виникає тільки при довгостроковій оренді нерухомого майна.

19. Позика, що передбачає отримання плати за кредит у момент його надання, називається:

- а) акцептною;
- б) амортизаційною;
- в) дисконтною;
- г) звичайною.

20. Предметом іпотечного кредиту можуть бути:

- а) земельні ділянки;
- б) житлові будинки;
- в) виробничі будівлі;
- г) транспортні засоби;
- д) обчислювальна техніка.

7.3. Задачі

Задача 7.3.1. Визначити, яку суму поверне підприємство банку та яку суму буде віднесено до валових витрат протягом строку кредитування, якщо:

1) підприємство отримало кредит 10.03.2006 р. на фінансування будівництва цеху у розмірі 150 тис. грн під 25 % річних та на облаштування гаражного кооперативу для працівників підприємства – 60 тис. грн під 23 % річних;

2) за умовами договору відсотки погашаються щомісячно, а сума основного боргу має бути погашена одноразово 10.03.2008 р.;

3) у разі порушення строку погашення кредиту і відсотків, кредитним договором передбачено нарахування пені у розмірі 0,03 % за кожний день прострочення платежу;

4) підприємство допустило порушення умов договору, прострочивши черговий відсотковий платіж за період 10.01. – 10.02.2007 р. на 5 днів.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі слід керуватися вимогами Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 р. № 279 зі змінами та доповненнями, що визначає правові основи надання, використання і повернення кредитів.

Суму відсотків, що підлягає щомісячній сплаті можна розрахувати за формулою:

$$B = \frac{K \times C \times D}{100\% \times 365}, \text{ де}$$

K – сума кредиту;

B – сума відсотків за кредит (грн);

C – встановлена договором річна відсоткова ставка за користування кредитом (%);

D – кількість календарних днів у місяці.

Для визначення розміру суми, що буде віднесена до валових витрат, необхідно врахувати вимоги Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР (зі змінами та доповненнями).

Задача 7.3.2. ТОВ "Продмікс" 01.02. поточного року уклало договір з комерційним банком на отримання права на овердрафт у розмірі 60 тис. грн. Термін дії договору – шість місяців. За даними на 01.03. поточного року залишок на рахунку ТОВ "Продмікс" становить 30 тис. грн. Протягом тижня здійснено такі операції:

- 1) подано в банк 01.03. грошовий чек на отримання заробітної плати на суму 46,2 тис. грн та платіжні доручення на перерахування прибуткового податку з громадян – 12 тис. грн, інших обов'язкових платежів до бюджету – 23,9 тис. грн;
- 2) 03.03. надійшли кошти за реалізовану продукцію ТОВ "Продмікс" – 72 тис. грн., зокрема ПДВ – 12 тис. грн.
- 3) 06.03. банк отримав платіжне доручення на перерахування коштів постачальнику згідно з договором поставки – 65 тис. грн, зокрема ПДВ – 10,8 тис. грн;

Визначити заборгованість ТОВ "Продмікс" перед банком на початок операційного дня 08.03. поточного року, якщо відсоткова ставка за овердрафтом складає 26 % річних.

**! Методичні
вказівки**

Особливістю овердрафту є те, що цей кредит надається автоматично, на суму перевищення розміру платежів над залишком на рахунку, але тільки в межах завчасно обумовленої суми.

Відсотки за користування таким кредитом нараховуються щоденно. Розрахунок необхідно здійснювати за формулою, наведеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1.

Задача 7.3.3. Визначити загальну суму, яку ТОВ "Промінь" було перераховано банку за весь період користування кредитними ресурсами, якщо:

- 1) 01.03. поточного року підприємством було отримано кредит у сумі 30 тис. грн на шість місяців для закупівлі сировини;
- 2) кредитним договором передбачено погашення кредиту рівними частками 01.05., 01.07. і 01.09. поточного року та щомісячну сплату відсотків;
- 3) плата за користування кредитом – 22 % річних;
- 4) за станом на 01.09. ТОВ "Промінь" допустило порушення умов договору в частині погашення основної суми боргу;
- 5) зважаючи на хорошу кредитну історію підприємства, кредит було пролонговано до 01.10. поточного року за ставкою 27 %.

**! Методичні
вказівки**

Суму відсотків, що підлягає щомісячній сплаті, можна розрахувати за формулою, наведеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1 цієї теми.

Задача 7.3.4. Визначити строк окупності наданого підприємству "Перлина" кредиту на розширення виробництва у сумі 100 тис. грн., якщо:

- 1) відсоткова ставка за користування кредитом – 22 % річних;
- 2) підприємство щорічно отримує виручку від реалізації продукції у розмірі 576 тис. грн;
- 3) залишок продукції на складі на початок року за собівартістю складає 45 тис. грн, а на кінець року він зменшився на 5 тис. грн;
- 4) собівартість виготовленої за рік продукції підприємства (з врахуванням відсотків за користування кредитом) складає 265 тис. грн;
- 5) Адміністративні витрати за рік становлять 10 тис. грн;
- 6) підприємство є платником ПДВ і пільг із податку на прибуток не має.

**! Методичні
вказівки**

Визначення строку окупності кредиту необхідно здійснювати за формулою:

$$T_0 = \frac{K + B}{\text{ЧП}}, \text{ де}$$

T₀ – термін окупності;

K – сума отриманих кредитів, грн;

B – ціна кредиту, грн;

ЧП – чистий прибуток за відповідний період, грн.

Чистий прибуток підприємства необхідно розраховувати з урахуванням вимог П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 37. П(С)БО 16 "Витрати", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами та доповненнями), дає змогу визначити склад витрат, що належать до собівартості продукції. Крім того, під час розв'язання задачі необхідно пригадати порядок розрахунку обсягу реалізації за прямим методом, за яким розрахунок здійснюється за формулою:

$$P = Z_1 + T - Z_2, \text{ де}$$

P – вартість реалізованих виробів, грн;

Z_1 – залишок продукції на початок періоду за собівартістю, грн;

T – випуск продукції за період, грн;

Z_2 – залишок продукції на кінець періоду за собівартістю, грн.

Задача 7.3.5. Визначити відсоткову ставку, під яку надано кредитні ресурси підприємству "Полірем", якщо:

- 1) згідно з розрахунками менеджерів підприємства "Полірем" строк окупності отриманого банківського кредиту складає два роки;
- 2) сума кредиту становить 500 тис. грн;
- 3) кредит надано на три роки;
- 4) виручка від реалізації за звітний рік складає 1 866 тис. грн;
- 5) нарахована заробітна плата та відрахування до обов'язкових цільових фондів склали 280 тис. грн за рік;
- 6) матеріальні витрати – 400 тис. грн;
- 7) амортизаційні відрахування – 100 тис. грн;
- 8) інші витрати, що включаються до собівартості продукції – 100 тис. грн;
- 9) витрати на операційну оренду приміщення цеху – 125 тис. грн (без ПДВ);
- 10) підприємство не має пільг з оподаткування.

! Методичні
вказівки

Розв'язок задачі аналогічний до розв'язку задачі 7.3.4.

Задача 7.3.6. Визначити, чи буде надано позику підприємству "Пілот", і до якого класу буде віднесено позичальника, якщо:

- 1) підприємство "Пілот" планує залучення короткострокового кредиту на три місяці під річних для придбання сировини на суму 50 тис. грн;

- 2) кредитний інспектор отримав від підприємства пакет документів, необхідних для прийняття рішення про кредитування.
Дані для аналізу наведено в таблиці 18:

Таблиця 18

№ з/п	Показники	Попередній період, тис грн	Звітний період, тис. грн
1	Виробничі запаси	40	50
2	Готова продукція	88	128
3	Незавершене виробництво	80	60
4	Грошові кошти на поточному рахунку	98	108
5	Ринкові цінні папери	56	75
6	Короткострокові кредити банку	62	72
7	Заборгованість постачальникам	47	58
8	Заборгованість із заробітної плати	85	60
9	Заборгованість перед бюджетом	13	15
10	Дебіторська заборгованість	120	79
11	Інші оборотні активи	33	30
12	Залишкова вартість основних засобів	540	520
13	Статутний капітал	400	400
14	Резервний фонд	163	165
15	Прибуток після оподаткування	25	50
16	Чистий дохід від реалізації	294	294
17	Обсяг чистих надходжень на рахунок	350	390

Кредитний інспектор також урахував, що в минулому підприємство вже користувалось кредитними коштами банку і вчасно повернуло позику. Під заставу підприємством запропоновано власне нерухоме майно.

! Методичні вказівки

Згідно з вимогами п. 4.3 Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 р.

№ 279 зі змінами та доповненнями, для здійснення оцінки фінансового стану позичальника юридичної особи комерційний банк має враховувати такі основні економічні показники його діяльності: платоспроможність, фінансова стійкість, обсяг реалізації, обороти за рахунками, склад та динаміка дебіторсько-кредиторської заборгованості, собівартість продукції, прибутки та збитки, рентабельність, кредитна історія (погашення кредитної заборгованості в минулому, наявність діючих кредитів). Усі показники необхідно розраховувати в динаміці.

Платоспроможність позичальника визначається такими показниками:

1) коефіцієнт миттєвої ліквідності ($K_{Л1}$)

$$K_{Л1} = \frac{A_{В}}{З_{н}}, \text{ де}$$

$A_{В}$ - високоліквідні активи;

$З_{н}$ - поточні (короткострокові) зобов'язання;

2) коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{Л2}$):

$$K_{Л2} = \frac{A_{Л}}{З_{н}}, \text{ де}$$

$A_{Л}$ - ліквідні активи;

3) коефіцієнт загальної ліквідності (K_3):

$$K_3 = \frac{A_{О}}{З_{н}}, \text{ де}$$

$A_{О}$ - оборотні активи.

Фінансова стійкість позичальника визначається такими показниками:

1) коефіцієнт маневреності власних коштів ($K_{М}$):

$$K_{М} = \frac{B_{К} - A_{Н}}{B_{К}}, \text{ де}$$

$B_{К}$ - власний капітал підприємства;

$A_{Н}$ - необоротні активи;

2) коефіцієнт незалежності ($K_{Н}$):

$$K_{Н} = \frac{З_{К}}{B_{К}}, \text{ де}$$

$З_{К}$ - залучені кошти (довгострокові та поточні зобов'язання);

$B_{К}$ - власний капітал.

Для визначення рентабельності позичальника розраховуються показники:

і. рентабельність активів:

$$P_a = \frac{\Pi_{ч}}{A}, \text{ де}$$

$\Pi_{ч}$ – чистий прибуток;

A – активи;

2) рентабельність продажу:

$$P_n = \frac{\Pi_{ч}}{O}, \text{ де}$$

O – обсяг реалізації продукції (без ПДВ).

Задача 7.3.7. Визначити, яку суму буде повернено підприємством банку, якщо:

- 1) 01.06.2005 р. підприємство отримало кредит у сумі 250 тис. грн. на два роки під 23 % річних;
- 2) кредитною угодою передбачено погашення суми кредиту в кінці строку кредитування та щомісячну сплату відсотків;
- 3) 01.10.2006 р. позичальник звернувся до банку з проханням переглянути ставку за кредитом у зв'язку зі зниженням облікової ставки НБУ на 3 %. Прохання було задоволено.

Задача 7.3.8. Згідно з оперативним фінансовим планом у поточному кварталі підприємство прогнозує такі надходження та витрати:

- 1) чистий дохід від реалізації – 1200 тис. грн;
- 2) дохід від операційних курсових різниць – 10 тис. грн;
- 3) дохід від фінансового лізингу – 7 тис. грн;
- 4) відсотковий дохід – 15 тис. грн;
- 5) приріст нормативу оборотних коштів – 18 тис. грн;
- 6) погашення заборгованості перед бюджетом – 185 тис. грн;
- 7) виплата заробітної плати – 240 тис. грн;
- 8) погашення заборгованості перед державними цільовими фондами – 89 тис. грн;
- 9) придбання сировини та матеріалів у обсягах, необхідних для безперервної діяльності протягом року – 650 тис. грн;
- 10) погашення кредиторської заборгованості – 300 тис. грн;
- 11) поповнення статутного фонду підприємства – 250 тис. грн.

Визначити суму кредиту, яку банк надасть підприємству та суму відсоткових платежів, якщо банк погодиться надати кредит під 25 % річних.

**! Методичні
вказівки**

Сума відсоткових виплат за користування кредитом розраховується за формулою, наведеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1.

Задача 7.3.9. Визначити суму кредиту, яку необхідно залучити підприємству та суму відсотків за користування кредитом, якщо:

- 1) середній строк погашення дебіторської заборгованості складає один місяць, а банк згоден надати кредит під 25 % річних;
- 2) підприємство за квартал реалізує продукцію на суму 960 тис. грн (без ПДВ);
- 3) для виробництва вказаного обсягу продукції необхідно здійснити такі витрати:
 - 3.1) сировина – 323 тис. грн;
 - 3.2) заробітна плата та необхідні відрахування до державних фондів – 247 тис. грн;
 - 3.3) амортизація обладнання – 45 тис. грн;
 - 3.4) поточний ремонт – 10 тис. грн;
 - 3.5) податок на землю – 5 тис. грн;
 - 3.6) загальновиробничі витрати – 56 тис. грн;
 - 3.7) комунальний податок – 1 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі слід врахувати, що кредит підприємству необхідний для продовження безперервної діяльності – для покриття витрат. У П(С)БО 16 "Витрати", затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами та доповненнями дозволяється визначати рівень витрат, що формують собівартість продукції. Суму плати, яку отримує банк, можна визначити за формулою, наведеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1.

Задача 7.3.10. Визначити строк окупності наданого підприємству "Простір" для розширення виробництва кредиту на 3 місяці у сумі 20 тис. грн, якщо:

- 1) відсоткова ставка за користування кредитом – 20 % річних;
- 2) підприємство щоквартально отримує виручку від реалізації продукції у розмірі 336 тис. грн;
- 3) залишок продукції на складі на початок року за собівартістю складає 50 тис. грн, а на кінець року він зменшився на 10 %;

- 4) собівартість виготовленої за цей період продукції підприємства (з урахуванням відсотків за користування кредитом) становить 210 тис грн;
- 5) адміністративні витрати становлять 10 тис. грн;
- 6) витрати на збут – 5 тис. грн;
- 7) підприємство є платником ПДВ і пільг з податку на прибуток не має.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задачі 7.3.4.

Задача 7.3.11. ТОВ "Січ" 20.08. поточного року уклало договір з комерційним банком на відкриття контокорентного рахунка. Ліміт на платежі за рахунок коштів банку – 50 тис. грн. За даними на 01.10. поточного року залишок на рахунку ТОВ "Січ" становить 15 тис. грн. Протягом тижня було здійснено такі операції:

- 1) подано в банк 01.10. заяву на відкриття акредитиву на суму 56 тис. грн;
- 2) 05.10. надійшли кошти за реалізовану продукцію ТОВ "Січ" – 60 тис. грн, зокрема ПДВ – 10 тис. грн;
- 3) 10.10. банк отримав платіжне доручення на перерахування платежів до бюджету – 10 тис. грн;
- 4) 25.10. надійшла плата від ТОВ "Січ" за приміщення цеху, що знаходиться в оперативному лізингу – 20 тис. грн.

Визначити заборгованість ТОВ "Січ" перед банком на початок операційного дня 01.11. поточного року, якщо відсоткова ставка за овердрафтом складає 26 % річних, ставка за вкладом до запитання – 5 %.

**! Методичні
вказівки**

Особливістю контокорентного рахунка є те, що він передбачає надання кредитів у разі недостатності коштів для здійснення платежів без підписання кредитної угоди, але не більше встановленого розміру. Якщо у підприємства на такому рахунку знаходяться тимчасово вільні кошти, то на суму залишку нараховуються відсотки як на вклад до запитання. Відсотки за користування таким кредитом і на суму залишку нараховуються щоденно. Розрахунок суми відсотків здійснюється за формулою, зазначеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1.

Задача 7.3.12. 20.05. поточного року підприємство "Тандем" отримало від постачальника сировину на суму 120 тис. грн. Договором передбачено оплату сировини протягом тижня з дня надходження вантажу і пеня за несвоєчасну оплату – 0,5 % від вартості поставки за кожний день прострочення.

Підприємство "Тандем" має виробничий цикл 20 днів і у керівництва є впевненість, що виготовлену продукцію буде реалізовано і оплачено протягом декади. Постійний покупець згоден сплатити 01.06. аванс у разі надання підприємством "Тандем" сконто у розмірі 2 % від вартості продукції за дострокову оплату. Крім того, підприємство може отримати короткостроковий кредит під 25 % річних.

Який варіант розрахунків обере керівництво підприємства "Тандем", якщо передбачуваний обсяг виручки складає 220 тис. грн. Відповідь обґрунтуйте.

**! Методичні
вказівки**

Керівництво підприємства повинно здійснити три варіанти розрахунків:

- 1) сплачувати пеню за несвоєчасну оплату протягом місяця (20 днів виробничого циклу і 10 днів для розрахунків);*
- 2) сплачувати пеню до 01.06., а потім отримати аванс, втративши два відсотки виручки, і погасити борг;*
- 3) взяти кредит на один місяць і сплатити відсоток за користування ним.*

Розрахунок суми відсотків за кожним варіантом можна здійснити за формулою, наведеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1., врахувавши, що пеня нараховується щоденно.

Задача 7.3.13. 10.04. поточного року ТОВ "Марія" відвантажило готову продукцію загальною вартістю 140 тис. грн. Договором передбачено оплату сировини протягом 65 днів від дня відвантаження і пеню за несвоєчасну оплату – 0,5 % від вартості поставки за кожний день прострочення.

15.04. ТОВ "Марія" повинно здійснити оплату сировини для виробництва в розмірі 100 тис. грн. Банк запропонував придбати у ТОВ "Марія" рахунки-фактури за відвантажену продукцію, надавши 15.04. грошові кошти у сумі 112 тис. грн, а залишок суми перерахувати після надходження грошей від покупця 15.06. Плата за користування кредитом – 10 %, комісійні банку – 3 %. Крім того, підприємство може отримати короткостроковий кредит під 25 % річних.

Який варіант розрахунків обере керівництво ТОВ "Марія"? Відповідь обґрунтуйте.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися нормами глави 73 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV, що розкриває особливості здійснення факторингових операцій. Розрахунок суми відсотків по кожному із варіантів можна здійснювати за формулою, наведеною в методичних вказівках до задачі 7.3.1.

Задача 7.3.14. Підприємство отримало кредит для реконструкції технологічної лінії 10.05.2007 у розмірі 120 тис. грн під 21 % річних на чотири місяці. За умовами договору сума основного боргу підлягає поверненню щомісячно, рівними частками, разом з відсотками, нарахованими за місяць. У разі порушення строку погашення кредиту і відсотків, кредитним договором передбачено нарахування пені у розмірі 0,03 % за кожний день прострочення платежу.

Визначити, яку суму буде повернено підприємством банку та яку суму буде віднесено на собівартість продукції підприємства протягом строку кредитування, якщо останній платіж від підприємства було отримано 21.09.

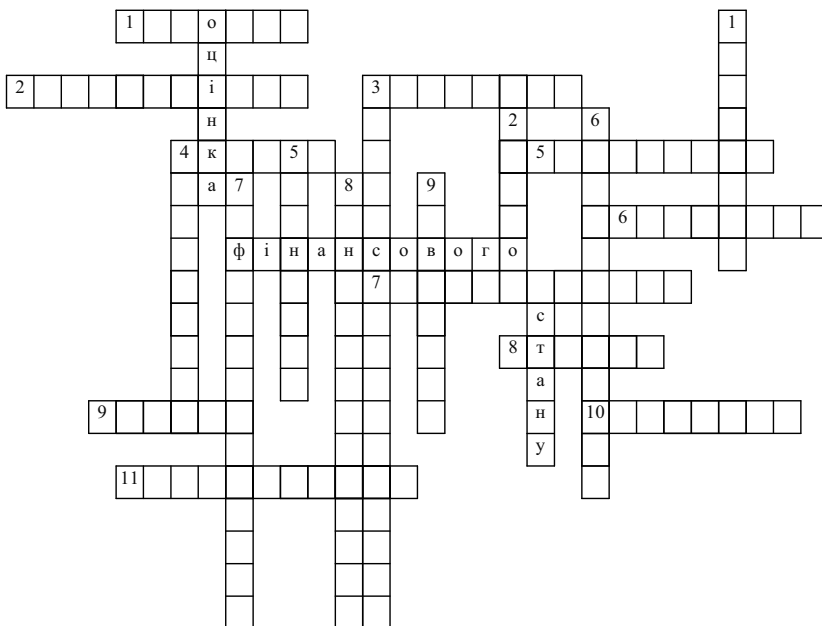
**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно керуватися методичними вказівками до задач 7.3.1. та 7.3.9.

ТЕМА 8. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

8.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Активи підприємства, які обслуговують господарський процес і повністю споживаються протягом одного операційного циклу.
2. Спроможність окремих видів майнових цінностей швидко перетворюватись у грошову форму без втрати своєї поточної вартості в умовах кон'юнктури ринку, що склалася.
3. Частина додаткової вартості, створеної і реалізованої, готової до розподілу.
4. Економічні ресурси підприємства у формі сукупних матеріальних цінностей, що використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку.
5. Один із прийомів фінансового аналізу, який базується на вивченні динаміки окремих фінансових показників у часі.
6. Тип фінансової стійкості підприємства, за якого запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування.

7. Моделі фінансового аналізу передбачуваного, прогнозованого характеру.
8. Елемент фінансового звіту, який наводиться у фінансовій звітності за умови його відповідності певним критеріям.
9. Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.
10. Дохід, який сплачується позичальником на користь кредитора у вигляді плати за використання залучених на обумовлений строк коштів або майна.
11. Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства.

За вертикаллю:

1. Юридична або фізична особа, яка має підтверджені відповідними документами грошові вимоги до боржника.
2. Перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.
3. Спроможність підприємства своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які виникають з операцій грошового характеру.
4. Тип фінансової стійкості підприємства, за якого власні оборотні кошти повністю забезпечують запаси й витрати.
5. Процес опису, оцінки та включення до фінансового звіту певної статті.
6. Моделі фінансового аналізу описового характеру, які є основними для оцінювання фінансового стану підприємства.
7. Система фінансових операцій, що забезпечує прискорену конверсію дебіторської заборгованості грошовими активами.
8. Показник рівня доходності продукції, підприємства в цілому.
9. Фінансовий механізм управління співвідношенням окремих видів капіталу.

???

8.1. Тестові завдання

Виберіть одну або декілька правильних відповідей.

1. У процесі аналізу фінансового стану підприємств використовуються абсолютні величини, які показують:

а) кількісні розміри економічного явища в одиницях міри, ваги, обсягу та ін.;

- б) співвідношення між величинами;
- в) співвідношення частин цілого між собою;
- г) кількісні розміри економічного явища безвідносно до розміру інших явищ.

2. Фінансовий аналіз передбачас;

- а) аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- б) аналіз фінансового стану підприємства;
- в) дослідження фінансових ресурсів;
- г) аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;
- д) планування фінансово-господарських показників.

3. Основним змістом внутрішнього фінансового аналізу є:

- а) аналіз динаміки прибутку, рентабельності, самоокупності та кредитоспроможності підприємства;
- б) оцінка використання майна, капіталу, власних фінансових ресурсів;
- в) аналіз ліквідності балансу та платоспроможності підприємства;
- г) аналіз питань, визначених внутрішніми користувачами;
- д) аналіз питань, визначених внутрішніми аналітиками.

4. До формалізованих методів фінансового аналізу належать:

- а) метод ланцюгових підстановок;
- б) метод відсоткових чисел;
- в) психологічні методи;
- г) морфологічні методи;
- д) метод експертних оцінок.

5. До зацікавлених користувачів фінансового аналізу належать:

- а) аудитори;
- б) власники-акціонери;
- в) робітники бухгалтерії;
- г) постачальники;
- д) податкова інспекція.

6. До внутрішніх користувачів фінансового аналізу належать:

- а) інвестори;
- б) робітники підприємства;

- в) аудитори;
- г) керівник підприємства, його заступники;
- д) засновники.

7. Фінансові аналітики здійснюють контроль за витрачанням фінансових ресурсів:

- а) шляхом порівняння фактичних звітних показників з досягненнями розвинутих країн;
- б) шляхом порівняння фактичних показників із нормативними;
- в) шляхом зіставлення даних звітного періоду з даними минулих періодів;
- г) зіставленням з досягненнями науки;
- д) шляхом порівняння фактичних показників з плановими.

8. Методом фінансового аналізу, який передбачає визначення структури сукупних фінансових показників із виявленням впливу кожної позиції звітності на результати в цілому, є аналіз:

- а) горизонтальний;
- б) вертикальний;
- в) трендовий;
- г) структурний;
- д) факторний.

9. Ступінь поширеності, розвитку якогось явища у відповідному середовищі визначається за допомогою таких відносних величин:

- а) структури;
- б) координації;
- в) інтенсивності;
- г) ефективності.

10. До сторонніх користувачів фінансового аналізу належать:

- а) аудитори;
- б) кредитори;
- в) робітники підприємства;
- г) засновники;
- д) постачальники.

11. Пошук, визначення та мобілізація невикористаних резервів, оцінка досягнутих результатів підприємства здійснюються шляхом:

- а) порівняння фактичних фінансових показників із плановими;
- б) зіставлення фактичних фінансових показників із показниками кращих господарств;

- в) порівняння фактичних звітних показників із досягненнями розвинутих країн;
- г) зіставлення з досягненнями науки;
- д) порівняння фактичних показників із договірними зобов'язаннями.

12. Економіко-логічним прийомом фінансового аналізу, що застосований на виділенні із сукупності досліджуваних явищ якісно однорідних типів, груп з певними ознаками, є:

- а) порівняння;
- б) групування;
- в) перерахування показників;
- г) ряди динаміки.

13. До прийомів оцінки фінансового стану підприємства належать:

- а) аналіз відносних показників;
- б) факторний аналіз;
- в) аналіз платоспроможності;
- г) аналіз кредитоспроможності;
- д) порівняльний аналіз.

14. Відносними величинами, що характеризують зміну показника, що вивчається, в часі або просторі є:

- а) коефіцієнти;
- б) індекси;
- в) середні величини;
- г) проценти.

15. Моделі, в яких результативним показником є частка від ділення факторних показників, називаються:

- а) мультиплікативними;
- б) адитивними;
- в) стохастичними;
- г) кратними.

16. Виявлення основних тенденцій розвитку економічних процесів, що відбуваються на підприємстві, потребує:

- а) порівняння фактичних показників діяльності підприємства з плановими;
- б) зіставлення даних звітного періоду з даними минулих періодів;
- в) зіставлення фінансових показників діяльності підприємства з показниками окремих кращих господарств;

- г) порівняння фактичних показників діяльності з договірними зобов'язаннями;
- д) порівняння фактичних показників із нормативними.

17. Порівняння кожної позиції фінансової звітності з минулим періодом передбачає аналіз:

- а) горизонтальний;
- б) вертикальний;
- в) трендовий;
- г) відносних показників;
- д) порівняльний;
- е) факторний.

18. Предметом фінансового аналізу підприємства є:

- а) майно підприємства;
- б) основні та оборотні кошти підприємства;
- в) фінансово-економічна діяльність підприємства;
- г) фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання;
- д) фінансові відносини на підприємстві.

19. Найчастіше із середніх величин у фінансовому аналізі використовуються:

- а) середня арифметична;
- б) середня хронологічна;
- в) середня квадратична;
- г) середня арифметична зважена;
- д) середня геометрична.

20. Відносними величинами двох показників, що порівнюються, з яких один приймають за одиницю, є:

- а) коефіцієнти;
- б) індекси;
- в) середні величини;
- г) проценти.

21. Моделі, в яких результативні показники можна представити як алгебраїчну суму факторних, називаються:

- а) мультиплікативними;
- б) адитивними;

- в) стохастичними;
- г) кратними.

22. Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

- а) дослідження результатів господарської діяльності підприємства;
- б) аналіз бухгалтерської звітності;
- в) оцінка ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості та ефективності використання майна підприємства;
- г) планування фінансової діяльності підприємства;
- д) дослідження фінансових ресурсів.

23. Відносними показниками, що визначають питому вагу окремої частини в загальному, є показники:

- а) структури;
- б) координації;
- в) інтенсивності;
- г) ефективності.

24. Моделі, в яких результативний показник є добутком факторних, називаються:

- а) мультиплікативними;
- б) адитивними;
- в) стохастичними;
- г) кратними.

25. До складу власного капіталу відносять:

- а) нерозподілений прибуток;
- б) доходи майбутніх періодів;
- в) статутний капітал;
- г) забезпечення наступних виплат і платежів;
- д) резервний капітал;
- е) пайовий капітал.

26. Капітал підприємства характеризує:

- а) джерела фінансування придбання активів;
- б) майно підприємства, яке придбано за рахунок коштів власників;
- в) напрями використання залучених підприємством фінансових ресурсів;
- г) зобов'язання підприємства перед кредиторами та власниками;
- д) різницю між валютою балансу та сумою заборгованості підприємства.

27. Структуру капіталу підприємства характеризують показники:

- а) фінансовий леверидж;
- б) оборотність капіталу;
- в) зношеність активів;
- г) забезпеченість зобов'язань;
- д) коефіцієнт автономії.

28. Фінансування за рахунок позичкового капіталу вигідне у випадку:

- а) нульового значення диференціалу фінансового левериджу;
- б) коефіцієнту фінансового левериджу меншого за одиницю;
- в) негативного значення диференціалу фінансового левериджу;
- г) коефіцієнту фінансового левериджу більшого за одиницю;
- д) позитивного значення диференціалу фінансового левериджу.

29. Основним джерелом інформації для оцінки фінансового стану підприємства є форми звітності:

- а) № 1 "Баланс";
- б) № 2 "Звіт про фінансові результати";
- в) № 3 "Звіт про рух грошових коштів";
- г) № 4 "Звіт про власний капітал".

30. Заборгованість покупців, замовників за відвантажені товари, роботи, послуги відображається в бухгалтерському балансі:

- а) у I розділі активу;
- б) у II розділі активу;
- в) у III розділі активу;
- г) у III розділі пасиву;
- д) у IV розділі пасиву.

31. Формою вираження ділової активності підприємства є:

- а) виручка від реалізації;
- б) прибуток підприємства;
- в) затрати на виробництво;
- г) платежі до бюджету;
- д) використання прибутку.

32. Власний капітал підприємства – це:

- а) ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому;

- б) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань;
- в) надходження грошових коштів у результаті діяльності підприємства в звітному періоді;
- г) грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні.

33. Інформація, що надається у звіті про рух грошових коштів, використовується для:

- а) оцінки структури ресурсів, їх ліквідності та платоспроможності підприємства;
- б) оцінки та прогнозу прибутковості діяльності підприємства;
- в) оцінки та прогнозу змін у власному капіталі підприємства;
- г) оцінки та прогнозу операційної та фінансової діяльності підприємства.

34. Господарські засоби тривалого використання відображаються в бухгалтерському балансі:

- а) у I розділі активу;
- б) у II розділі активу;
- в) у III розділі пасиву;
- г) у IV розділі пасиву.

35. Для аналізу ділової активності підприємства використовують такі показники:

- а) коефіцієнт придатності;
- б) коефіцієнт "кислотного тесту";
- в) фондівдача;
- г) коефіцієнт загальної ліквідності;
- д) тривалість операційного циклу.

36. Нормативне значення коефіцієнту автономії:

- а) 0,5;
- б) 1;
- в) 0,6;
- г) 2;
- д) 0.

37. Визначити величину робочого капіталу підприємства, якщо валюта балансу 450 тис. грн, власний капітал підприємства 250 тис. грн, а розмір оборотних коштів – 300 тис. грн.

- а) – 100 тис. грн;
- б) 100 тис. грн;
- в) 200 тис. грн;
- г) 50 тис. грн.

38. Якою буде тривалість фінансового циклу підприємства, якщо тривалість обороту кредиторської заборгованості 56 днів; тривалість обороту дебіторської заборгованості 45 днів; тривалість обороту запасів – 32 дні?

- а) 133 дні;
- б) 21 день;
- в) 69 днів;
- г) – 21 день;
- д) – 69 днів.

39. Визначити на скільки зношене обладнання підприємства, якщо балансова вартість обладнання 2,4 млн. грн, а первісна вартість – 6 млн. грн:

- а) на 40 %;
- б) на 60 %;
- в) на 100 %;
- г) на 50 %;

40. За видами фінансові результати поділяються на результати від діяльності:

- а) звичайної та надзвичайної;
- б) звичайної, основної, інвестиційної, надзвичайної;
- в) фінансової, інвестиційної, надзвичайної;
- г) операційної, інвестиційної, звичайної.

41. Додатковий капітал – це:

- а) додатково залучений капітал у вигляді банківського кредиту;
- б) додатково залучений капітал у вигляді кредиторської заборгованості;
- в) складова власного капіталу;
- г) складова основного капіталу;
- д) складова оборотного капіталу.

42. Інформаційними потребами основних користувачів фінансових звітів, таких як інвестори і власники, є:

- а) придбання, продаж та володіння цінними паперами;
- б) формування макроекономічних показників;
- в) участь у капіталі підприємства;
- г) визначення суми дивідендів;
- д) забезпечення зобов'язань підприємства перед працівниками.

43. Стаття балансу "Нематеріальні активи" належать до розділу:

- а) необоротні активи;
- б) оборотні активи;
- в) витрати майбутніх періодів;
- г) власний капітал;
- д) забезпечення майбутніх витрат і платежів.

44. Інформація, що надається у звіті про фінансові результати, використовується для:

- а) оцінки структури ресурсів, їх ліквідності та платоспроможності підприємства;
- б) оцінки та прогнозу прибутковості діяльності підприємства;
- в) оцінки та прогнозу змін у власному капіталі підприємства;
- г) оцінки та прогнозу операційної та фінансової діяльності підприємства;
- д) оцінки структури доходів та витрат.

8.3. Задачі

Задача 8.3.1. На основі даних таблиці 19 дати оцінку майнового стану ТОВ "Тандем-плюс" за звітний рік.

Таблиця 19
(тис. грн)

Показники	На початок року	На кінець року
Необоротні активи, разом	5 872,5	5 403,5
Нематеріальні активи:		
залишкова вартість	16,5	18,3
первісна вартість	28,4	31,6
накопичена амортизація	11,9	13,3
Незавершене будівництво	154,2	132,8
Основні виробничі засоби:		

залишкова вартість	4 321,3	3 943,1
первісна вартість	8 967,5	8 765,2
накопичена амортизація	4 646,2	4 822,1
Основні не виробничі засоби:		
залишкова вартість	1 344,9	1 267,8
первісна вартість	3 456,2	3 456,2
знос	2 111,3	2 188,4
Інші необоротні активи	35,6	41,5
Майно підприємства	9 787,5	9 574,2

Протягом року було введено в експлуатацію основні виробничі засоби на суму 41,2 тис. грн, а виведено з експлуатації спрацьованого обладнання на суму 243,5 тис. грн.

На активну частину основних виробничих засобів у їх загальній вартості на початок та на кінець року припадало відповідно 3/5 та 2/3.

**! Методичні
вказівки**

Для оцінки майнового стану підприємства необхідно здійснити розрахунок указаних показників на початок та на кінець періоду за наведеними нижче формулами .

- 1. Сума господарських коштів, що є в розпорядженні підприємства (валюта балансу), показує загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі підприємства. Зростання цього показника свідчить про збільшення майнового потенціалу підприємства.*
- 2. Питома вага активної частини основних засобів розраховується як співвідношення активної частини основних виробничих засобів до загальної вартості основних засобів на початок та на кінець періоду. Зростання показника в динаміці – позитивна тенденція.*
- 3. Коефіцієнт зносу основних виробничих засобів характеризує стан та рівень спрацювання основних засобів і розраховується як відношення суми зносу (накопиченої амортизації) основних засобів до їхньої первісної вартості.*
- 4. Коефіцієнт придатності основних виробничих засобів розраховується як відношення залишкової вартості основних засобів до їх первісної вартості. Він показує, яка частина основних засобів придатна до експлуатації в процесі господарської діяльності.*
- 5. Коефіцієнт оновлення основних виробничих засобів показує, яку частину наявних на кінець звітнього періоду становлять нові основні засоби. Розраховується як відношення первісної вартості введених в*

експлуатацію основних засобів до їх загальної первісної вартості на кінець звітнього періоду.

6. Коефіцієнт вибуття основних виробничих засобів показує, яка частина засобів праці вибула за звітний період. Розраховується як відношення первісної вартості основних засобів, що вибули за звітний період, до первісної вартості основних засобів, наявних на балансі підприємства на початок звітнього періоду.
7. Коефіцієнт приросту основних виробничих засобів розраховується за формулою:

$$K \text{ приросту} = \frac{\text{Вартість введених ОЗ} - \text{Вартість виведених ОЗ}}{\text{Середньорічна первісна вартість ОЗ}}$$

Задача 8.3.2. Визначте середньорічну вартість (тис. грн) основних виробничих засобів у звітному році на основі даних ТОВ "Компроміс":

- 1) у поточному році середньоспискова чисельність працюючих на підприємстві склала 185 осіб;
- 2) на кожну гривню основних виробничих засобів припало 5,25 гривні виготовленої продукції;
- 3) відношення фондоозброєності до фондомісткості склало 9:1.

! Методичні вказівки

Фондоозброєність – це забезпеченість підприємства основними виробничими засобами. Розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до чисельності працівників підприємства.

Фондомісткість визначає вартість основних засобів на одну гривню виготовленої продукції.

Оскільки за умовою задачі відомим є співвідношення обох зазначених показників, то можна визначити обсяг виготовленої продукції в звітному році:

$$\frac{\text{Вартість ОВЗ}}{\text{Чисельність працюючих}} : \frac{\text{Вартість ОВЗ}}{\text{Обсяг реалізації}}$$

Середньорічну вартість основних засобів можна буде визначити через фондовіддачу, яка є оберненим показником до фондомісткості.

Задача 8.3.3. Визначити коефіцієнт вибуття основних виробничих засобів підприємства Святошинський завод "Буддеталь" у поточному році на основі даних:

- 1) залишкова вартість основних виробничих засобів на кінець року дорівнює 1275 тис. грн, що на 25 % більше ніж на початок звітного періоду;
- 2) коефіцієнт зносу основних виробничих засобів на початок та на кінець року становив відповідно 48 % та 45 %;
- 3) вартість введених за рік основних засобів склала 132 тис. грн;
- 4) коефіцієнт приросту основних засобів у 2003 р. дорівнює 0,05.

**! Методичні
вказівки**

Під час розв'язання задачі необхідно розрахунок показників оцінки майнового стану підприємства здійснювати за формулами, які наведені в методичних вказівках до задачі 8.3.1.

Для визначення залишкової вартості основних засобів на початок звітного періоду необхідно скласти пропорцію, де величину показника прийняти за 100 %, а залишкову вартість на кінець періоду – 125 %. Для розрахунку коефіцієнта вибуття потрібно визначити вартість основних засобів, що вибули за рік. Для цього необхідно застосувати формули визначення коефіцієнту зносу, коефіцієнту приросту основних засобів, знайти середньорічну вартість основних засобів.

Задача 8.3.4. Зробіть розрахунок основних статей звіту про фінансові результати підприємства МТЗ "Колос", дослідіть динаміку та структуру фінансових результатів його діяльності на основі даних таблиці 20:

Таблиця 20
(тис. грн)

Показники	Мину-лий рік	Звіт-ний рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1. Дохід (виручка) від реалізації продукції	7536	8325		
2. ПДВ				
3. Чистий дохід від реалізації продукції				
4. Собівартість реалізованої продукції	5634	6284		
5. Валовий прибуток				
6. Інші операційні доходи	132	127		
7. Адміністративні витрати	54,8	46,4		
8. Витрати на збут	23,7	31,2		
9. Інші операційні витрати	12,1	13,6		
10. Фінансовий результат від операційної діяльності				

11. Інші доходи	42,8	43,4		
12. Інші витрати	23,9	25,5		
13. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування				
14. Податок на прибуток від звичайної діяльності				
15. Фінансовий результат від звичайної діяльності після оподаткування				

**! Методичні
вказівки**

Для заповнення звіту про фінансові результати МТЗ "Колос" необхідно керуватися положеннями Стандарту бухгалтерського обліку «звіт про фінансові результати», затвердженого Міністерством фінансів України 31.03.1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями).

Для визначення динаміки основних фінансових показників роботи підприємств необхідно зробити горизонтальний аналіз статей звіту. Для цього потрібно розрахувати абсолютне відхилення всіх показників шляхом віднімання даних за минулий рік від даних за звітний рік, а також відносне відхилення – шляхом ділення розрахованого абсолютного відхилення на дані за минулий рік, та помножити отриманий результат на 100 %.

Для аналізу структури основних фінансових результатів необхідно провести вертикальний аналіз Звіту про фінансові результати, тобто визначити питому вагу структурних складових прибутку підприємства. За 100 % можна прийняти або чистий дохід від реалізації продукції, або фінансовий результат від звичайної діяльності підприємства до оподаткування.

Потім також необхідно проаналізувати структуру фінансових результатів у динаміці.

Задача 8.3.5. Здійснити факторний аналіз прибутку від реалізації продукції, визначити кількісний вплив кожного з факторів на зміну величини прибутку підприємства на основі даних таблиці 21.

Таблиця 21
(тис. грн)

№ з/п	Показники	Минулий рік	Звітний рік	
			Фактично в цінах минулого року	Фактично
1	Чистий дохід від реалізації продукції	3 215,4 D_0	3 247,9 $D_{1,0}$	3 493,7 D_1
2	Повна собівартість	2 764,8 S_0	2 756,2 $S_{1,0}$	2 796,1 S_1
3	Валовий прибуток (визначити)	P_0	$P_{1,0}$	P_1

! Методичні вказівки

Перш ніж проводити факторний аналіз прибутку, необхідно визначити його суму та загальне абсолютне відхилення:

$$\Delta P = P_1 - P_0.$$

Потім визначаються основні чинники, розраховується їх вплив на загальну суму прибутку.

Алгоритм проведення факторного аналізу прибутку такий:

- 1) визначаються основні чинники, що впливають на прибуток;*
- 2) розраховується кількісний вплив кожного чинника;*
- 3) проводиться балансування чинників шляхом зіставлення абсолютного відхилення прибутку із сумою впливу на прибуток окремих чинників.*

Кількісний вплив чинників, що впливають на зміну суми прибутку, визначається за допомогою таких формул:

- 1. Вплив відпускних цін на продукцію:*

$$\Delta P1 = D_1 - D_{1,0};$$

- 2. Вплив зміни обсягу продукції:*

$$\Delta P2 = P_0 K_1 - P_0 = P_0 (S_{1,0} / S_0) - P_0;$$

- 3. Вплив змін у структурі продукції:*

$$\Delta P3 = P_0 (K_2 - K_1) = P_0 (D_{1,0} / D_0 - K_1);$$

- 4. Вплив економії від зниження собівартості:*

$$\Delta P4 = S_{1,0} - S_1;$$

- 5. Вплив собівартості за рахунок структурних зрушень у складі продукції:*

$$\Delta P5 = S_0 K_2 - S_{1,0};$$

Задача 8.3.6. Розрахувати основні показники оцінки рентабельності за даними балансу та звіту про фінансові результати ТОВ "Синтез" у звітному та минулому періодах. Провести факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства, використовуючи формулу Дюпона, методом ланцюгових підстановок.

Дані балансу ТОВ "Синтез" за звітний рік:

Таблиця 22
(тис. грн)

Показники	На початок року	На кінець року
Актив		
1. Необоротні активи	628	580,8
2. Оборотні активи	1 393,5	1 653,5
3. Витрати майбутніх періодів	1,0	0,4
<i>Разом</i>	2 022,5	2 234,7
Пасив		
1. Власний капітал	732,6	444,1
2. Поточні зобов'язання	1 289,9	1 790,6
<i>Разом</i>	2 022,5	2 234,7

Додаткова інформація. На початок минулого року:

- 1) сума власного капіталу підприємства дорівнювала 674,3 тис. грн;
- 2) вартість необоротних активів – 632 тис. грн;
- 3) загальна сума майна підприємства – 1 965,6 тис. грн.

Дані Звіту про фінансові результати ТОВ "Синтез":

Таблиця 23
(тис. грн)

Назва статті	За звітний рік	За минулий рік
1. Чистий дохід від реалізації продукції	2 359,7	3 460,8
2. Собівартість реалізованої продукції	2 272,5	2 911,9
3. Валовий прибуток	87,2	548,9
4. Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	391	642,2
5. Чистий прибуток	387,1	445,5

Основними показниками оцінки рентабельності підприємства є:

1) коефіцієнт рентабельності продажу ($K_{пр}$):

$$K_{пр} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$$

2) коефіцієнт рентабельності основної діяльності ($K_{од}$):

$$K_{од} = \frac{\text{Валовий прибуток від реалізації продукції}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}$$

3) коефіцієнт рентабельності власного капіталу ($K_{вк}$):

$$K_{вк} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$$

4) коефіцієнт рентабельності усього капіталу підприємства (K_k):

$$K_k = \frac{\text{Прибуток від звичайної діяльності}}{\text{Загальна сума капіталу підприємств}}$$

За допомогою моделі Дюпона можна визначити вплив на рентабельність власного капіталу таких чинників, як дохідність реалізації продукції, фондівіддача та структура авансованого капіталу. Тоді факторна модель буде такою:

$$K_{вк} = K_{пр} \times f \times K_{фз}, \text{ де}$$

f – фондівіддача, яка розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції до балансової вартості основних засобів (у цьому разі можна зазначити суму необоротних активів);

$K_{фз}$ – коефіцієнт фінансової залежності, який розраховується як співвідношення залучених коштів до власних.

Факторний аналіз здійснюється в такій послідовності:

- 1) визначається рентабельність власного капіталу за наведеною формулою на початок та на кінець періоду;
- 2) визначається абсолютне відхилення рентабельності власного капіталу;
- 3) розраховується вплив окремих чинників на результативний показник.

Якщо показники на початок періоду позначити з індексом "0", а на кінець періоду – "1", то метод ланцюгових підстановок застосовується так:

а) вплив на рентабельність власного капіталу зміни коефіцієнта рентабельності продажу:

$$\Delta Kvk_{(Knp)} = Knp_1 \cdot f_0 \cdot Kфз_0 - Knp_0 \cdot f_0 \cdot Kфз_0,$$

б) вплив фактора фондівдачі:

$$\Delta Kvk_{(f)} = Knp_1 \cdot f_1 \cdot Kфз_0 - Knp_1 \cdot f_0 \cdot Kфз_0$$

в) вплив коефіцієнта фінансової залежності:

$$\Delta Kvk_{(Kфз)} = Knp_1 \cdot f_1 \cdot Kфз_1 - Knp_1 \cdot f_1 \cdot Kфз_0$$

г) проводиться балансування чинників, при цьому необхідно досягти такої рівності:

$$\Delta Kvk = \Delta Kvk_{(Knp)} + \Delta Kvk_f + \Delta Kvk_{Kфз}$$

Задача 8.3.7. Розрахувати показники ліквідності підприємства ВАТ "Галактон" та дати їм оцінку за даними, зазначеними в таблиці 24.

Таблиця 24
(тис. грн)

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
1. Виробничі запаси	1 573,9	2 000
2. Незавершене виробництво	133,7	100
3. Готова продукція	77,9	100
4. Товари	366,6	250
5. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	989,7	500
6. Дебіторська заборгованість за розрахунками	35,6	42,1
7. Грошові кошти та їх еквіваленти:		
- у національній валюті	45,9	123,4
- в іноземній валюті	72,1	83,7
8. Короткострокові фінансові інвестиції	28,5	25,6
9. Короткострокові кредити банків	612	734
10. Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	8,8	50,1
11. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	841,2	643,4
12. Поточні зобов'язання за розрахунками	253,8	425,1
13. Інші поточні зобов'язання	34,3	42,6

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнта покриття, коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності, маневреності функціонуючого капіталу, величини власних оборотних коштів.

1. Коефіцієнт покриття розраховується як відношення оборотних коштів до поточних зобов'язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Для нормального функціонування підприємства цей показник повинен бути більше 1.
2. Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності ($K_{шл}$) розраховується за формулою:

$$K_{шл} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Короткострокові пасиви}}$$

Слід пам'ятати, що запаси включають виробничі запаси, незавершене виробництво, готову продукцію та товари. Нормативне значення для цього коефіцієнта встановлюється нарівні 0,6–0,8.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється як відношення суми грошових коштів та їх еквівалентів і поточних інвестицій до поточних зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Рекомендована нижня межа цього показника – більше 0.
4. Показник власних оборотних коштів характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття поточних активів. Розраховується шляхом віднімання від суми оборотних активів суми короткострокових зобов'язань. Значення цього показника повинно бути більше 0. Позитивною тенденцією вважається зростання показника в динаміці.
5. Маневреність функціонуючого капіталу розраховується як відношення оборотних активів у грошовій формі, до власних оборотних коштів.

Задача 8.3.8. Заповніть таблицю 25 та зробіть висновки щодо ефективності використання нематеріальних активів підприємства.

№ з/п	Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відносні показники зміни
1	Нематеріальні активи, грн.	3 675	4 263	Визначити
2	Чистий дохід від реалізації ліцензованої продукції, грн.	42 739	43 108	Визначити
3	Фінансовий результат від реалізації ліцензованої продукції, грн	6 318	6 420	Визначити
4	Доходність нематеріальних активів	Визначити	Визначити	Визначити
5	Оборотність нематеріальних активів	Визначити	Визначити	Визначити
6	Рентабельність продаж	Визначити	Визначити	Визначити

! Методичні вказівки

Кінцевий ефект від використання нематеріальних активів виражається в загальних результатах господарської діяльності: в зниженні витрат на виробництво, збільшенні обсягів збуту продукції, збільшенні прибутку та ін.

Зміст основного принципу управління динамікою нематеріальних активів можна виразити формулою.

темпи росту віддачі капіталу повинні випереджати темпи зростання витрат капіталу. Інакше кажучи, в динаміці темпи зростання виручки від реалізації продукції та прибутку, повинні перевищувати темпи зростання нематеріальних активів.

Основним показником ефективності використання нематеріальних активів є доходність нематеріальних активів, який розраховується шляхом ділення фінансового результату від реалізації ліцензованої продукції на вартість нематеріальних активів.

Основними чинниками зростання доходності є прискорення обороту нематеріальних активів (відношення чистого доходу від реалізації продукції до вартості нематеріальних активів) та збільшення рентабельності продаж: (відношення фінансового результату до доходу від реалізації ліцензованої продукції).

Задача 8.3.9. На основі даних таблиці 26:

- 1) скласти баланс підприємства;
- 2) здійснити аналіз фінансової стійкості;
- 3) за допомогою аналізу абсолютних показників визначити тип фінансової стійкості підприємства на початок та на кінець періоду.

Таблиця 26
(тис. грн)

Статті	Сума на початок періоду	Сума на кінець періоду
Грошові кошти	1 015,9	2 054,3
Інші оборотні активи	44	231
Резервний капітал	951,5	1 032
Короткострокові кредити банку	1 524,7	2 962
Короткострокові фінансові вкладення	24	43
Кредиторська заборгованість	1 256,8	1 364,5
Інші необоротні активи	793,7	745,3
Дебіторська заборгованість	989,1	894,5
Довгострокові кредити банку	960,5	854,2
Основні засоби	1 018,1	1 765,7
Статутний капітал	1 560,7	2 539,2
Нерозподілений прибуток	245	276
Запаси	2 614,4	3 294,1

! Методичні вказівки

Визначають такі типи фінансової стійкості підприємства:

- 1) абсолютна фінансова стійкість, якщо власні оборотні кошти повністю забезпечують запаси;
- 2) нормально стійкий фінансовий стан, якщо запаси забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами;
- 3) нестійкий фінансовий стан, якщо запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел їх формування;

4) кризовий фінансовий стан, якщо запаси не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства. Завдання зводиться до знаходження величини власних оборотних коштів (ВОК), яку можна визначити двома способами:

Перший спосіб наведено в методичних вказівках до задачі 8.3.7.

Другий спосіб:

$$\text{ВОК} = \text{Власний капітал} + \text{Довгострокові позикові кошти} - \text{Необоротні активи.}$$

Потім шляхом зіставлення вартості запасів із власними оборотними коштами, з довгостроковими і короткостроковими позиковими коштами визначається тип фінансової стійкості на початок і на кінець періоду, робляться відповідні висновки.

Задача 8.3.10. На основі даних у таблиці 27 розрахувати коефіцієнти

- 1) фінансової автономії (незалежності);
- 2) фінансової залежності;
- 3) фінансування (фінансового левериджу);
- 4) поточної заборгованості;
- 5) маневреності власного капіталу.

За даними підприємства на початок звітного року поточні активи склали 40 % від суми активів, а на кінець року – 45 %. Визначити суму короткострокових і довгострокових позикових коштів, якщо коефіцієнт поточної ліквідності на початок року становив 1,5, а на кінець року – 1,8.

Таблиця 27
(тис. грн)

Показники	Початок періоду	Кінець періоду
1. Вартість майна підприємства	42 200	53 955
2. Власний капітал	26 420	34 500

! Методичні
вказівки

1. Коефіцієнт автономії розраховується як відношення власного капіталу до підсумку балансу підприємства і показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність.
2. Коефіцієнт фінансової залежності показує частку позикового капіталу в загальній валюті балансу підприємства.

3. Коефіцієнт фінансування розраховується як відношення залучених та власних коштів і характеризує залежність підприємства від залучених коштів.
4. Коефіцієнт поточної заборгованості розраховується як відношення короткострокових фінансових зобов'язань до загальної валюти балансу.
5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти, а яка капіталізована. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до власного капіталу підприємства.

Задача 8.3.11. Заповніть таблицю 28 та зробіть висновки щодо ефективності використання основних засобів підприємства.

Таблиця 28.
(тис. грн.)

№	Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
				абсолютне	відносне
1	Середньорічна вартість основних засобів	15 281	23 135	визначити	визначити
2	Чистий дохід	73 080	90 264	визначити	визначити
3	Прибуток від реалізації	18 110	19 454	визначити	визначити
4	Фондовіддача	визначити	визначити	визначити	визначити
5	Рентабельність реалізованої продукції	визначити	визначити	визначити	визначити
6	Рентабельність основних засобів	визначити	визначити	визначити	визначити

! Методичні вказівки

Найбільш узагальнюючим показником ефективності використання основних засобів є рентабельність основних засобів. Її рівень залежить не лише від фондовіддачі, а й від рентабельності продукції:

Задача 8.3.2. Обчислити коефіцієнти покриття, абсолютної та швидкої ліквідності, дати характеристику стану ліквідності активів підприємства, якщо:

- власні оборотні активи становлять 1150 тис. грн;
- поточні активи підприємства складають 2850 тис. грн;

- частка дебіторської заборгованості у складі поточних активів становить 40 %;
- грошові кошти та їх еквіваленти складають 25 тис. грн.

! Методичні
вказівки

При розв'язанні задачі необхідно керуватися методичними рекомендаціями до задачі 8.3.7.

Задачі для самостійної роботи студентів

Задача 8.3.13. Величина поточних активів підприємства "Лілея" на початок звітного періоду складала 9 873,5 тис. грн. Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) на цю дату становив 1,3.

Чи достатнім буде зменшення на кінець звітного періоду розміру короткострокових зобов'язань на суму 1350 тис. грн за незмінної величини поточних активів для досягнення коефіцієнтом покриття нормативного значення. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 8.3.14. *На основі даних торговельного підприємства розрахуйте розмір власного капіталу:*

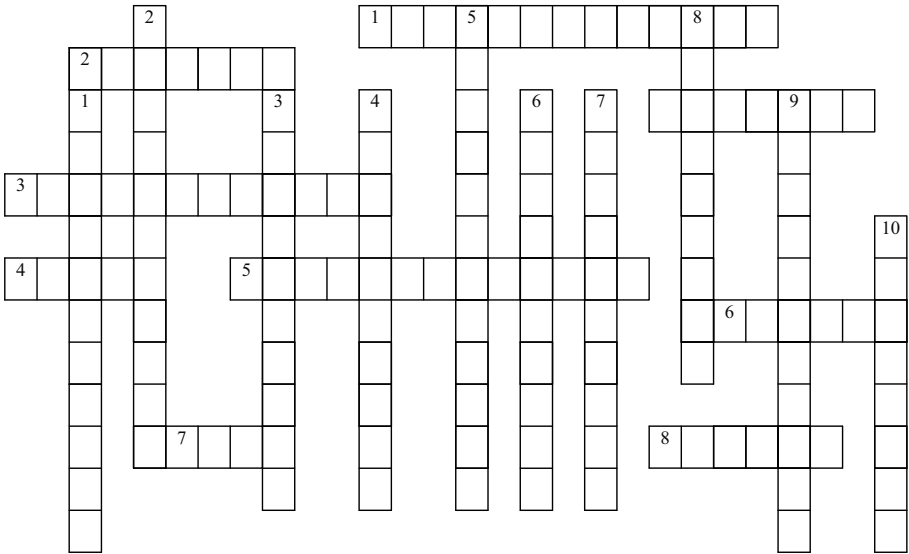
- 1) майно підприємства – 18780 тис. грн;
- 2) оборотні активи – 12354 тис. грн;
- 3) довгострокові зобов'язання – 5450 тис. грн;
- 4) відношення коефіцієнта маневреності функціонуючого капіталу до коефіцієнта абсолютної ліквідності складає 5:3.

Задача 8.3.15. *Чи достатнім буде збільшення суми поточних активів у 4 рази на кінець кварталу порівняно з початком кварталу при збільшенні короткострокових зобов'язань у 1,5 раза задля того, щоб коефіцієнт покриття відповідав нормативу, якщо оборотні активи підприємства станом на початок кварталу становили 20 тис. грн, а поточні зобов'язання були у 3 рази більші? Відповідь обґрунтуйте.*

ТЕМА 9. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

9.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Основний показник діяльності підприємства, що підлягає контролю в процесі управління підприємством.
2. Операційний бюджет, який містить інформацію про заплановані обсяги реалізації, ціни та доходи від реалізації кожного виду продукції
3. Результат перспективного фінансового планування основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства.
4. Фінансовий план, який може складатися у вигляді платіжного та податкового календаря.
5. Процес узагальнення та аналізу наявної у підприємства інформації з подальшим моделюванням і врахуванням чинників можливих варіантів розвитку ситуації та фінансових показників.
6. Оперативний фінансовий план, що складається у формі кошторису на короткостроковий період і забезпечує ефективний контроль за надходженням та витрачанням коштів на підприємстві.
7. Фінансовий документ, який складається на майбутній період на основі фінансово-економічних показників діяльності підприємства в поточному та минулому періодах.

8. Форма річного фінансового плану, яка складається з двох частин: перша – доходи та надходження грошових коштів; друга – витрати та відрахування грошових коштів.

За вертикаллю:

1. Бюджет, що характеризує доходи і витрати за операціями або окремими функціями підприємства.
2. Метод фінансового планування.
3. Система методів та інструментів, спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства, що включає інформаційне забезпечення, планування, координацію та контроль.
4. Метод фінансового планування.
5. Процес складання бюджетів і контролю за їх виконанням.
6. Одна з основних частин прогнозу руху грошових коштів, що характеризує операції, пов'язані з грошовими коштами.
7. Бюджет, в якому відображаються обсяг і структура грошових коштів та їх використання.
8. Довгострокова мета фінансової діяльності підприємства, що залежить від його фінансової політики, вибору найефективніших напрямів її досягнення.
9. Одна з основних частин прогнозу руху грошових коштів, що характеризує операції, пов'язані з грошовими коштами.
10. Фінансовий план, який складається на рік з поквартальною розбивкою, на основі загальної фінансової стратегії і фінансової політики підприємства.

???

9.2. Тестові завдання

Виберіть одну або декілька правильних відповідей.

1. Результатом перспективного фінансового планування є розробка:

- а) поточного фінансового плану;
- б) оперативного бюджету;
- в) фінансового бюджету;
- г) прогноз звіту про прибутки і збитки;
- д) прогноз руху грошових коштів;
- е) прогноз балансу активів і пасивів підприємства.

2. Ефективність реалізації фінансової стратегії досягається за рахунок:

- а) розроблення системи заходів, що забезпечують реалізацію фінансової стратегії;
- б) урахування чинників зовнішнього фінансового середовища;
- в) достовірної оцінки розробленої фінансової стратегії;
- г) використання фінансових можливостей;

- д) відповідності розробленої стратегії загальній стратегії підприємства – цілям, напрямам і етапам реалізації цих стратегій;
- е) узгодженості фінансової стратегії підприємства з прогнозованими змінами у зовнішньому підприємницькому середовищі;
- є) реалізації розробленої підприємством фінансової стратегії щодо формування власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів.

3. Фінансова стратегія підприємства забезпечує:

- а) визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;
- б) фінансове обґрунтування операційної й інвестиційної діяльності на перспективу;
- в) визначення способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану;
- г) визначення фінансових можливостей конкурентів, розробку та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;
- д) формування та ефективного використання фінансових ресурсів;
- е) виявлення найефективніших напрямів інвестування капіталу;
- є) відповідність дій підприємства його фінансовому стану та матеріальним можливостям;
- ж) визначення основної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямів фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами.

4. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах обмежується:

- а) відсутністю потреби у фінансовому плані підприємства;
- б) залученням фінансових ресурсів зовнішніх інвесторів;
- в) відсутністю реальної збалансованості планових витрат і доходів підприємства на основі принципів самокупності та самофінансування;
- г) високим рівнем невизначеності на ринку, яка пов'язана з тривалими глобальними змінами у всіх сферах суспільного життя (непередбаченість їх ускладнює фінансове планування);
- е) відсутністю ефективної нормативно-правової бази у сфері фінансового планування на підприємстві;
- є) обмеженістю фінансових можливостей у більшій кількості підприємств для залучення кваліфікованих фахівців.

5. Сутність нормативного методу фінансового планування полягає в тому, що:

- а) не тільки збалансовуються підсумкові показники доходів і витрат, а для кожної статті витрат визначаються конкретні джерела їх покриття;
- б) планові показники розраховуються на підставі аналізу фактичних фінансових показників, які беруться за базу, та їх зміни у плановому періоді;
- в) розробляються варіанти планових розрахунків і вибирається за різними критеріями оптимальний;

г) на основі встановлених фінансових норм і техніко-економічних нормативів розраховується потреба підприємства у фінансових ресурсах та визначаються їх джерела.

6. Етапами фінансового планування є:

- а) аналіз фінансового стану підприємства;
- б) оцінка фінансової стійкості підприємства;
- в) розрахунок потреби в оборотних коштах;
- г) визначення потреби в капітальних інвестиціях;
- д) обґрунтування розподілу вкладень між капітальними і фінансовими інвестиціями;
- е) аналіз фінансової ситуації;
- є) розробка загальної фінансової стратегії підприємства;
- ж) складання поточних фінансових планів;
- з) коригування, ув'язка й конкретизація фінансового плану;
- к) розробка оперативних фінансових планів;
- л) контролінг.

7. За класифікаційною ознакою – сферою діяльності визначають бюджети:

- а) функціональний (операційний);
- б) зведений (комплексний);
- в) статичний (стабільний);
- г) гнучкий;
- е) з операційної діяльності.

8. За класифікаційною ознакою – широтою номенклатури витрат визначають бюджети:

- а) з інвестиційної діяльності;
- б) з фінансової діяльності;
- в) з капітальних інвестицій;
- г) функціональний (оперативний);
- є) комплексний (зведений).

9. За класифікаційною ознакою – методами розробки визначають бюджети:

- а) поточний (поточних витрат);
- б) фінансовий;
- в) статичний (стабільний);
- г) гнучкий;
- д) стратегічний;
- е) комплексний.

10. Операційний бюджет включає:

- а) бюджет грошових коштів;
- б) бюджет капітальних інвестицій;

- в) бюджетний баланс;
- г) бюджетний звіт про прибутки та збитки;
- д) бюджет продаж.

11. У бюджеті капітальних інвестицій відображаються:

- а) планові грошові надходження і платежі;
- б) планові витрати, пов'язані зі збутом продукції і послуг;
- в) деталізований план поточних операційних витрат, відмінних від витрат, безпосередньо пов'язаних з виробництвом і збутом;
- г) строки закупівлі і кількість сировини, матеріалів і напівфабрикатів, які необхідно придбати для виконання виробничих планів;
- д) планові витрати, вибір проектів та джерела фінансування.

12. У бюджетному бухгалтерському балансі відображаються:

- а) майбутні грошові надходження підприємства і його витрати;
- б) кількість продукції, яку необхідно виготовити, щоб забезпечити запланований обсяг продаж і необхідний рівень запасів;
- в) необхідний робочий час у годинах, що потрібний для виконання плану виробництва;
- г) деталізований план виробничих витрат, необхідних для виконання плану виробництва;
- д) зміни фінансового й майнового стану підприємства за умови відображення в інших бюджетах господарських і фінансових операцій.

13. Бюджет підприємства – це:

- а) стандарт, з яким порівнюють досягнуті результати підприємства;
- б) один із способів одержання всебічної інформації про діяльність підприємства;
- в) один із способів перевірки виконання бюджетів підприємством;
- г) оперативний фінансовий план, що складається на короткостроковий період.

14. Фінансовий бюджет передбачає:

- а) бюджет грошових коштів;
- б) бюджет капітальних інвестицій;
- в) прогнозний бухгалтерський баланс;
- г) бюджет продаж;
- д) виробничий бюджет;
- е) бюджет витрат праці.

15. Операційний бюджет прибутків і збитків передбачає:

- а) виручку від реалізації продукції;
- б) собівартість продукції що реалізується;
- в) валовий прибуток;
- г) витрати на збут;
- д) адміністративні витрати;

- е) прибуток (збиток) від продаж;
- ж) позареалізаційний прибуток (збиток);
- з) інші прибутки (збитки).

16. Знаходження кількісного вираження взаємозв'язків між фінансовими показниками та чинниками, що їх визначають, уможливає такий метод фінансового планування, як:

- а) балансовий;
- б) нормативний;
- в) розрахунково-аналітичний;
- г) оптимізації планових рішень;
- д) моделювання.

17. Бюджет, який складається не для певного діапазону ділової активності підприємства і є динамічною базою порівняння результатів із запланованими показниками, називається;

- а) фінансовим;
- б) операційним;
- в) гнучким;
- г) бюджетом продажу.

18. Бюджет капітальних інвестицій є складовою бюджету:

- а) операційного;
- б) фінансового;
- в) грошових коштів;
- г) витрат;
- д) консолідованого.

19. Правильними співвідношеннями, які можуть бути критерієм оцінки реальності складеного бюджету, є співвідношення:

а) фактична виручка \geq виручці за бюджетом,
фактичні витрати \leq витрати за бюджетом,
фактичний прибуток \leq прибутку за бюджетом;

б) фактична виручка \leq виручці за бюджетом,
фактичні витрати \geq витратам за бюджетом,
фактичний прибуток \leq прибутку за бюджетом;

в) фактична виручка \geq виручці за бюджетом,
фактичні витрати \leq витрати за бюджетом,
фактичний прибуток \geq прибутку за бюджетом;

г) фактична виручка \geq виручці за бюджетом,
фактичні витрати \geq витратам за бюджетом,
фактичний прибуток \geq прибутку за бюджетом;

20. Система фінансового планування на підприємстві передбачає:

- а) перспективне фінансове планування;
- б) поточне фінансове планування;
- в) бюджетування;
- г) контролінг;
- д) бенчмаркінг.

9.3. Задачі

Задача 9.3.1. Складіть поточний фінансовий план підприємства на 1 квартал планового року якщо:

- 1) амортизаційні відрахування – 145 тис. грн;
- 2) приріст нормативу оборотних коштів – 43 тис. грн;
- 3) прибуток від звичайної діяльності – 180 тис. грн;
- 4) податок на прибуток – 54 тис. грн;
- 5) обсяг капітальних вкладень – 175 тис. грн;
- 6) фонд виплати дивідендів – 53 тис. грн;
- 7) резервний фонд – 26 тис. грн;
- 8) короткострокові кредити банку – 49 тис. грн;
- 9) погашення кредитів банку – 43 тис. грн;
- 10) надлишок власних оборотних коштів – 20 тис. грн;
- 11) інші витрати – 48 тис. грн;
- 12) інші надходження – 14 тис. грн;
- 13) доходи від здавання основних засобів в оренду – 34 тис. грн.

! Методичні
вказівки

Під час складання фінансового плану необхідно врахувати, що загальна сума доходів підприємства повинна дорівнювати загальній сумі витрат.

Фінансовий план краще скласти у вигляді таблиці.

Таблиця 29

№ з/п	Доходи	Сума, тис. грн.	№ з/п	Витрати	Сума, тис. грн.
1			1		
2			2		
2			3		
4			4		
	Разом			Разом	

Задача 9.3.2. Дайте оцінку реальності складеного на підприємстві операційного бюджету, якщо:

- 1) підприємство за бюджетом розраховувало в плановому періоді отримати чистий дохід від реалізації продукції в сумі 24 654 тис. грн, а фактично отримало 28 543 тис. грн;
 - 2) рівень сукупних витрат прогнозувався на рівні 72 % від обсягу реалізації, а фактично склав 76 %.
- Здійсніть розрахунки і зробіть висновки.

**! Методичні
вказівки**

Для відповіді на поставлене запитання необхідно:

- 1) розрахувати сукупні витрати за бюджетом та за фактом реалізації;
- 2) визначити суму валового прибутку, який було заплановано і фактично отримано.

Реальність бюджету можна оцінити з таких співвідношень:

- обсяг продажу: фактична виручка \geq виручці за бюджетом;
- сума витрат: фактичні витрати \leq витратам за бюджетом;
- сума прибутку: фактичний валовий прибуток \geq прибутку за бюджетом.

Велика різниця між бюджетними і фактичними значеннями основних показників буде свідчити про недосконале планування та неефективне використання ресурсів.

Задача 9.3.3. Складіть прогноз руху грошових коштів ВАТ "Бурян" на плановий рік на основі даних:

на прогнозований період підприємство планує:

- 1) отримати дохід від основної операційної діяльності в сумі 270 тис. грн;
- 2) провести емісію цінних паперів на суму 58 тис. грн;
- 3) нарахувати заробітну плату працівникам в межах 92 тис. грн;
- 4) здійснити капітальні вкладення на суму 168 тис. грн;
- 5) спрямувати на збільшення товарно-матеріальних запасів – 110 тис. грн;
- 6) отримати банківські кредити на суму 45 тис. грн;
- 7) інші доходи – 62 тис. грн;
- 8) інші надходження – 35 тис. грн;
- 9) на погашення позик та сплату процентів спрямувати 32 тис. грн;
- 10) сплатити податки та інші обов'язкові платежі – 28 тис. грн;
- 11) інші витрати – 40 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

Для розв'язку задачі необхідно скласти таблицю:

Таблиця 30

№ з/п	Показники	Сума, тис. грн.
Надходження грошових коштів		
1		
2		
3		
4		
5		
	Усього надходжень	
Витрачання грошових коштів		
1		
2		
3		
4		

5		
6		
	Усього витрат	

Задача 9.3.4. *Визначте:*

• *поріг рентабельності підприємства у вартісному та натуральному вираженні;*

• *запас фінансової стійкості підприємства на основі даних:*

- 1) у звітному періоді підприємство виготовило та реалізувало 5 000 одиниць продукції за ціною 200 грн;
- 2) постійні витрати на весь випуск товарної продукції склали 240 тис. грн;
- 3) змінні витрати на одиницю продукції склали 120 грн.

Дайте відповідь на запитання: як вплине на беззбитковий обсяг продаж прагнення керівництва підприємства за умови збереження маси прибутку на рівні звітного періоду збільшити виплати із заробітної плати адміністративно-управлінського персоналу, що призведе до зростання обсягу постійних витрат на 10 %?

! Методичні
вказівки

Для розв'язання задачі необхідно розрахувати:

1) *чистий дохід від реалізації продукції:*
обсяг реалізації x ціну;

2) *валовий прибуток від реалізації продукції;*

3) *маржинальний дохід підприємства:*

виручка – змінні витрати або постійні витрати + прибуток;

4) *частку маржинального доходу у виручці:*

маржинальний дохід
виручка від реалізації

Поріг рентабельності підприємства (або беззбитковий обсяг продажу) у вартісному вираженні (Пр_в) визначається за формулою:

Постійні витрати

$$Пр_v = \frac{\text{Постійні витрати}}{\text{Питома вага маржинального доходу у виручці}}$$

Поріг рентабельності у натуральному вираженні (Пр_н) розраховується:

$$Пр_n = \frac{\text{Постійні витрати}}{\text{Ціна одиниці виробу – змінні витрати на одиницю продукції}}$$

$$\text{Запас фінансової стійкості} = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Поріг рентабельності у вартісному вираженні}}$$

Задача 9.3.5. *Визначте мінімально необхідну потребу в оборотних коштах підприємства МП "Агат" на друге півріччя, якщо:*

- 1) обсяг реалізованої продукції за повною собівартістю за перше півріччя склав 620 тис. грн.;

2) у поточному періоді цикл обороту коштів (від дати купівлі сировини до дати надходження виручки від продажу готової продукції) складав 45 днів.

! Методичні
вказівки

1) Для розрахунку мінімальної суми грошей, потрібних підприємству для проведення поточних операцій в плановому періоді, необхідно визначити коефіцієнт обороту оборотних коштів (Коб) в поточному періоді за формулою:

$$K_{об} = \frac{K}{T}, \text{де}$$

K – кількість днів в періоді, що аналізується (у даному разі період, що аналізується – півріччя, тому рекомендується зазначати 180 днів);
 T – тривалість циклу обороту коштів (у днях).

2) Мінімально необхідна потреба в оборотних коштах на наступний рік визначається за формулою:

$$Пок = \frac{\text{Обсяг реалізації}}{\text{Коефіцієнт обороту}}$$

Задачі для самостійної роботи студентів

Задача 9.3.6. *Визначте:*

а) поріг рентабельності підприємства;

б) запас фінансової стійкості в звітному і плановому періоді, якщо:

- 1) у звітному періоді прибуток підприємства склав 54 120 грн, а маржинальний дохід склав 126 тис. грн, при цьому змінні витрати на весь обсяг реалізованої продукції склали 30 тис. грн;
- 2) підприємство планує в наступному періоді збільшити масу прибутку на суму 2 500 грн за незмінної величини маржинального доходу.

Задача 9.3.7. *Розрахуйте граничний (беззбитковий) рівень ціни продукції в звітному кварталі та зробіть прогноз ціни на продукцію на наступний квартал, якщо:*

- 1) підприємство планує за квартал виготовити та реалізувати 150 000 одиниць продукції; при цьому величина постійних витрат становитиме 247,5 тис. грн, а рівень змінних витрат – 48 %;
- 2) виробничі потужності підприємства дають можливість збільшити обсяг виробництва продукції на 10 000 одиниць за того самого рівня змінних витрат.

Задача 9.3.8. Підприємство передбачає збільшити виручку від реалізації продукції в плановому періоді на 15 %. У звітному періоді виручка від реалізації продукції склала 420 тис. грн; загальні змінні витрати склали 280 тис. грн, а постійні – 50 тис. грн. Необхідно розрахувати суму прибутку, який відповідає новому рівню виручки від реалізації продукції. Постійні витрати в плановому періоді не змінюються.

ЗАВДАННЯ ПІДВИЩЕНОЇ СКЛАДНОСТІ

Задача 9.3.9. методичні вказівки щодо виконання завдання з бюджетування.

Бюджет реалізації

В процесі складання бюджету реалізації необхідно дотримуватися наступних правил.

Зверху і зправа в *додатку А* позначено числові послідовності, що відповідають вісям абсцис та ординат комірок.

Це має метою спрощення подальшого орієнтування в числових масивах таблиць.

При визначенні обсягів платежів необхідно виходити з наступного:

1. Валовий дохід = Ціна одиниці * Обсяг реалізації

2. Оприбуткування відбувається за фактом відвантаження продукції покупцю, тобто ряд. 5 = ряд. 7.

3. Розрахунки з дебіторської заборгованості та безнадійної дебіторської заборгованості відбуваються за даними помісячного графіку фактичних надходжень. При цьому дебіторська заборгованість за продукцію дорівнює сумі фактичної післяплати за продукцію та безнадійної дебіторської заборгованості.

4. Безнадійна дебіторська заборгованість являє собою частку платежів від вартості післяплати за продукцією (дебіторської заборгованості), не погашених покупцями, тобто:

Безнад. дебіторс. заборг. = Валовий дохід * частка післяплати * частка безнад. дебіторс. заборг.

5. Графік надходжень від реалізації продукції, яка відвантажена, являє собою деталізовану інформацію щодо помісячних платежів клієнтів компанії, скорегованих на розмір безнадійної дебіторської заборгованості по кожному майбутньому місяцю після факту відвантаження продукції покупцеві.

Умови розрахунків за продукцію наступні:

1) спочатку оговорюються місячні ставки розрахунків за продукцію. Наприклад, місячна ставка передплати становить

30% від вартості продукції, оплати за фактом – 40% і післяплати (дебіторської заборгованості) – 30%.

За умовами завдання передплата і післяплата за продукцію здійснюється 15-го числа відповідно попереднього і наступного місяців за фактом відвантаження продукції.

2) Співвідноситься розклад платежів відповідно до комірок з графіку фактичних надходжень.

Спочатку визначається факт відвантаження продукції. Коміркою, що відповідає факту відвантаження продукції на горизонталі 12, є координата (5;12), оскільки саме вона відповідає перехрестю комірок, що позначають

1-й бюджетний місяць, - (5;6) й (1;12). Отже, платіж (4;12) характеризує передплату за продукцію, а (6;12) - післяплату.

3) Фактичні надходження з передплати за продукцією у комірці (5;6) визначаються так:

Передплата = Валовий доход у 1 міс.* (% передплати) = Комірка (5;7)* 30%.

Відповідно оплата за фактом відвантаження продукції покупцю - комірка (5;12) - визначатиметься так:

Оплата = Валовий доход у 1 міс. * 40%.

Фактичні надходження з післяплати розраховуються аналогічно за виключенням безнадійної дебіторської заборгованості з поставок у 1-му місяці, комірки (5;9).

Бюджет запасів готової продукції

Обсяги реалізації продукції, а також її запасів на складі в бюджеті виражаються у натуральних та вартісних показниках. (Додаток Б)

Обсяги запасів продукції визначаються залежно від нормативу запасів, зазначеного в умові завдання.

Визначаючи обсяги продукції до реалізації, необхідно виходити з формули:

Запаси _{початок} + Обсяг виробництва – Запаси _{кінець} = Обсяг реалізації,

де запаси _{початок} - запаси продукції на початок бюджетного періоду;

обсяг виробництва – обсяг виробництва продукції протягом бюджетного періоду;

запаси _{кінець} - запаси продукції на кінець бюджетного періоду;

обсяг реалізації - обсяг реалізації продукції протягом бюджетного періоду.

Виходячи з цієї формули, наведені у рядках 7 та 8 показники обсягу виробництва продукції розраховуються так:

Обсяг реалізації+ Запаси _{кінець}- Запаси _{початок}= Обсяг виробництва,

Отже, (4;7)=(4;1)+(4;4)-(3;4)

Вихідні умови для виконання індивідуального завдання

Варіант 1

Бюджет 1

20000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

21 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

1,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

2,5% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

30,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

50,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

20,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

2,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

2,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 2

Бюджет 1

20000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

21 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

0,5% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

1,5% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

55,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

45,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

2,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

3,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 3

Бюджет 1

18000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

28 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

1,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

2,5% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

20,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

60,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

20,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

0,5% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

2,5% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 4

Бюджет 1

19500 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

21 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

0,5% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

4,0% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

55,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

45,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

2,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

5,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 5

Бюджет 1

15000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

28 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

1,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

1,5% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

20,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

50,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

30,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

1,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

2,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 6

Бюджет 1

80000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

28 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

1,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

1,5% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

20,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

70,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

10,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

3,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

2,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 7

Бюджет 1

10000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

10 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

2,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

5,0% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

30,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

50,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

20,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

1,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

1,5% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 8

Бюджет 1

20000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

10 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

2,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

3,0% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

30,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

60,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

10,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

1,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

2,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 9

Бюджет 1

20000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

5 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

4,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

3,0% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

30,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

60,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

10,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

2,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

Бюджет 2

2,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

Варіант 10

Бюджет 1

35000 розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.

5 ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.

2,0% зростання ціни продукції кожного наступного місяця

3,0% зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця

40,0% частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).

50,0% частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).

10,0% частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.

2,0% частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією

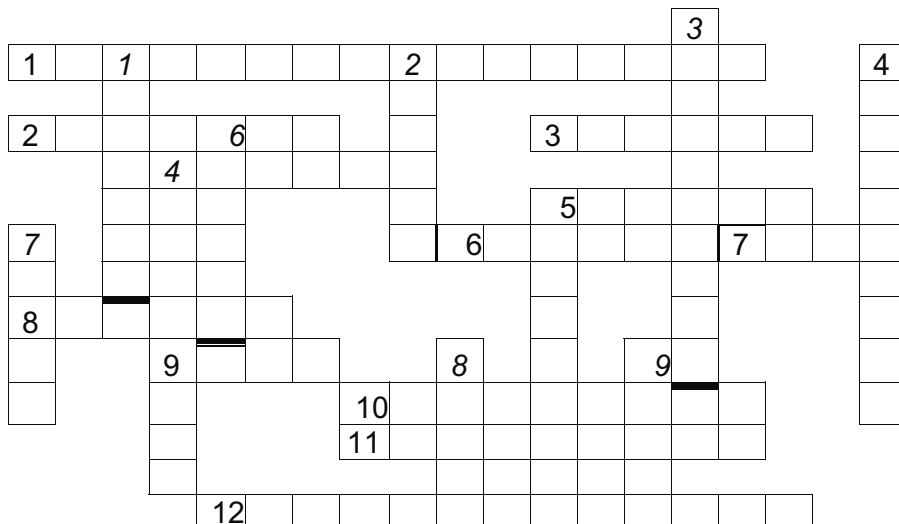
Бюджет 2

2,0% норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

ТЕМА 10. БАНКРУТСТВО ТА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

10.1. Фінансовий кросворд

За горизонталлю:

1. Комплекс послідовних, взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного характеру, які здатні забезпечити фінансове оздоровлення підприємства.
2. Юридична чи фізична особа, яка має намір узяти або бере фінансову чи іншу матеріальну участь у санації підприємства, що перебуває в кризі.
3. Нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між балансовою вартістю активів підприємства і його звичайною вартістю як цілісного майнового комплексу.
4. Одна з форм обов'язкової фінансової звітності підприємства.
5. Кошти, що надають у користування юридичним чи фізичним особам на обумовлений строк та під відсоток.
6. Угода, яка передбачає досягнення домовленості між боржником та кредиторами щодо пролонгації строків повернення платежів або щодо зменшення суми боргів.
7. Перерахування певної суми до Державного бюджету при поданні до господарського суду заяви про банкрутство.
8. Один із видів реорганізації підприємства.

9. Сукупність усіх видів майнових активів банкрута, що належать йому на правах власності або повного господарського відання – ліквідаційна...
10. Зупинення виконання боржником грошових зобов'язань та зобов'язань зі плати податків та зборів, строк виконання яких настав до прийняття відповідного рішення господарського суду.
11. Один із видів банкрутства, виникає внаслідок навмисного приховування факту стійкої фінансової неспроможності підприємства шляхом подання недостовірних даних кредиторам, державним органам, зацікавленим особам.
12. Форма реструктуризації активів, що полягає в переведенні дебіторської заборгованості в більш ліквідні форми оборотних активів.

За вертикаллю:

1. Комплекс послідовних, взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного характеру та соціальних заходів, які спрямовані на відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства-боржника у довгостроковому періоді.
2. Один із видів банкрутства.
3. Розпродаж майнових активів банкрута з метою задоволення визнаних господарським судом претензій кредиторів, повне припинення діяльності юридичної особи.
4. Сукупність методів і процедур з координації, планування, обліку, контролю та ризик-менеджменту та методичного забезпечення прийняття управлінських рішень.
5. Юридична або фізична особа, яка має підтвердженні належними документами грошові вимоги до боржника.
6. Підприємство – об'єкт реорганізаційної угоди (поглинання).
7. Звернення до господарського суду з заявою про стягнення заборгованості.
8. Фаза розбалансованої діяльності підприємства.
9. Самостійне розпорядження майном боржника, укладення від імені боржника мирової угоди – це права чи обов'язки керуючого санацією.

???

10.2. Тестові завдання

Виберіть одну правильну відповідь.

1. Процес безперервного порівняння виробничих процесів, методів і технологій одного підприємства з аналогічними об'єктами інших підприємств, які не є його конкурентами – це:

- а) аналіз точки беззбитковості;
- б) функціональний бенчмаркінг;
- в) вартісний аналіз;
- г) внутрішній бенчмаркінг;
- д) СОФТ – аналіз.

2. Основною метою санаційного аудиту є:

- а) визначення достовірності звітності підприємства, її повноти і відповідності чинному законодавству;
- б) формування висновків щодо реального фінансового стану підприємства;
- в) оцінка санаційної спроможності підприємства на основі аналізу фінансово-господарської діяльності та наявної санаційної концепції;
- г) розробка санаційної концепції підприємства;
- д) визначення повноти та правильності нарахування та сплати податкових платежів у бюджет.

3. Збільшення суми грошових активів за рахунок внутрішніх фінансових джерел можна досягти:

- а) ліквідацією портфеля короткострокових фінансових вкладень;
- б) рефінансуванням дебіторської заборгованості;
- в) продажем частини основних фондів чи окремих структурних підрозділів підприємства;
- г) збільшенням статутного фонду підприємства;
- д) зниженням собівартості продукції.

4. Згорання інвестицій, здійснюваних підприємством, що знаходиться у фінансовій кризі, проводиться:

- а) якщо підприємство є неплатоспроможним;
- б) якщо відсутні джерела для продовження фінансування інвестицій;
- в) з метою збільшення вхідних грошових потоків;
- г) з метою зменшення вихідних грошових потоків;
- д) у разі якщо це приводить до суттєвого збільшення витрат виробництва.

5. Альтернативна санація передбачає:

- а) альтернативний вибір фінансових джерел санації між власними та залученими;
- б) комбінацію зменшення та збільшення статутного фонду підприємства;
- в) зменшення номінальної вартості статутного фонду (акцій) або безповоротну фінансову допомогу власників;
- г) трансформацію боргу у власність.

6. До заходів щодо фінансової реструктуризації можна віднести:

- а) реструктуризація заборгованості перед кредиторами;
- б) злиття підприємств;
- в) ліквідація підприємства;
- г) збільшення статутного фонду;
- д) заморожування інвестиційних вкладень.

7. У проєкті мирової угоди даються пропозиції боржника за такими позиціями:

- а) мораторій;

- б) бажаний період пролонгації заборгованості;
- в) бажана сума списання заборгованості за платежами в бюджет;
- г) обсяг початкового погашення заборгованості;
- д) сума необхідного санаційного кредиту.

8. Ліквідаційна маса – це...

- а) майно, що залишилося після ліквідації підприємства-банкрута;
- б) сукупність майнових активів банкрута, що належать йому на правах власності або повного господарського відання;
- в) майнові активи банкрута, що підлягають ліквідації (розпродажу);
- г) усі майнові активи, що знаходяться у розпорядженні банкрута;

9. Рішення про укладання мирової угоди приймається:

- а) одноголосним рішенням членів комітету кредиторів;
- б) більшістю голосів членів комітету кредиторів;
- в) за умови, що всі кредитори, чий вимоги забезпечені заставою дали свою письмову згоду;
- г) арбітражним керуючим;
- д) господарським судом;
- е) ліквідатором.

10. Санація балансу пов'язана з:

- а) зміною розмірів та структури першого розділу пасиву балансу;
- б) зміною розмірів та структури другого розділу пасиву балансу;
- в) зміною розмірів та структури третього розділу пасиву балансу;
- г) зміною розмірів та структури першого розділу активу балансу;
- д) зміною розмірів та структури пасиву балансу.

11. До найважливіших функцій контролінгу належать:

- а) кредитування;
- б) управління вхідними грошовими потоками;
- в) управління кредиторською заборгованістю;
- г) покриття ризику;
- д) передача управління дебіторською заборгованістю.

12. З метою реструктуризації виробництва можуть здійснюватись такі заходи:

- а) зміна керівництва;
- б) впровадження нових форм управління;
- в) диверсифікація асортименту продукції;
- г) списання заборгованості;
- д) рефінансування дебіторської заборгованості.

13. Ліквідаційна комісія виконує такі функції:

- а) управляє майном банкрута;
- б) вживає заходів для стягнення дебіторської заборгованості;
- в) здійснює реалізацію майна банкрута;

- г) здійснює санацію банкрута;
- д) здійснює інвентаризацію майна банкрута;
- е) затверджує ліквідаційний баланс підприємства-банкрута.

14. Інформаційна система, яка сигналізує керівництву підприємства про потенційні ризики:

- а) бенчмаркінг;
- б) контролінг;
- в) бюджетування;
- г) система раннього попередження і реагування.

15. Підстави для переведення комерційного банку у режим фінансового оздоровлення:

- а) відсутність системи ризик-менеджменту;
- б) віднесення банку до категорії проблемних;
- в) недостатній рівень капіталу;
- г) порушення нормативів установлених банківським законодавством;
- д) сплата штрафних санкцій за порушення податкового законодавства.

16. Комерційному банку, який переведений у режим фінансового оздоровлення, забороняється:

- а) залучати вклади фізичних осіб;
- б) купувати акції інших юридичних осіб;
- в) надавати нові кредити;
- г) залучати кредити;
- д) виконувати довірчі операції.

17. Перша в світі модель дискримінантного аналізу, що використовується для прогнозування банкрутства – це модель:

- а) Альтмана;
- б) Спрінгейта;
- в) Вайбеля;
- г) Бівера;
- д) Ковальова.

18. Характерною рисою санаційного аудиту є те, що:

- а) він проводиться тільки незалежними аудиторськими фірмами;
- б) він проводиться тільки на підприємствах, що перебувають у кризовому стані;
- в) він проводиться тільки з метою оцінки достовірності звітності підприємств;
- г) він проводиться з метою оцінки санаційної спроможності підприємств;
- д) він проводиться тільки перед складанням ліквідаційного балансу.

19. Однофакторна модель прогнозування банкрутства – це модель:

- а) Альтмана;

- б) Спрінгейта;
- в) Вайбеля;
- г) Бівера;
- д) Ковальова.

20. Знайти відповідності:

- 1) На підготовчому засіданні господарського суду:
- 2) На попередньому засіданні господарського суду:
 - а) розглядається реєстр вимог кредиторів
 - б) з'ясовуються ознаки неплатоспроможності.
 - в) визначається розмір визнаних судом вимог кредиторів, які включаються до реєстру вимог кредиторів
 - г) оцінюється відгук боржника на позов
 - д) виноситься ухвала, якою заявник зобов'язується подати до офіційних друкованих органів оголошення про порушення справи про банкрутство з метою виявлення всіх кредиторів та осіб, які виявили бажання взяти участь у санації боржника.

21. Фізична або юридична особа, яка має намір взяти фінансову або іншого роду матеріальну участь у санації підприємства, що перебуває у фінансовій кризі – це:

- а) ліквідатор;
- б) розпорядник майна;
- в) арбітражний керуючий;
- г) санатор;
- д) кредитор.

22. Якщо комітетом кредиторів не прийнято рішення про санацію боржника – містоутворюючого підприємства:

- а) господарський суд визнає таке підприємство банкрутом та відкриває ліквідаційну процедуру;
- б) господарський суд може винести ухвалу про санацію боржника за клопотанням органу місцевого самоврядування або центрального органу виконавчої влади, які є учасниками провадження у справі про банкрутство, за умови укладення ними з кредиторами договору поруки за зобов'язаннями боржника;
- в) господарський суд уповноважений сам приймати відповідне рішення щодо такого підприємства.

23. З метою реструктуризації активів можуть здійснюватись такі заходи:

- а) зміна керівництва;
- б) впровадження нових форм управління;
- в) диверсифікація асортименту продукції;
- г) списання заборгованості;
- д) рефінансування дебіторської заборгованості;

10.3. Задачі

Задача 10.3.1. Розрахувати показник економічної доданої вартості (EVA), за таких даних:

- сума інвестовано капіталу – 1000 тис. грн, в тому числі власного – 40 %.
- середньозважена вартість капіталу – 20 %;
- прибуток від операційної діяльності (до оподаткування) – 300 тис. грн.

Зробити висновки.

**! Методичні
вказівки**

Показник економічної доданої вартості (EVA) дає змогу оцінити ефективність проведених санаційних заходів з точки зору його власників. EVA розраховується шляхом коригування чистого прибутку на величину плати за весь інвестований у підприємство капітал.

$$EVA = (Pr - P_{np}) - IK * ЦК = (ЧП / IK - ЦК) * IK = (P_{ик} - ЦК) * IK, \text{ де}$$

Pr – прибуток підприємства до оподаткування;

P_{np} – податок на прибуток;

IK – інвестований в підприємство капітал

ЦК – середньозважена ціна інвестованого капіталу

ЧП – чистий прибуток

P_{ик} – рентабельність інвестованого капіталу.

Задача 10.3.2. Визначте сумарний санаційний прибуток акціонерного товариства, якщо планом санації передбачено реалізацію таких операцій з фінансової реструктуризації:

- пролонгація 10 місяців поточних зобов'язань перед комерційним банком на загальну суму в 50 тис. грн;
- передано до анулювання акції підприємства номінальною вартістю 6 тис. грн, витрати на операцію 1 тис. грн
- списання нарахованих, але не виплачених власникам підприємства дивідендів на суму 10 тис. грн;
- урегулювання заборгованості перед постачальником сировини на загальну суму 120 тис. грн: 20 тис. грн – шляхом пролонгації на рік; 80 тис. грн – списання; решта була виплачена кредитору.
- непокритий збиток підприємства за даними бухгалтерського обліку становить 150 тис. грн;
- накопичений за останніх три роки збиток за даними податкового обліку становить 60 тис. грн.

**! Методичні
вказівки**

При розв'язанні задачі слід пам'ятати, що санаційний прибуток виникає в разі викупу підприємством власних акцій за ціною нижчою номіналу чи безоплатної передачі їх до анулювання або при одержанні безповоротної фінансової допомоги від власників, кре-

диторів, зацікавлених осіб. Застосування цього методу санації балансу доцільне в разі неможливості застосування інших заходів.

Задача 10.3.3. Оцінити ймовірність настання банкрутства підприємства, на основі даних про його фінансово-господарську діяльність, наведених в таблиці 31.

Таблиця 31

Показник	Базисний рік	Звітний рік
Амортизація	20	11
Грошові кошти на рахунках	10	15
Довготермінові кредити банків	100	140
Короткотермінові кредити банків	20	55
Дебіторська заборгованість	56	78
Чистий прибуток	76	30
Заборгованість перед бюджетом	14	21
Заборгованість з заробітної плати	15	23

! Методичні
вказівки

З метою виявлення загрози банкрутства та ознак формування незадовільної структури балансу використовують коефіцієнт Бівера.

Коефіцієнт Бівера розраховується як відношення суми чистого прибутку і нарахованої амортизації до суми довгострокових і поточних зобов'язань за формулою:

$$K_6 = (Ч_n + \Phi_a) : (ДЗ + КЗ), \text{ де}$$

K_6 – коефіцієнт Бівера;

$Ч_n$ і Φ_a – чистий прибуток і амортизація, наведені у формі № 2 "Звіт про фінансові результати";

$ДЗ$ і $КЗ$ – довгострокові і поточні зобов'язання, наведені у формі № 1 "Баланс".

Якщо протягом тривалого часу (1,5 – 2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2 – відображає небажане скорочення частки прибутку, спрямованої на розвиток виробництва. Така тенденція в кінцевому випадку призводить до незадовільної структури балансу, коли підприємство починає працювати в борг.

Задача 10.3.4. Господарський суд у рамках провадження справи про банкрутство ВАТ "Пошук" прийняв рішення про його ліквідацію. Статутний капітал ВАТ "Пошук" складає 1 млн грн. Витрати на ведення справи про банкрутство склали 35 тис. грн. Чистий дохід від реалізації ліквідаційної маси склав 600 000 грн. **Визначити, в якій черговості та в якому обсязі будуть задоволені такі вимоги кредиторів:**

- Заборгованість з оплати праці – 70 000 грн.
- Виплата вихідної допомоги працівникам – 140 000 грн.

- Витрати на оплату послуг ліквідатора – 20 000 грн.
- Заборгованість перед державним бюджетом по ПДВ – 20 000 грн.
- Заборгованість перед Пенсійним фондом – 35 000 тис. грн.
- Заборгованість перед комерційним банком за кредити, забезпечені заставою – 100 000 грн, незабезпечені заставою 150 000 грн.
- Заборгованість перед постачальниками – 150 000 грн.

! Методичні
вказівки

При розв'язанні задачі слід керуватися вимогами Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30 червня 1999 р. № 784 (зі змінами та доповненнями). Зокрема ст. 31 зазначеного

Закону встановлюється така черговість погашення вимог кредиторів:

– **у першу чергу задовольняються:**

- вимоги, забезпечені заставою;*
 - вимоги щодо виплати заборгованості із заробітної плати за три місяці роботи, що передують порушенню справи про банкрутство чи припиненню трудових відносин у разі звільнення працівника до порушення зазначеної справи, грошової компенсації за всі невикористані дні відпустки, інших коштів, належних працівникам у зв'язку з оплачуваною відсутністю на роботі, право на які виникло протягом трьох останніх місяців до порушення справи про банкрутство чи припинення трудових відносин, а також вихідної допомоги, належної працівникам у зв'язку з припиненням трудових відносин, у тому числі відшкодування кредиту, отриманого на ці цілі;*
 - витрати Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що пов'язані з набуттям ним прав кредитора щодо банку;*
 - витрати, пов'язані з провадженням у справі про банкрутство в господарському суді та роботою ліквідаційної комісії, у тому числі:*
 - витрати на оплату праці арбітражних керуючих (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора).*
- **у другу чергу задовольняються вимоги,** *що виникли із зобов'язань банкрута перед працівниками підприємства-банкрута (крім повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду), крім вимог, задоволених у першу чергу, зобов'язань, що виникли внаслідок заповідання шкоди життю та здоров'ю громадян, зобов'язань зі сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та інші види загальнообов'язкового державного соціального страхування.*
- **у третю чергу задовольняються вимоги** *щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів).*
- **у четверту чергу задовольняються вимоги** *кредиторів, не забезпечені заставою, у тому числі і вимоги кредиторів, що виникли із зобов'язань у процедурі розпорядження майном боржника чи в процедурі санації боржника;*
- **у п'яту чергу задовольняються вимоги** *щодо повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду підприємства;*
- **у шосту чергу задовольняються інші вимоги.**

Вимоги кожної наступної черги задовольняються в міру надходження на рахунок коштів від продажу майна банкрута після повного задоволення вимог попередньої черги. У разі недостатності коштів, одержаних від продажу майна банкрута, для повного задоволення всіх вимог однієї черги вимоги задовольняються пропорційно сумі вимог, що належить кожному кредиторів однієї черги.

Задача 10.3.5. Яким був фінансовий результат на підприємстві перед проведенням на ньому санаційних заходів, якщо за результатами проведення санації з інвестуванням 3 млн грн та з ефективністю санації, що складає 1,1 на підприємстві наприкінці терміну санації отримано прибутку у сумі 1,3 млн грн? Скільки додаткового прибутку отримало підприємство в результаті здійснення санаційних заходів?

**! Методичні
вказівки**

Оцінка ефективності санаційних заходів може бути здійснена за допомогою формули:

$$E = \frac{\text{Додатковий прибуток після санації}}{\text{Обсяг вкладень на антикризові заходи}}$$

Слід тож врахувати, що додатковий прибуток розраховується як різниця між фінансовими результатами до та після санації.

Відповіді на кросворди

Відповіді на кросворд до теми 1

- За горизонталлю:** 1. Акція. 2. Закон. 3. Планування.
4. Інструкція. 5. Консорціум. 6. Концерн.
За вертикаллю: 1. Самофінансування. 2. Фінансування.
3. Контроль. 4. Прибуток. 5. Асоціація. 6. Розподіл.
7. Податок. 8. Страхування. 9. Самоокупність. 10. Постанова.
11. Саморегулювання. 12. Дисконт.

Відповіді на кросворд до теми 2

- За горизонталлю:** 1. Індосат. 2. Чек. 3. Трасант.
4. Приватний. 5. Покритий. 6. Доміцильований. 7. Депозитний.
За вертикаллю: 1. Відзивний. 2. Вексель. 3. Тратта.
4. Акредитив. 5. Ремітент. 6. Товарний. 7. Кредитний.

Відповіді на кросворд до теми 3

- За горизонталлю:** 1. "Витрати". 2. Формування.
3. Порівнянна (продукція). 4. Нерозподілений (прибуток).
5. Собівартість. 6. Штрафи. 7. "Запаси".
За вертикаллю: 1. Рентабельність. 2. Розподіл. 3. Дивіденди.
4. Беззбиткова (діяльність). 5. Використання. 6. Ціна. 7. Збиток.
8. Економічний (метод). 9. Прибуток. 10. Чистий (прибуток). 11.
Субсидії.

Відповіді на кросворд до теми 4

- За горизонталлю:** 1. Збиток. 2. Стабільність. 3. Квартал.
4. Внесок. 5. Майно. 6. Єдиний. 7. Яхти. 8. Бюджет.
9. Виручка. 10. Справедливість.
За вертикаллю: 1. Рівномірність. 2. Обов'язковість.
3. Ставка. 4. Збір. 5. Пільги. 6. Відрахування. 7. Доступність.
8. Суб'єкт. 9. (М) Мотоцикли. 10. Об'єкт. 11. Пеня.
12. Родючість. 13. Рента. 14. Мито. 15. Пиво. 16. Акциз. 17. ПДВ.

Відповіді на кросворд до теми 5

- За горизонталлю:** 1. Знос. 2. Оновлення. 3. Ремонт.
4. Склад. 5. Вибуття. 6. Фондомісткість.
7. Індексація. 8. Відтворення. 9. Лізинг.
10. Амортизація. 11. Вартість. 12. Балансова. 13. Норми.
За вертикаллю: 1. Капвкладення. 2. Фондовіддача.
3. Оренда. 4. Монтаж. 5. Моральний. 6. Експлуатація. 7. Споруда

Відповіді на кросворд до теми 6

- За горизонталлю:** 1. Оборотність. 2. Чисті. 6. Брак. 8. День.
10. Нормування. 12. Потреба. 13. Валові. 14. Активи.
15. Нестача. 16. Вивільнення. 17. Ліквідність.

18. Аналітичний. 19. Сталі. 20. Норма. 22. Напівфабрикати.
23. Надлишок. 24. Кошти. 25. Транспортний. 26. Уїлсон. 27. Норматив.
28. Цикл. 29. Матеріали.

За вертикаллю: 4. Страховий. 5. Запас. 7. Тара. 9. Наявність.
11. Прибуток. 21. "Запаси".

Відповіді на кросворд до теми 7

За горизонталлю: 1. Сконто. 2. Трасат. 3. Збутова. 4. Акцепт.
5. Тратта. 6. Процент. 7. Позичальник. 8. Ремітент. 9. Векселедавець.
10. Строковість. 11. Окупність. 12. Факторинг. 13. Штраф.
14. Майно. 15. Фінансовий.

За вертикаллю: 1. Овердрафт. 2. Форфейтинг. 3. Прострочення.
4. Трасант. 5. Договір. 6. Кредитор. 7. Ризик.
8. Термін. 10(К) Контокорент. 9. Авальний. 11 (П). Платність.
12 (В). Виробнича. 13. Іпотека. 14. Ліміт. 15. Товарний.
16. Дисконт. 17. Вексель.

Відповіді на кросворд до теми 8

За горизонталлю: 1. Поточні. 2. Ліквідність. 3. Прибуток. 4.
Активи. 5. Трендовий. 6. Кризовий. 7. Предикативні. 8. Стаття.
9. Баланс. 10. Відсотки. 11. Зобов'язання.

За вертикаллю: 1. Кредитор. 2. Збиток. 3. Платоспроможність.
4. Абсолютна. 5. Визнання. 6. Дескриптивні. 7. Рефінансування.
8. Рентабельність. 9. Леверидж.

Відповіді на кросворд до теми 9

За горизонталлю: 1. Прибутковість. 2. Продажу. 3. Прогноз.
4. Оперативний. 5. Прогнозування. 6. Бюджет. 7. План. 8. Баланс.

За вертикаллю: 1. Операційний. 2. Нормативний.
3. Контролінг. 4. Балансовий. 5. Бюджетування.
6. Витрачання. 7. Фінансовий. 8. Стратегія. 9. Надходження.
10. Поточний.

Відповіді на кросворд до теми 10

За горизонталлю: 1. Реструктуризація. 2. Санатор. 3. Гудвіл.
4. Баланс. 5. Кредит. 6. Мирова. 7. Мито. 8. Злиття. 9. Маса.
10. Мораторій. 11. Приховане. 12. Рефінансування.

За вертикаллю: 1. Санація. 2. Умисне. 3. Ліквідація.
4. Контролінг. 5. Кредитор. 6. Таргет. 7. Позов. 8. Криза.
9. Права.

Відповіді на задачі

Тема 1

1.3.1. Ні, тому що обсяг валового доходу за рік більший за встановлені межі.

1.3.2. 30 грн. і 57 тис. грн.

1.3.3. 12,5 грн. і 32 коп.

1.3.4. Так.

1.3.5. 14,75 грн.

1.3.6. 17 грн.

1.3.7. 5 грн і 2,65 грн.

Тема 2

2.3.1. 53 542,06 грн.

2.3.2. 2 714,68 тис. грн.

2.3.3. 22 350 грн.

2.3.4. 1 638 грн.

2.3.5. 1

2.3.6. 271 грн.

2.3.7. 216 грн.

2.3.8. 47 162 грн.

2.3.9. 286 789 грн.

2.3.10. Підприємство "Ардо" – 200 грн кредиторська заборгованість, підприємство "Борис" – 47 600 грн кредиторська заборгованість, підприємство "Славута" – 47 800 грн дебіторська заборгованість.

2.3.11. 187 000 грн.

2.3.12. 395 000 грн.

2.3.13. Сума контракту – 34 680 грн, додатковий прибуток – 1 680 грн.

Тема 3

3.3.1. Знижувати ціну недоцільно, оскільки це призведе до втрати прибутку в сумі 152,04 тис. грн.

3.3.2. Зростання обсягу реалізації в поточному році на 16 % приведе до зростання прибутку на 3 213,92 тис. грн.

3.3.3. Рентабельність горілки становить 15 %, вина "Ізабелла" – 42 %, вина "Кадарка" – 37 %.

3.3.4. Прибуток від реалізації продукції в звітному періоді дорівнює 91,25 тис. грн., у плановому – 51,11 тис. грн.

3.3.5. 1622 тис. грн.

3.3.6. 19 062,5 грн.

3.3.7. Основна – 200 тис. грн; інша операційна – 270 тис. грн; операційна – 242 тис. грн; фінансова – 0 тис. грн інша звичайна – 85 тис. грн; звичайна – 327 тис. грн

3.3.8. 29 400 грн.

3.3.9. 38 100 грн.

3.3.10. Прибуток у планованому періоді на основі показника базової рентабельності – 55,2 тис. грн, з урахуванням змін у собівартості та у відпускних цінах на продукцію прибуток підприємства складе 63,62 тис. грн.

3.3.11. 74 480 грн.

3.3.12. Обсяг виробництва продукції повинен збільшитися на 1388 одиниць.

3.3.13. Результат від реалізації продукції в звітному році – 159,6 тис. грн, у наступному – 165,2 тис. грн.

3.3.14. 164,88 тис. грн.

3.3.15. 71 тис. грн

Тема 4

4.3.1. Сума комунального податку за звітний квартал складає 42,5 грн.

4.3.2. Підприємство не може перейти на спрощену систему оподаткування, тому що здійснює розрахунки за бартером.

4.3.3. Нарахування 2 672,6 грн; утримання 119,9 грн.

4.3.4. 450 тис. грн.

4.3.5. Скоригований валовий дохід за звітний квартал дорівнює 642 тис. грн.

4.3.6. 448 тис. грн.

4.3.7. 14,5 тис. грн.

4.3.8. 112 тис. грн.

4.3.9. Підприємство сплатило до бюджету ПДВ в сумі, що складає 3330 грн.

4.3.10. Підприємство сплатило податок на прибуток в сумі 122 тис. грн та ПДВ – 567 тис. грн.

4.3.11. Товариство за звітний рік нарахувало податку на прибуток у розмірі 340 тис. грн, а до бюджету сплатило 160 тис. грн.

4.3.12. 155 6297,6 грн.

4.3.13. 2 460 грн.

4.3.14. Нарахована сума податку на прибуток склала 216,25 тис. грн, а фактично підприємство сплатило до бюджету 110 тис. грн.

4.3.15. Сума акцизного збору – 405 тис. грн, сума ПДВ – 326 тис. грн.

4.3.16. Оподатковуваний прибуток – 160 тис. грн, сплачений податок на прибуток – 35 тис. грн.

4.3.17. Вартість автомобіля 2007 р. вип. збільшиться на суму непрямих податків у розмірі – 7 819 грн, автомобіля 2003 р. вип. – на 19 218 грн, автомобіля 1999 р. вип. – 22 413 грн.

4.3.18. 480 тис. грн.

4.3.19. 1250 грн.

4.3.20. Підприємство має право на відшкодування 40 тис. грн ПДВ із бюджету.

4.3.21. 2 тис. грн.

4.3.22. 2 072 тис. грн.

4.3.23. Сума єдиного податку 18 тис. грн, з них підлягає сплаті до бюджету 6 тис. грн.

4.3.24. 2 006,4 тис. грн.

4.3.25. Виручка 158 760 грн; відпускна ціна 1 літра пива – 5,29 грн.

4.3.26. Нараховано податку на прибуток – 66 тис. грн, сплачено – 49 тис. грн.

4.3.27. 245,6 тис. грн.

Тема 5

5.3.1. Залишкова вартість на кінець восьмого року експлуатації становить 104 тис. грн, місячна норма амортизації становить 2 тис. грн.

5.3.2. 4 роки.

5.3.3. 66 422 грн.

5.3.4. 7,78 %.

5.3.5. так, вдасться.

5.3.6. 444 960 грн.

5.3.7. 134,6 тис. грн

5.3.8. Ко – 0,05; Кв – 0,1.

5.3.9.

Коефіцієнт	На початок року	На кінець року
Частка активних основних засобів	$9780+2564=0,640$	0,658
Коефіцієнт зносу	0,226	0,229
Коефіцієнт придатності	0,774	0,771
Коефіцієнт оновлення		0,245
Коефіцієнт вибуття		0,066

5.3.10. Сума амортизаційних відрахувань у п'ятий рік 8 435 грн. Залишкова вартість автомобіля після 4-х років його експлуатації 13 415 грн.

5.3.11. 12,5% і 25 %. Вибір методу амортизації обладнання залежить від можливості підприємства підвищити ціну на продукцію. Оскільки при застосуванні прискорених методів нарахування амортизації у перші роки експлуатації основних засобів суттєво зростають виробничі витрати, а значить – знижується прибуток. Враховуючи не дуже тривалий термін експлуатації і високу норму амортизації підприємству, можна порадити використовувати прямолінійний метод нарахування амортизації.

5.3.12. 30 075 грн.

Тема 6

6.3.1. Норматив оборотних коштів з основних матеріалів складає 12 048,75 грн.

6.3.2. Поточний запас заплановано у 8 днів, страховий – у 4 дні.

6.3.3. Норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві складає 132 825 грн.

6.3.4. 1 319,3 грн.

6.3.5. Потреба в оборотних коштах у плановому році складає 2 673,3 тис. грн.

6.3.6. Потреба в оборотних коштах на наступний рік – 836,7 тис. грн, розмір абсолютної економії оборотних коштів – 154,56 тис. грн.

6.3.7. Розмір абсолютної економії оборотного капіталу склав 1 060,08 грн., унаслідок прискорення обороту оборотних коштів прибуток підприємства збільшився на 712,5 грн.

6.3.8. Приріст нормативу оборотних коштів у звітному кварталі фінансуватиметься за рахунок приросту заборгованості із заробітної плати в сумі 1 461,8 грн, а також за рахунок прибутку – 1 038,2 грн.

6.3.9. 6 400 грн.

6.3.10. Оптимальна кількість матеріалу в одній партії в разі придбання сировини за власні кошти становить 483 кг, за кредитні ресурси – 863 кг.

6.3.11. 256 кг.

6.3.12. Оптимальний розмір однієї партії поставки 5 000 кг, необхідно здійснити 25 поставок на рік, тобто потрібно робити замовлення один раз на 14 днів.

6.3.13. Операційний цикл на підприємстві в звітному кварталі триває 31 день, внаслідок іммобілізації частини оборотного капіталу тривалість операційного циклу скоротиться на шість днів, що приведе до абсолютної економії 3480 грн оборотних коштів.

6.3.14. Обсяг реалізації продукції в звітному кварталі становить 180 тис. грн.

6.3.15. Оптимальна сума грошей – 200 тис. грн; кількість операцій з конвертації – 10; витрати на проведення описаної політики управління грошовими коштами – 2 тис. грн.

6.3.16. 128 тис. грн.

6.3.17. Потреба в оборотних коштах на наступний рік складає 409,9 тис. грн, при цьому сума вивільнення коштів становитиме 2 871,6 грн.

6.3.18. 540 тис. грн.

6.3.19. 55417 грн.

6.3.20. 71 день.

6.3.21. а) оптимальна кількість телевізорів в одній партії закупівлі повинна становити 24 одиниці;

б) протягом року необхідно зробити 15 замовлень;

в) за кожну партію продукції необхідно сплатити 60 тис. грн.

Тема 7

7.3.1. 312 606,43 грн. і 75000 грн.

7.3.2. 45 238,58 грн.

7.3.3. 32 425 грн.

7.3.4. 297 днів.

7.3.5. 21,67%.

7.3.6. Обсяг чистих надходжень на рахунок збільшився на 40 тис. грн. Усі показники, крім км, вище норми. Враховуючи кредитну історію та наявність застави кредит, може бути надано. Клас кредиту "В".

7.3.7. 360 625 грн.

7.3.8. 250 000 грн і 15 625 грн.

7.3.9. 229 000 грн і 4 705,55 грн.

7.3.10. 50,4 дні.

7.3.11. 11 135 грн.

7.3.12. Підприємство візьме кредит, тому що його вартість найнижча – 2,5 тис. грн.

7.3.13. Підприємство візьме кредит.

7.3.14. 35 433 грн. і 5 250 грн.

Тема 8

8.3.1. Показники оцінки майнового стану ТОВ "Тандем-плюс"

Показники	На початок року	На кінець року
1. Сума господарських коштів, тис. грн	9 787,5	9 574,2
2. Питома вага активної частини ОВЗ, %	43,3	53,8
3. Коефіцієнт зносу, %	52	55
4. Коефіцієнт придатності, %	48	45
5. Коефіцієнт оновлення, %		0,45
6. Коефіцієнт вибуття, %		2,7
7. Коефіцієнт приросту, %		2,3

8.3.2. У звітному році вартість основних виробничих фондів становила 316,35 тис. грн.

8.3.3. У поточному році коефіцієнт вибуття основних засобів становив 0,9 %.

8.3.4. Фінансовий результат до оподаткування в минулому році склав 706,3 тис. грн, що на 900 грн менше ніж у звітному році. Питома вага валового прибутку в загальному розмірі фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування в минулому році становила 91,5 %, а у звітному році – 92,4 %, що є позитивною тенденцією. Чистий прибуток підприємства за збільшився на 630 грн або на 0,1 %.

8.3.5. Загальне абсолютне відхилення валового прибутку дорівнює 247 тис. грн. Це зростання прибутку відбулося за рахунок таких чинників:

- а) зміни відпускних цін на продукцію – на + 245,8 тис. грн;
- б) зміни обсягу реалізації продукції – на – 4506 грн;
- в) зміни в структурі продукції – на + 9012 грн;
- г) зміни в сумі собівартості продукції – на – 39,9 тис. грн;
- д) змін у собівартості продукції за рахунок структурних зрушень у складі продукції – на + 36248 грн.

8.3.6. Показники оцінки рентабельності підприємства

Показники	Звітний рік	Минулий рік
1. Рентабельність продажу, %	16,4	12,9
2. Рентабельність основної діяльності, %	3,8	18,8
3. Рентабельність власного капіталу, %	65,8	63,3
4. Рентабельність усього капіталу, %	18,4	32,2

8.3.7. Показники ліквідності ВАТ "Галактон"

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
1. Коефіцієнт покриття	1,9	1,7
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,67	0,41
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,12
4. Власні оборотні кошти	1573,8	1329,6
5. Маневреність функціонуючого капіталу	0,075	0,156

8.3.8. Нематеріальні активи використовуються неефективно.

8.3.9. Підсумок балансу на початок року – 6499,2 тис. грн, на кінець року – 8027,9 тис. грн. Розмір власних оборотних коштів на початок року – 1905,9 тис. грн, на кінець – 2190,4 тис. грн. На кінець року тип фінансової стійкості підприємства змінився з нормального на нестійкий.

8.3.10. Показники фінансової стійкості підприємства:

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
1. Коефіцієнт фінансової автономії	0,63	0,64
2. Коефіцієнт фінансової залежності	0,37	0,36
3. Коефіцієнт фінансування	0,6	0,56
4. Коефіцієнт поточної заборгованості	0,27	0,25
5. Маневреність власного капіталу	0,21	0,31

8.3.11. Основні засоби використовуються неефективно.

8.3.12. Значення показників характеризують ліквідність підприємства позитивно. Коефіцієнт покриття становить 1,68; швидкої ліквідності – 0,69; абсолютної ліквідності – 0,02.

Задача 8.3.13. У разі зменшення суми короткострокових зобов'язань коефіцієнт поточної ліквідності буде становити 1,6 проте він не зможе досягти рівня нормативного значення, який складає 2.

8.3.14. 5 608,7 тис. грн.

8.3.15. Недостатньо, бо коефіцієнт покриття менше нормативного значення.

Тема 9

9.3.1. Загальна сума доходів дорівнює сумі витрат і складає 442 тис. грн.

9.3.2. Проведені розрахунки свідчать про нереальність складеного бюджету.

9.3.3. Сума надходжень грошових коштів = Сума витрат = 470 тис. грн.

9.3.4. Поріг рентабельності підприємства у вартісному вираженні – 600 тис. грн, у натуральному вираженні – 3000 одиниць продукції, запас фінансової міцності – 400 тис. грн. У разі збільшення постійних витрат на 10 % беззбитковий обсяг продаж повинен збільшитися на 300 одиниць.

9.3.5. 155 тис. грн.

9.3.6. Поріг рентабельності підприємства:

а) у звітному періоді – 89 850 грн;

б) у плановому періоді – 86 725 грн.

Запас фінансової стійкості:

а) у звітному періоді – 66 150 грн;

б) у плановому періоді – 69 275 грн.

9.3.7. Ціна продукції в звітному кварталі – 3,17 грн, у наступному кварталі повинна бути 3,07 грн.

9.3.8. 111 тис. грн

9.3.9. Бюджетування на підприємстві.

Бюджет 1

Варіант 1. Загальна сума надходжень 6159769,06 грн

Варіант 2. Загальна сума надходжень 5646957,38 грн

Варіант 3. Загальна сума надходжень 7466009,17 грн

Варіант 4. Загальна сума надходжень 6483167,91 грн

Варіант 5. Загальна сума надходжень 4598 333,79 грн

Варіант 6. Загальна сума надходжень 31153582,55 грн

Варіант 7. Загальна сума надходжень 1865886,11 грн

Варіант 8. Загальна сума надходжень 3273751,35 грн

Варіант 9. Загальна сума надходжень 1881232,62 грн

Варіант 10. Загальна сума надходжень 2843351,74 грн

Бюджет 2.

Варіант 1. Обсяг виробництва 6362404,88 грн

- Варіант 2. Обсяг виробництва 5751979,71 грн
- Варіант 3. Обсяг виробництва 7636184,8 грн
- Варіант 4. Обсяг виробництва 6640712,55 грн
- Варіант 5. Обсяг виробництва 5947810,38 грн
- Варіант 6. Обсяг виробництва 31721655,35 грн
- Варіант 7. Обсяг виробництва 1929082,9 грн
- Варіант 8. Обсяг виробництва 3358570,67 грн
- Варіант 9. Обсяг виробництва 1931722,6 грн
- Варіант 10. Обсяг виробництва 2938749,34 грн

Тема 10

10.3.1. 25 тис. грн.

10.3.2. 95 тис. грн.

10.3.3. Коефіцієнт Бівера становив 0,64 та 0,17 у базисному та звітному роках відповідно. Це свідчить про незадовільну структуру балансу і неефективну діяльність підприємства.

10.3.4. Черговість погашення така:

1) 335 тис. грн;

2) 35 тис. грн;

3) 20 тис. грн;

4) По 70 % боргу кожному підприємству

10.3.5. Додатковий прибуток – 3,3 млн грн; покритий збиток – 2 млн грн.

Етап 1. РІЧНИЙ
БЮДЖЕТ ПРОДАЖІВ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

ПОКАЗНИКИ	Один. вимі-ру	-2 мі-сяць	Попере-дній (-1) мі-сяць	БЮДЖЕТ-НИЙ ПЕРІОД												На-ступ-ний мі-сяць	Всього за бю-джет-ний період											
				1-й міс.	2-й міс.	3-й міс.	1-й кв.	4-й міс.	5-й міс.	6-й кв.	7-й міс.	8-й міс.	9-й кв.	10-й міс.	11-й міс.			12-й кв.										
1	Обсяг реалізації продукції	шт.	-																									
2	Ціна за шт. продукції	грн.	-																									
3	Валовий дохід від реалізації продукції	грн.	-																									
4	Обсяг реалізації	грн.																										
5	ВСЬОГО :	грн.																										
Графік надходження грошових коштів за продукцією																												
ПОКАЗНИКИ	Один. вимі-ру	-2 мі-сяць	Попере-дній (-1) мі-сяць	БЮДЖЕТ-НИЙ ПЕРІОД												На-ступ-ний мі-сяць	Всього за бю-джет-ний період											
				1-й міс.	2-й міс.	3-й міс.	1-й кв.	4-й міс.	5-й міс.	6-й кв.	7-й міс.	8-й міс.	9-й кв.	10-й міс.	11-й міс.			12-й кв.										
6	Відвантажено про-дукції за період	грн.	-																									
7	Дебіторська забор-тованість на кінець періоду	грн.																										
8																												

Загальна сума надходжень за продукцію	грн.																
24	ціною																

23	Умови реалізації продукції																
25	зростання ціни продукції кожного наступного місяця																
26	зростання обсягу реалізації продукції кожного наступного місяця																
27	частка передоплати покупцем за продукцією у попередньому місяці, від її повної вартості (у % в місяць).																
28	частка оплати покупцем за фактом відвантаження продукції, від її повної вартості (у % на місяць).																
29	частка післяплати покупцем за продукцією (погашення у наступному місяці), у % на місяць.																
30	частка безнадійної дебіторської заборгованості у вартості післяплати за продукцією																
	розмір обсягу реалізації у грудні минулого року, шт.																
	ціна реалізації одиниці продукції у грудні минулого року, грн.																

Етап 2. РІЧНИЙ БЮДЖЕТ ВИРОБНИЦТВА ТА ЗАПАСІВ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

ПОКАЗНИКИ	Одиниця виміру	Попередній місяць	БЮДЖЕТНИЙ ПЕРІОД												Всього за бюджетний період				
			1-й міс.	2-й міс.	3-й міс.	1-й кв.	4-й міс.	5-й міс.	6-й міс.	2-й кв.	7-й міс.	8-й міс.	9-й кв.	3-й кв.		10-й міс.	11-й міс.	12-й кв.	4-й кв.
Очікуваний обсяг реалізації продукції																			
1	шт.																		
2	грн.																		
3 Запаси продукції на кінець періоду																			
4	шт.																		
5	грн.																		
6 Обсяг виробництва продукції																			
7	шт.																		
8	грн.																		

9 21 _____ норматив запасів на кінець періоду за продукцією (% від обсягу реалізації звітного періоду)

ЗМІСТ

Вступ.....	3
ТЕМА 1 Сутність і основи організації фінансів підприємств	5
ТЕМА 2 Організація грошових розрахунків підприємств.....	17
ТЕМА 3 Формування і використання прибутку	31
ТЕМА 4 Оподаткування підприємств.....	48
ТЕМА 5 Основні засоби.....	75
ТЕМА 6 Оборотні кошти	88
ТЕМА 7 Кредитування підприємств.....	111
ТЕМА 8 Оцінювання фінансового стану підприємств.....	128
ТЕМА 9 Фінансове планування на підприємствах.....	153
ТЕМА 10 Банкрутство та санація підприємств.....	170
Відповіді на кросворди.....	180
Відповіді на задачі	182
Додатки.....	190

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Марія Дмитрівна БЛИК, Наталія Дмитрівна БАБЯК,
Ольга Борисівна СОКОЛОВА

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Практикум

Керівник видавничих проектів – *Б.А.Сладкевич*
Друкується в авторській редакції
Дизайн обкладинки – *Б.В. Борисов*

Підписано до друку 04.06.2008. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Гарнітура PetersburgC.
Умовн. друк. арк. 11,5.
Наклад 1000 прим.

Видавництво “Центр учбової літератури”
вул. Електриків, 23
м. Київ, 04176
тел./факс 425-01-34, тел. 451-65-95, 425-04-47, 425-20-63
8-800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)
e-mail: office@uabook.com
сайт: WWW.CUL.COM.UA

Свідоцтво ДК №2458 від 30.03.2006